

๑๐๒.๑

๑๒๒๖๖๖

ผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการสื่อสารกับเพื่อน

ต่างประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสายธรรมจันทร์

อำเภอตาเนินสะตอก จังหวัดราชบุรี

๒๙ พ.ย. ๒๕๓๗

ปริญญาโท

ของ

นิตยา ชล พงศ์พานิช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

191754

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
จิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... *don* ..... ประธาน
(ศาสตราจารย์, ดร. ฟ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)
..... *tim* *kanin* ..... กรรมการ
(อาจารย์ไพศาล อ้นประเสริฐ)

คณะกรรมการสอบ

..... *don* ..... ประธาน
(ศาสตราจารย์, ดร. ฟ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)
..... *tim* *kanin* ..... กรรมการ
(อาจารย์ไพศาล อ้นประเสริฐ)
..... *Dr. Samran* ..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เมธินันท์ ภิณฑุชน)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาบัตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... *Ms. Jovan* ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ *28* เดือน *กุมภาพันธ์* ..... พ.ศ. 2537

ประกาศขอบคุณการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและการใส่ใจ จาก ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างละเอียดทุกขั้นตอน นอกจากนี้ยังเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาที่ได้รับในครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ กรรมการที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เมธินันท์ ภิณฑุชน กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์คมเพชร ภัทรศุภกุล รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง และอาจารย์พรเทพศ วาณิชยการ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบปรับปรุง และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษาทางสถิติ และให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในภาคการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ที่ได้ให้ความรู้ ความเมตตา และการใส่ใจกับผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สุวิทย์ มานิตกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนสายธรรมจันทร์ อาจารย์นิยดา พงศ์พานานาเวช อาจารย์ตุ้ย สมศรี อาจารย์ดวงพร อิ่มแสงจันทร์ ที่กรุณาช่วยเหลือ สนับสนุน ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการท้าววิจัยครั้งนี้ และขอขอบใจแก่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้ เป็นกำลังใจ และให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งตลอดการทดลอง

ขอขอบคุณอาจารย์นิยดา พงศ์พานานาเวช ที่ได้กรุณาเป็นผู้ช่วยผู้วิจัย ตลอดจนเป็นกำลังใจ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการฝึกงานแต่ละครั้งแก่ผู้วิจัยตลอดการทดลอง

ขอขอบคุณคุณสุนันท์ บุญอ่ำ คุณประภาพรรณ นาคชาพันธุ์ และคุณเวสรัช วิวัฒน์กุล
ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และเป็นกำลังใจที่สำคัญในการทำวิจัย
จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณพี่ - น้อง และเพื่อน ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว และจิตวิทยา
การศึกษา ที่ได้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดการทําวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านของหอสมุดกลาง และเจ้าหน้าที่ทุกท่านของศูนย์คอมพิวเตอร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวกในการทําวิจัย
มาโดยตลอด

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอกราบสักการะถึงพระคุณอันยิ่งใหญ่ของคุณพ่อ - คุณแม่ ที่ได้ให้ความรัก
ตลอดจนปลูกฝังให้ผู้วิจัยมีความรู้ วิชาเรียน มีความมานะ และอดทน ในการเผชิญต่อ
อุปสรรคต่าง ๆ จนกระทั่งประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ และขอขอบคุณ ครอบครัว
พงศ์พานานุเวช ที่ได้มอบความรัก ความห่วงใย และกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

นิตยาชล พงศ์พานานุเวช

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	คำนำ.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	12
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล.....	13
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ.....	41
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	61
	ประชากร.....	61
	กลุ่มตัวอย่าง.....	61
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	63
	แบบแผนการทดลอง.....	72
	การดำเนินการทดลอง.....	73
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74

บทที่	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล.....	75
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	76
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	79
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	79
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	79
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	80
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	80
การดำเนินการทดลอง.....	81
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	82
อภิปรายผล.....	83
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	87
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป.....	88
บรรณานุกรม.....	89

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก.....	96
ภาคผนวก ข.....	104
ภาคผนวก ค.....	176
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	180

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design.....	72
2 แสดงการเปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล.....	76
3 แสดงการเปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ.....	77
4 แสดงการเปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และนักเรียน กลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ.....	78
5 แสดงการเปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล.....	177
6 แสดงการเปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ.....	178
7 แสดงการเปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และนักเรียน กลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ.....	179

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 โครงสร้างบุคลิกภาพ.....	20
2 แผนภูมิแท่งแสดงบุคลิกภาพรูปร่างคว่ำ.....	22
3 แสดงสัญลักษณ์การติดต่อสัมพันธ์ระดับสังคม และระดับจิตใจ.....	23
4 แสดงการติดต่อสัมพันธ์แบบถ้อยที่ถ้อยอาศัย.....	25
5 แสดงการติดต่อสัมพันธ์ถ้อยที่ถ้อยอาศัย (แบบคู่ขนาน) ทั้งสองฝ่ายใช้ ภาวะตัวตนเดียวกัน.....	26
6 แสดงการติดต่อสัมพันธ์ถ้อยที่ถ้อยอาศัย ทั้งสองฝ่ายใช้ภาวะตัวตนต่างกัน..	27
7 แสดงการติดต่อสัมพันธ์แบบขัดแย้งกัน.....	29
8 แสดงการติดต่อสัมพันธ์แบบเคลือบแฝง.....	30

บทที่ 1

บทนำ

คานา

การสื่อสารเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม เพราะนอกเหนือจากความต้องการปัจจัยพื้นฐานในทุกด้านแล้ว มนุษย์ยังต้องการมีความสัมพันธ์กับบุคคล หรือกลุ่มบุคคลอื่นอีก (ขวัญเรือน กิตติวัฒน์. 2533 : 5) และจรรยาไน แกลโกส (2532 : 541) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารว่า มนุษย์จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ ตั้งแต่เกิดจนตาย ที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องจากมนุษย์ไม่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ตามลำพังโดยไม่พึ่งพาอาศัยผู้อื่นได้ นอกจากนี้ หลุย จาปาเทศ (2533 : 77) กล่าวว่า ในชีวิตประจำวันของคนเรานั้นจำเป็นต้องพบปะกันอยู่เสมอ ดังนั้นสิ่งหนึ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือ การสื่อสาร ซึ่งจะนำไปสู่การประสานงาน และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารจึงมีส่วนสำคัญยิ่งต่อชีวิตของเรา

อรรถัย ชื่นมนุษย์ (2519 : 25) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการสื่อความหมายที่มีการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจของบุคคล ดังนั้น การสื่อสารจึงเป็นเครื่องมือที่สร้างความสัมพันธ์ของมนุษย์ แต่ถ้การสื่อสารที่ผิดพลาดอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ และพรณราย ทวีพะระภา (2532 : 5-6) กล่าวว่า ความเข้าใจไม่ตรงกันอันเป็นผลจากการสื่อความหมายที่ไม่ชัดเจน และปราศจากการตรวจสอบความถูกต้องนั้น บางครั้งก็ทำให้เกิดความเข้าใจผิด เกิดความรู้สึกไม่ดีต่อกัน เช่น โกรธเคืองกัน ไม่พอใจ เสียใจ น้อยใจ ชื่นเคืองใจต่อกันและกัน อันเป็นผลกระทบกระเทือนสัมพันธภาพระหว่างบุคคลได้เช่นกัน และบางครั้งก็ทำให้เกิดความบกพร่อง หรือเสียหาย ในการปฏิบัติงาน ถ้าผู้ส่งงานสื่อความหมาย

ไม่ชัดเจน และผู้รับคำสั่งก็ตีความผิดพลาด ความเสียหายอาจเกิดขึ้นในระดับที่ไม่ร้ายแรง ไปจนถึงระดับร้ายแรง จึงอาจกล่าวได้ว่า การสื่อความหมายระหว่างคนสองคน หรือระหว่างกลุ่มคน เป็น เรื่องที่มีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตประจำวันของทุกคน

ในช่วงวัยรุ่น นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนทั้งเพศเดียวกัน เพื่อนต่างเพศ และต้องการเรียนรู้ที่จะติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม (นวลศิริ เปาโรหิต และคนอื่น ๆ. 2520 : 218) อย่างไรก็ตาม โอลเซน (Ohlsen. 1970 : 198) ได้ศึกษาพบว่า วัยรุ่นประสบปัญหาเกี่ยวกับทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคล และ ประถม กนิษฐนาคะ (2527 : 61-64) พบว่า ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงของการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง และกำลังก้าวเข้าสู่ขั้นของการสร้างความผูกพัน และความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้อื่น ปัญหาของนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ได้แก่ นักเรียนไม่สามารถสร้างความรู้สึผูกพัน ใกล้ชิดกับบุคคลอื่นได้ จึงหาทางชดเชยโดยการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ เช่น ทะเลาะวิวาท แข่งขัน ซิงดีซิงเด่น หรืออยู่ตามลำพัง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ อรทัย ชื่นมุขุขย์ (2519 : 25) ที่กล่าวว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดในช่วงวัยรุ่นเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพของวัยรุ่นกับบุคคลอื่น วัยรุ่นบางคน พูดจาหยาบค้าย ก้าวร้าว จู้จี้จุกจิก เจ้าอารมณ์ ชอบทะเลาะวิวาท และบางคน ก็กลัวคนอื่น ไม่กล้าที่จะพูดคุยกับคนอื่น หรือเป็นคนเก็บตัว ไม่ค่อยสนใจคนอื่นเท่าที่ควร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างกับบุคคลของวัยรุ่นยังไม่ได้พอ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าวัยรุ่นไม่มีทักษะในการสื่อสารกับบุคคลอื่น หรือยังไม่สามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม

ในการคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่นทั้งชายและหญิงนั้น วัยรุ่นต่างสนใจซึ่งกันและกัน หากทางที่จะได้ใกล้ชิดกัน ได้พูดคุยกัน และมีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ต้องการให้ตนเองเป็นที่สนใจ เป็นที่นิยมชมชอบ และได้รับการยอมรับจากเพศตรงข้าม บางคนก็รักสวยรักงาม รู้จักแต่งตัว แสดงจริตกิริยา พูดจาหรือแสดงท่าทีต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม แต่บางคน

อาจแสดงออกในด้านไม่เหมาะสม หยาดคาย หรือโลดโผน ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคมได้ (เสนอ อินทรสุศรี. 2514 : 37)

กรมวิชาการ (2528 : 103) ได้ระบุเกี่ยวกับวัยรุ่นไว้ว่า เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น อารมณ์จะเปลี่ยนแปลงไป เพราะสภาพทางร่างกายมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้วัยรุ่นมีความสนใจเพศตรงข้ามมากขึ้น หลายคนเริ่มพิถีพิถันเรื่องการแต่งกายและรู้จักรักสวยรักงาม บางคนใส่เครื่องประดับต่าง ๆ เพราะต้องการเป็นที่สนใจและยอมรับจากเพื่อนต่างเพศ และจากการที่วัยรุ่นได้มีโอกาสรู้จักคุ้นเคยกับเพื่อนต่างเพศ ทำให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ความแตกต่าง และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนต่างเพศ การวางตัวกับเพื่อนต่างเพศรวมทั้งมารยาท และความประพฤติของเพื่อนต่างเพศ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้ปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศได้ง่ายขึ้น แต่ต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม รู้จักหักห้ามใจมิให้ประพฤตินิดทางเพศ ในทางตรงข้ามวัยรุ่นที่มีปัญหาในการปรับตัว เมื่ออยู่ต่อหน้าเพื่อนต่างเพศมักจะแสดงความรู้สึกกระดากอาย หรือกังวลอยู่บ่อย ๆ ไม่ทราบวิธีปฏิบัติตนที่เหมาะสม วางตัวไม่ถูกไม่ว่าจะเป็น เรื่อง การพูดจา กิริยาท่าทาง หรือความประพฤติอื่น ๆ

จากการสำรวจเบื้องต้นของผู้วิจัยเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ จำนวน 372 คน พบว่า นักเรียนร้อยละ 55 ประสบปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ การพูดล้อเลียน การกล่าวจึงปมด้อย ข้อบกพร่องของผู้อื่น การพูดประชดประชัน การพูดดูหมิ่น ไม่เคยพูดให้กำลังใจเมื่อผู้อื่นกระทำความดี การไม่กล้าสบตา การถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างเพศ การใช้น้ำเสียง ท่าทาง และสีหน้าที่ไม่เหมาะสม

ในการพัฒนาการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมนั้น สามารถพัฒนาได้หลายวิธี เช่น การใช้กิจกรรมกลุ่ม (รัตนา รัตนประสพโชค. 2524 : 41) การทำคัมภีร์ศึกษาแบบกลุ่ม (พรพิมล เพ็ญเฑาะ. 2527 : 52) การใช้กิจกรรมแนะแนวเป็นกลุ่ม (ศุภลักษณ์ สัตย์เพ็ชร. 2532 : 48) และการฝึกการสื่อสารระหว่างบุคคล (มานิตย์ อุ่นเรือน. 2534 : 46)

พรรณราย ทรัพย์ประภา (2532 : 8) กล่าวว่า การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transactional Analysis = TA) เป็นวิธีการทางเหตุผลเพื่อเข้าใจพฤติกรรม และอยู่บนพื้นฐานของสมมติฐานที่กล่าวว่า ทุกคนสามารถไว้วางใจตนเองได้ คิดเพื่อตนเองได้ ตัดสินใจได้ และแสดงความรู้สึกของตนเองออกมาได้ กฎเกณฑ์ของ TA นั้นสามารถนำไปประยุกต์ในสถานที่ทำงาน ในบ้าน ในชั้นเรียนหรือกับเพื่อน รวมทั้งในสถานที่ต่าง ๆ ที่มีคนอยู่ร่วมกัน และติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้ และ วัชรีย์ ทรัพย์มี (2533 : 134) กล่าวว่า หลักการของ TA ไม่เพียงแต่ใช้กับผู้มีปัญหาเท่านั้น แม้แต่คนที่ไม่มียุทธศาสตร์จะใช้ประโยชน์ในอันที่จะได้รู้จักตนเองดีขึ้น และสามารถมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และ TA ยังเป็นวิธีการที่เน้นการสังเกตพฤติกรรม เป็นต้นว่า คำพูด น้ำเสียง ท่าทาง และสีหน้า ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่ซับซ้อน เป็นวิธีการที่ให้ผลอย่างรวดเร็ว ช่วยให้ผู้สามารถเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรม และความต้องการของตน ตลอดจนช่วยให้เรียนรู้วิธีการปรับ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ อาภา จันทร์สกุล (2535 : 161) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า TA เป็นวิธีที่ได้รับความนิยม และเป็นที่น่าสนใจของบุคคลในวงการต่าง ๆ มากไม่เฉพาะแต่ นักจิตวิทยา เท่านั้น เพราะเป็นวิธีการทางจิตวิทยาที่ช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้ปรับตัวได้ดี ท้าทายกับสัมพันธภาพ และติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น เป็นแบบอย่างที่ดีก่อให้เกิดสุขภาพจิตดี

จากข้อความต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เข้าใจถึงพฤติกรรม การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ตลอดจนช่วยให้เรียนรู้ถึงวิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้ ซึ่งจะส่งผลให้สามารถสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จะเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนได้หรือไม่

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสายธรรมจันทร์

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนก่อนและหลังการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. เพื่อเปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้นหลังจากได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. นักเรียนมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับบุคลากรแนะแนวที่มีความรู้ ความชำนาญ เกี่ยวกับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนำไปพัฒนาความสามารถในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศให้กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรเป็นนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่มีคะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 93 คน เป็นนักเรียนหญิงจำนวน 51 คน และนักเรียนชายจำนวน 42 คน
2. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่มีคะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 20 คน เป็นนักเรียนหญิงจำนวน 10 คน และนักเรียนชายจำนวน 10 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร และสอบถามความสมัครใจของนักเรียนในการเข้าร่วมการทดลอง หลังจากนั้นสุ่มอย่างง่ายอีกครั้ง เพื่อแบ่งเป็น กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน แต่ละกลุ่มประกอบด้วย นักเรียนหญิงจำนวน 5 คน และนักเรียนชายจำนวน 5 คน
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
  - 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีพัฒนาการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ซึ่งจำแนกเป็น 2 วิธี คือ
    - 3.1.1 การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
    - 3.1.2 การสอนแบบปกติ
  - 3.2 ตัวแปรตาม คือ การสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง กระบวนการที่จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง ในการติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ โดยมีลำดับขั้นการฝึกดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพ (Structural Analysis)

เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และการกระทำของบุคคลในภาวะต่าง ๆ ได้แก่ ภาวะความเป็นพ่อแม่ ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ และภาวะความเป็นเด็ก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบประเมินบุคลิกภาพ

1.2 ผู้วิจัยอธิบายพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ เกี่ยวกับโครงสร้างบุคลิกภาพ ซึ่งประกอบด้วย 3 ภาวะ ได้แก่ ภาวะความเป็นพ่อแม่ ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ และภาวะความเป็นเด็ก

1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนตรวจแบบประเมินบุคลิกภาพในข้อ 1.1

แล้วนำผลการตอบแบบประเมินบุคลิกภาพมาเขียนแผนภูมิบุคลิกภาพ (Egogram) ซึ่งเป็นแผนภูมิที่แสดงถึงภาวะตัวตนของแต่ละบุคคล และให้นักเรียนพิจารณาว่านักเรียนมีโครงสร้างบุคลิกภาพอย่างไร

1.4 ผู้วิจัยแปลผลแผนภูมิภาวะตัวตนของบุคลิกภาพของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนทราบว่านักเรียนมีบุคลิกภาพอย่างไร ควรจะเพิ่มหรือลดภาวะตัวตนใดบ้าง

1.5 ให้นักเรียนแสดงความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเองในภาวะตัวตนต่าง ๆ และให้นักเรียนระบุว่านักเรียนต้องการเพิ่มหรือลดภาวะตัวตนใดบ้างหรือไม่

1.6 ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับโครงสร้างบุคลิกภาพว่าเกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศอย่างไร และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transactional Analysis) เป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนได้รู้จัก และเข้าใจรูปแบบของการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผู้วิจัยอธิบายรูปแบบของการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2.2 ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างเกี่ยวกับรูปแบบของการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ได้แก่ การติดต่อสื่อสารที่รับกัน (Complementary Transaction) การติดต่อสื่อสารที่ขัดแย้งกัน (Crossed Transaction) และการติดต่อสื่อสารที่แอบแฝงความรู้สึกที่แท้จริง (Ulterior Transaction)

2.3 าให้นักเรียนฝึกและวิเคราะห์รูปแบบการติดต่อสื่อสารระหว่างนักเรียนหญิงและนักเรียนชายในกลุ่ม โดยใช้บทบาทสมมติที่ไม่ได้กำหนดบทบาท สถานการณ์จำลอง

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์เกมทางจิตวิทยา (Games Analysis) เป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าเกมการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศโดยใช้เกมทางจิตวิทยานั้น นักเรียนมีสิ่งใดซ่อนเร้นบ้าง ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจความคิด ความรู้สึกที่แท้จริงของตน ซึ่งจะส่งผลต่อการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างเกี่ยวกับความหมาย และลักษณะของเกมทางจิตวิทยาต่าง ๆ ต่อไปนี้ ได้แก่ การเสียดสี (Withdraw) พิธีการ (Rituals) กิจกรรม (Activity) การหุดคูดุสนทนา (Pastimes) เกม (Games) ความใกล้ชิด (Intimacy)

3.2 ให้นักเรียนฝึกและวิเคราะห์เกมทางจิตวิทยาในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ โดยใช้บทบาทสมมติที่กำหนดบทบาท บทบาทสมมติที่ไม่ได้กำหนดบทบาท เสนอความคิดเห็นจากประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้เกมทางจิตวิทยาในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

3.3 ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์เกมต่าง ๆ ทางจิตวิทยา จากบทบาทสมมติ และการเสนอความคิดเห็นจากประสบการณ์ของนักเรียนในกลุ่ม คราวละ 1 เกม พร้อมทั้งให้นักเรียนแสดงความคิด ความรู้สึก เกี่ยวกับการแสดงออกของนักเรียน ทั้งภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่นักเรียนใช้ติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

3.4 นักเรียนสรุปถึงประโยชน์และของการใช้เกมทางจิตวิทยา

งานการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 การราสำใจ (Stroke) เป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนแสดงความรู้สึก
เอาใจใส่กับเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสม โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับความหมาย และรูปแบบการราสำใจ (Stroke)
ซึ่งกันและกัน

4.2 นักเรียนฝึกปฏิบัติแสดงการราสำใจเพื่อนต่างเพศตามสถานการณ์
จำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 นักเรียนร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ และรูปแบบการแสดง
การราสำใจงานการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ทัศนคติของชีวิต (Life Position Analysis)
เป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง และเพื่อนต่างเพศ โดยให้นักเรียน
วิเคราะห์ทัศนคติของชีวิตของตนเอง และเพื่อนต่างเพศว่า มีความคิด ความรู้สึกอย่างไร
เกี่ยวกับทัศนคติของชีวิตของตน และเพื่อนต่างเพศ ทัศนคติของชีวิต จำแนกเป็น 4 ลักษณะ คือ
(1) ฉันดี เธอก็ดี (I'm OK - You're OK) (2) ฉันดีแต่ เธอไม่ดี (I'm OK - You're
not OK) (3) ฉันไม่ดี แต่เธอดี (I'm not OK - You're OK) (4) ฉันไม่ดี และ
เธอก็ไม่ดี (I'm not OK - You're not OK) โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ผู้วิจัยอธิบาย พร้อมยกตัวอย่างประกอบเกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ
ของทัศนคติของชีวิต ดังนี้

5.1.1 ฉันดี เธอก็ดี (I'm OK - You're OK)

5.1.2 ฉันดีแต่ เธอไม่ดี (I'm OK - You're not OK)

5.1.3 ฉันไม่ดี แต่เธอดี (I'm not OK - You're OK)

5.1.4 ฉันไม่ดี และเธอก็ไม่ดี (I'm not OK - You're
not OK)

5.2 ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์เกี่ยวกับทักษะของชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.3 ให้นักเรียนวิเคราะห์ทักษะของชีวิตตามสถานการณ์ข้อ 5.2 และของนักเรียนกับเพื่อนต่างประเทศ ให้นักเรียนแสดงความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะของชีวิต และแนวทางการแก้ไข

5.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับการใช้การวิเคราะห์ทักษะของชีวิตในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

วิธีการดังกล่าวมาที่ผู้วิจัยใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง

2. การสอนแบบปกติ หมายถึง วิธีการที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศได้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบการบรรยายตลอดจนเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและสรุป โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นนำ ผู้วิจัย สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

2.2 ขั้นสอน ผู้วิจัยใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบการบรรยาย และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็น และเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

2.3 ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุป และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

วิธีการดังกล่าวมาที่ผู้วิจัยใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุม

3. การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ หมายถึง การที่นักเรียนส่งข่าวสาร ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลบางอย่าง โดยใช้ภาษาอ้อยคำ และภาษาท่าทาง เพื่อให้เพื่อนต่างประเทศที่ได้รับข่าวสารนั้นรับรู้ และเข้าใจความหมายของข่าวสารนั้นตรงกันกับผู้ส่งข่าวสาร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ภาษาอ้อยคำ ได้แก่ พูดด้วยอ้อยคำสุภาพ พูดให้กำลังใจ ชมเพื่อนเมื่อเพื่อนกระทำความดี แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ ไม่พูดประชดประชัน

ไม่พูดดูถูกดูหมิ่น ไม่ล้อเลียนบนด้อย ไม่ล้อเลียนข้อบกพร่อง ไม่ผูกขาดการสนทนา

3.2 ภาษาท่าทาง ได้แก่ ตั้งใจฟัง สบตาขณะสนทนา ใช้เสียง ท่าทาง และ การแสดงออกทางสีหน้าที่เหมาะสม ไม่ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างเพศขณะสนทนา

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ต้องการจะศึกษาผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอตาเนิงสะดวก จังหวัดราชบุรี ดังนั้นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจะครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ เรียงตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

(Transactional Analysis - TA)

- 1.1 ความหมายของการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 1.2 ทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 1.3 ขั้นตอนการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

- 2.1 ความหมายของการสื่อสารระหว่างบุคคล
- 2.2 ความสำคัญของการสื่อสารระหว่างบุคคล
- 2.3 วัตถุประสงค์ในการสื่อสารระหว่างบุคคล
- 2.4 องค์ประกอบที่สำคัญในการสื่อสารระหว่างบุคคล
- 2.5 กระบวนการในการสื่อสารระหว่างบุคคล
- 2.6 ประเภทของการสื่อสารระหว่างบุคคล
- 2.7 ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร
- 2.8 การสื่อสารที่ดี

- 2.9 เทคนิคที่ใช้ในการสื่อสาร
- 2.10 ความล้มเหลวในการสื่อสาร
- 2.11 อุปสรรคในการสื่อสาร
- 2.12 การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ
- 2.13 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transactional Analysis - TA)

1.1 ความหมายของการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

เจียรนีย์ ทรงชัยกุล (2533 : 75) ได้ให้ความหมายของคำว่า การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (TA) ว่า หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์ หรือการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกระหว่างบุคคล โดยการใช้คำพูด และ/หรือท่าทางในการสื่อสาร ส่วนคำว่า การวิเคราะห์ (Analysis) ในที่นี้หมายถึง การพิจารณาตีความ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมทั้งการปรับปรุงทักษะการติดต่อสัมพันธ์ เพื่อให้สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเกิดผลในทางที่ดีและประโยชน์ยิ่งขึ้น

สวณา พรพิชญกุล (2533 : 1) กล่าวว่า การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นทฤษฎีการวิเคราะห์บุคลิกภาพของบุคคลแต่ละคน ด้วยการวิเคราะห์คำพูดของเขา จากการแลกเปลี่ยนสื่อสัมพันธ์ (โต้ตอบ) ระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งอาจจะสื่อสัมพันธ์ด้วยคำพูดที่แสดงความเป็นมิตร มีอารมณ์หรือมุ่งร้ายหมายขวัญกัน ทั้งนี้แสดงออกได้หลายทาง จากลักษณะอาการปฏิกิริยา ท่าทาง คำพูด น้ำเสียง หน้าตา ฯลฯ โดยจะมีบุคคลผู้สื่อความ และผู้ตอบสนอง

พิชิต สุวรรณประกร และคนอื่น ๆ (2534 : 1) ให้ความหมาย การวิเคราะห์ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ว่าเป็น การวิเคราะห์สัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อ บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปพบกัน โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือบุคคลทั้งสอง ต่างรับรู้ว่ามีอีกคนหนึ่ง อยู่ ณ สถานที่นั้นด้วย ลักษณะนี้เรียกว่า Transactional Stimulus และเมื่อบุคคลหนึ่ง พุด หรือทักทาย หรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งกับอีกบุคคลหนึ่ง การแสดงออกเช่นนี้ เรียกว่า Transactional Response และในระหว่างการติดต่อสัมพันธ์นั้น ก็จะมีการ แสดงออกทั้งทางด้าน ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง ซึ่งจะนำไปสู่ คำว่า Transactional Analysis

เบิร์น (อัญญา ศรีสุรพล. 2535 : 8 ; อ้างอิงมาจาก Berne. 1977) ให้ความหมายการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลว่าเป็น ทฤษฎีของบุคลิกภาพและความสัมพันธ์ทางสังคม รวมทั้งเป็นวิธีการทางคลินิกในการบำบัดรักษาทางจิต ที่อาศัยพื้นฐานของการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ของภาวะตัวตนระหว่างบุคคล 2 คน หรือมากกว่า 2 คน ขึ้นไป

อาภา จันทรสกุล (2535 : 161) กล่าวว่า การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล เป็นวิธีการทางจิตวิทยาที่ช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง บุคลิกภาพของตนเองได้อย่างมีเหตุผล ช่วยให้ปรับตัวได้ดี ทำให้ปฏิสัมพันธ์และติดต่อสื่อสาร กับบุคคลอื่นเป็นไปในแง่ที่ก่อให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี

จากความหมายของการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดังกล่าวข้างต้น สรุป ได้ว่า การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นวิธีการทางจิตวิทยาที่ช่วยให้บุคคล เข้าใจตนเอง ตลอดจนการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมทั้งการปรับปรุงทักษะการติดต่อ สื่อสารกับบุคคลอื่น เพื่อเสริมสร้างสุขภาพจิตของตนเองให้ดีขึ้น

1.2 ทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ทฤษฎีบุคลิกภาพที่เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นทฤษฎีของชีวิต หรือ อาจกล่าวได้ว่า การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นเรื่องของชีวิต หรือ เป็นเรื่อง ที่เกี่ยวกับชีวิต (ฟองพรรณ เกิดพิทักษ์. 2531 : 99) และ พรพรรณราย ทรัพย์ะประภา 2532 : 9) กล่าวว่่า ทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นทฤษฎีที่มี พื้นฐานทางจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ซึ่งเน้นว่าพฤติกรรมทุกชนิดเป็นสิ่งที่สามารถ วิเคราะห์ได้ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่เรากระทำหรือไม่กระทำในปัจจุบันนี้มีสาเหตุจาก ประสบการณ์ในวัยเด็ก ดังนั้นการวิเคราะห์พฤติกรรมจึงสามารถวิเคราะห์ย้อนหลังลงไปได้ านอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ในวัยเด็กที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมในปัจจุบัน ของเรา ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรีย์ ทรัพย์มี (2533 : 127) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีการวิเคราะห์ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เชื่อว่า บุคลิกภาพเป็นผลจากการอบรมเลี้ยงดู พ่อ แม่ มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นที่มีต่อตนเอง และสิ่งแวดล้อมของลูกต่อการกระทำของลูก และ เจียรนีย์ ทรงชัยสกุล (2533 : 76) สรุปว่า ธรรมชาติของมนุษย์ตามทฤษฎีการวิเคราะห์ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้น จะเห็นว่าบุคคลมีคุณค่า และมีหน้าที่รับผิดชอบต่อพฤติกรรม และการตัดสินใจในชีวิตของตนเอง แม้ว่าบุคลิกภาพจะได้รับอิทธิพลมาจากการอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์จากเยาว์วัย แต่ถ้าบุคคลมีความประสงค์ที่จะปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพของตนเอง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความสุขยิ่งขึ้น โดยไม่ยอมตกเป็นทาสของอดีต เขาก็ ย่อมที่จะเป็นตัวของตัวเองได้ สามารถที่จะตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตที่เหมาะสมสำหรับตนเองได้ ทั้งนี้โดยการสำรวจ และทำความเข้าใจบุคลิกภาพของตนเองอย่างมีเหตุผล กล่าวที่จะปรับเปลี่ยน ตำแหน่งชีวิตและรูปแบบการใช้เวลาของตนเพื่อการมีชีวิตที่มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดีขึ้น และวางแผนเพื่อการไปสู่เป้าหมายที่สร้างสรรค์ และพึงปรารถนาสำหรับอนาคต

ทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไม่เพียงแต่จะใช้ได้กับผู้มีปัญหา เท่านั้น แม้แต่คนไม่มีปัญหาก็กได้ประโยชน์อันที่จะได้รู้จักตนเองดีขึ้น และสามารถ

มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้ (วิชรี ทรัพย์มี. 2533 : 134) อีกทั้งแนวคิดจากทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้น ผู้ที่ศึกษาสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ได้ง่าย และสามารถนำความรู้ที่ได้ มาปรับปรุงตนเองได้ (หลุย จาปาเทศ. 2533 : 100) และเป็นวิธีการทางเหตุผลในการจะเข้าใจพฤติกรรมของแต่ละบุคคล และตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า บุคคลใดก็ตามที่สามารถที่จะวางใจตัวของเขาเองได้ คิดเพื่อตนเองได้ ตัดสินใจได้ และแสดงความรู้สึกของตนเองได้ กฎเกณฑ์ของการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานที่ทำงาน งานบ้าน งานชั้นเรียน หรือกับเพื่อน รวมทั้งในสถานที่ต่าง ๆ ที่มีคนอยู่ร่วมกัน และติดต่อสัมพันธ์กันและกัน (พรพรรณราย ทรัพย์ะประภา. 2532 : 8)

จากแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิต และเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยา ซึ่งมุ่งแก้ไขพฤติกรรมในปัจจุบัน ให้บุคคลเป็นตัวของตัวเอง ไม่ตกเป็นทาสของอดีต เป็นวิธีการที่ใช้ได้กับบุคคลทั่วไปไม่เฉพาะผู้มีปัญหาเท่านั้น และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.3 ขั้นตอนการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

1.3.1 การวิเคราะห์โครงสร้างของบุคลิกลักษณะ (Structural Analysis)

1.3.2 การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transactional Analysis)

1.3.3 การวิเคราะห์รูปแบบของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Game Analysis)

1.3.4 การวิเคราะห์ตำแหน่งของชีวิต (Analysis of Life Position)

1.3.5 การสำใจ (Stroke)

1.3.1 การวิเคราะห์โครงสร้างของบุคลิกภาพ (Structural Analysis)

โครงสร้างของบุคลิกภาพซึ่งเบริน ใช้คำว่า ภาวะตัวตน หรือภาวะอัตตา (Ego State) ซึ่งงานตัวบุคคลแต่ละคนจะต้องประกอบด้วย บุคลิกภาพ 3 ส่วน ด้วยกัน คือ ส่วนที่มีลักษณะคล้ายพ่อ - แม่ เรียกว่า ภาวะความเป็นพ่อ - แม่ (Parent Ego State) ใช้อักษรย่อ "P" ส่วนที่มีลักษณะเป็นผู้ใหญ่ เรียกว่า ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ (Adult Ego State) ใช้อักษรย่อ "A" และส่วนที่มีลักษณะเป็นเด็ก เรียกว่า ภาวะความเป็นเด็ก (Child Ego State) ใช้อักษรย่อ "C" และแม้ว่าคนทุกคนจะต้องมีบุคลิกภาพทั้ง 3 ส่วน นี้รวมกัน แต่จะมีส่วนใดมากน้อยแค่ไหน หรือจะแสดงออกในภาวะใด ๆ นั้น ย่อมจะแตกต่างกันไปของแต่ละบุคคล นอกจากนี้เบรินได้อธิบายเกี่ยวกับ ภาวะตัวตน หรือภาวะอัตตานี้ว่า หมายถึง ภาวะต่าง ๆ ของจิตใจ (Mind) ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับแบบแผนต่าง ๆ ของพฤติกรรม (ห้องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2531 : 101) และ เจียร์นีย์ ทรงชัยกุล (2533 : 76) ได้กล่าวถึงโครงสร้างบุคลิกภาพของบุคคลตามแนวคิดของเบริน ซึ่งเบรินได้แบ่งโครงสร้างบุคลิกภาพออกเป็น 3 ส่วน คือ ภาวะของความ เป็นพ่อแม่ (Parent Ego State) ภาวะของความ เป็นผู้ใหญ่ (Adult Ego State) และภาวะของความ เป็นเด็ก (Child Ego State) ทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็จะมีภาวะของบุคลิกภาพ (Ego State) ทั้ง 3 ส่วน ประกอบกัน แต่จะมีลักษณะเด่นต่างกัน บุคคลจะแสดงภาวะของบุคลิกภาพที่ตนมีอยู่ ออกมา โดยการพูดและแสดงออกกับกิริยาท่าทาง ซึ่งสามารถสังเกตและวิเคราะห์ได้ ภาวะของบุคลิกภาพทั้ง 3 ส่วนของแต่ละบุคคล หรือที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า P - A - C

ภาวะของบุคลิกภาพทั้ง 3 ส่วนของแต่ละบุคคล มีรายละเอียดดังนี้

(ห้องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2531 : 101-102 ; เจียร์นีย์ ทรงชัยกุล, 2533 : 76-78)

1. ภาวะความเป็นพ่อ-แม่ (P) ของแต่ละบุคคล เป็นลักษณะบุคลิกภาพที่ได้รับถ่ายทอดมาจาก บิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดู โดยบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแต่ละบุคคล สำหรับภาวะความเป็นพ่อ - แม่ นี้ ถ่ายทอดมาจากสิ่งที่ผู้ใหญ่ทำ

และสิ่งที่คุณพูด แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1.1 ภาวะความเป็นพ่อ-แม่ ที่ชอบวิจารณ์ (Prejudical or Critical or Controlling Parent) ซึ่งใช้เรียกกันย่อ ๆ ว่า CP เป็นภาวะที่บุคคลมีพฤติกรรมเสมือนเป็นพ่อแม่ที่แสดงพฤติกรรมในลักษณะที่ไม่ใช้เหตุผล มีอคติ วิชาทฤษฎีวิจารณ์ ดิเตียน หรือบังคับควบคุมผู้อื่น วิจารณ์การกระทำของลูก ใช้อำนาจในการออกคำสั่ง และกำหนดกฎเกณฑ์ให้ลูกปฏิบัติ ชอบว่ากล่าวตักเตือน อบรมสั่งสอน กล่าวเรียกร้อง และกล่าวแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

1.2 ภาวะความเป็นพ่อแม่ที่มีความเมตตากรุณา (Nurturing Parent) ซึ่งใช้เรียกกันย่อ ๆ ว่า NP เป็นภาวะที่บุคคลมีพฤติกรรมเสมือนเป็นพ่อแม่ที่มีความเมตตา กรุณา ชอบช่วยเหลือ หนุนน้อมปกป้องคุ้มครองลูก มีความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ เชื้ออาหาร มีน้ำใจดีต่อผู้อื่น เป็นต้น

2. ภาวะของความเป็นผู้ใหญ่ (A) เป็นลักษณะบุคลิกภาพที่ทำงานเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นข้อเท็จจริง เป็นภาวะที่บุคคลใช้หลักแห่งเหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง จะพิจารณาสิ่งต่าง ๆ จากข้อมูลตามที่เป็นจริง และตัดสินใจตามข้อมูลที่ได้รับ โดยไม่คำนึงถึงอารมณ์ ความรู้สึก ดำรงชีวิตโดยใช้สติปัญญาเป็นหลัก บุคคลที่มีภาวะของความเป็นผู้ใหญ่ปรากฏอย่างเด่นชัด จึงมีลักษณะของผู้ที่ รู้จักตนเอง ตามความเป็นจริง รู้จักปรับเปลี่ยนตนเองได้อย่างสมวัย และกาลเทศะ มีความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากนี้แต่ละบุคคลใช้ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล แลกเปลี่ยนความจริง ถามคำถาม แก้ปัญหา และอภิปรายสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล แต่ถ้าบุคคลใดใช้ภาวะของความเป็นผู้ใหญ่อยู่เสมอ อาจทำให้เขามีบุคลิกภาพคล้ายหุ่นยนต์ที่ปราศจากอารมณ์และความรู้สึก

3. ภาวะของความเป็นเด็ก (C) เป็นภาวะบุคคลมีพฤติกรรมเสมือนกับยังอยู่ในวัยเด็ก มีอารมณ์ความรู้สึกที่แท้จริงอย่างไวก็แสดงออกไปตามธรรมชาติ อาจ

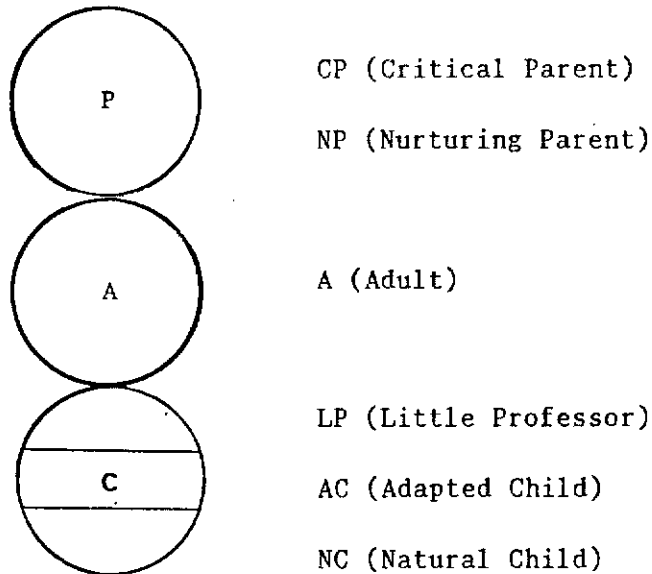
เป็นส่วนของคุณลักษณะที่ยังไม่ได้ขัดเกลา เช่น ตีจกักระโดดโลดเต้น มีความสดชื่นรื่นเริง เมื่อเสียใจก็ร้องไห้อย่างเปิดเผย เป็นต้น ภาวะของความเป็นเด็กยังแบ่งออกได้เป็นส่วนย่อยอีก 3 ส่วน คือ

3.1 ภาวะของความเป็นเด็กเจ้าปัญญา (Little Professor ซึ่งเรียกกันย่อ ๆ ว่า LP) เป็นภาวะที่บุคคลมีพฤติกรรมเสมือนเป็นเด็กที่มีความเฉลียวฉลาด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เริ่มมีการใช้ความคิดและเหตุผลคล้ายกับผู้ใหญ่ เป็นต้น ดังนั้นบุคคลที่มีภาวะของความเป็นเด็กเจ้าปัญญาอย่างเด่นชัด จึงเป็นผู้ที่รู้ว่าควรจะทำกับบางสิ่งบางอย่างด้วยวิธีการอย่างไรได้ด้วยตนเอง แม้ว่าจะยังคงอยู่ในขอบเขตแห่งโลกของเด็กก็ตาม

3.2 ภาวะของความเป็นเด็กที่ได้รับการขัดเกลา (Adapted Child ซึ่งเรียกกันย่อ ๆ ว่า AC) เป็นภาวะที่บุคคลมีพฤติกรรมเสมือนเป็นเด็กที่ได้รับการขัดเกลา มาแล้ว ตั้งแต่ครั้งยังเยาว์วัย จากการอบรมเลี้ยงดู และการสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติผู้ใหญ่ และครู บุคคลที่มีสภาวะของความเป็นเด็กที่ได้รับการขัดเกลา ลักษณะเป็นเด็กที่ยอมปฏิบัติตาม เชื่อฟังผู้อื่น อาจจะเป็นผู้ที่เข้าสังคมได้ดี มีกิจกรรมยามว่างเหมาะสมกับกาลเทศะหรืออันทางตรงกันข้ามอาจจะไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง เพราะต้องคอยฟังพาดูมีประสบการณ์สูงกว่าคอยให้คำแนะนำอยู่เรื่อยมาจนเคยชิน ตัดสินใจไม่ค่อยเป็น พฤติกรรมต่าง ๆ จะอยู่ภายใต้อิทธิพลของบิดา มารดา

3.3 ภาวะของความเป็นเด็กตามธรรมชาติ (Natural Child ซึ่งเรียกกันย่อ ๆ ว่า NP) เป็นภาวะที่บุคคลมีพฤติกรรมเสมือนเป็นเด็กที่ยังขาดการขัดเกลา ดังนั้น เมื่อมีความต้องการอะไร หรือมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร ก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างโจ่งแจ้ง ปราศจากการควบคุมตนเอง เช่น เมื่อผิดหวังหรือเสียใจ ก็ร้องไห้ฟูมฟาย หรืออาละวาดวอยวาย เป็นต้น บุคคลที่มีสภาวะของความเป็นเด็กตามธรรมชาติอย่างเด่นชัด มักจะมีลักษณะที่มีชีวิตชีวา มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็นและยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง

โครงสร้างของบุคลิกภาพทั้ง 3 ภาวะของแต่ละบุคคล สามารถแสดงด้วย
แผนผัง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ดังนี้ (เจียรนัย ทรงชัยกุล. 2533 : 78)

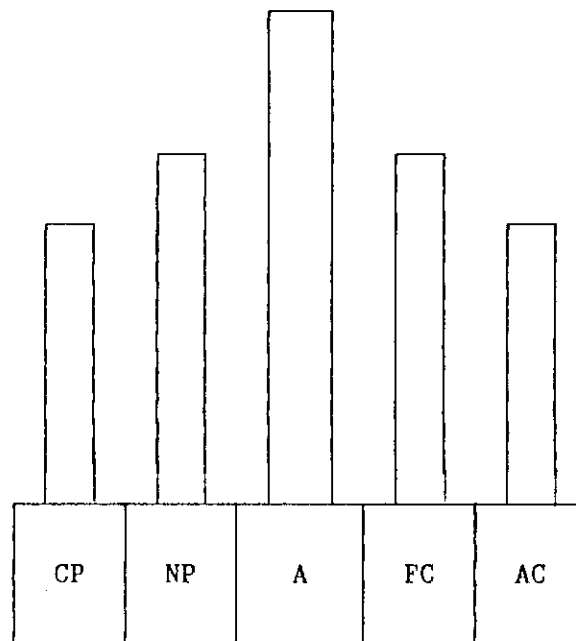

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างของบุคลิกภาพ

ภาวะของบุคลิกภาพในแต่ละส่วน (P,A,C) ต่างก็มี อาณาเขตส่วนตัว (Ego Boundary) นอกจากนี้ ภาวะของบุคลิกภาพในแต่ละส่วนยังถ่ายทอด เปลี่ยนแปลงไปมา
หากันได้ ดังนั้น บุคคลที่มีการรับรู้ที่มีประสิทธิภาพ จะมีการปรับเปลี่ยนสภาวะของบุคลิกภาพ
ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ซึ่งจะทำให้บุคคลนี้ปรับตัวได้ดี
ตรงกันข้ามกับบางคนที่มีการรับรู้ที่ไม่มีประสิทธิภาพ จะมีการปรับเปลี่ยนสภาวะของบุคลิกภาพ
ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้ช้าหรือไม่ได้เลย ดังนั้นจึงมีบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสมหรือผิดปกติ

การวิเคราะห์บุคลิกภาพด้วยแผนภูมิแสดงบุคลิกภาพ (Egograms)

แผนภูมิแสดงบุคลิกภาพ คือ เครื่องมือสำหรับแสดงหน้าที่และจำนวนพลังงานของภาวะตัวตน (Ego State) แผนภูมินี้จะแสดงด้วยกราฟแท่ง กราฟแท่งแต่ละแท่งจะแสดงถึงระดับความมากน้อยของพลังงานของภาวะตัวตน แต่ละภาวะของบุคคลแต่ละคนซึ่ง Egogram นี้ ดูเซย์ (พรอพราย ทรัพะยะประภา. 2533 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Dusay. 1977 : 38-62) ได้พัฒนามาจากโครงสร้างบุคลิกภาพของ เบิร์น (Berne) ดังนั้น ในกราฟแต่ละแท่งจะใช้สัญลักษณ์เหมือนกับโครงสร้างบุคลิกภาพ คือ CP แทน ภาวะพ่อแม่ที่ชอบวิจารณ์ NP แทน ภาวะพ่อแม่ที่ทะนุถนอม A แทน ภาวะผู้ใหญ่ FC แทน ภาวะเด็กตามธรรมชาติ AC แทน ภาวะเด็กที่ได้รับการขัดเกลา พลังที่มีอยู่ในแต่ละภาวะตัวตนเหล่านี้สามารถถ่ายเทไปมาสู่กันได้ แผนภูมิแสดงบุคลิกภาพมีได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ดังที่ ดูเซย์ (พรอพราย ทรัพะยะประภา. 2533 : 41 ; อ้างอิงมาจาก Dusay. 1977 : 38-62) กล่าวว่า แผนภูมิแสดงบุคลิกภาพ นั้นเปรียบเทียบกับลายนิ้วมือของคนแต่ละคนซึ่งไม่เหมือนกันเลยแม้แต่คนเดียว แม้ว่าบางอาจจะมีลักษณะอะไรบางอย่างที่คล้ายกันกับผู้อื่นก็ตาม ดังที่กล่าวมายังไม่มีผู้ใดสรุปได้ว่า แผนภูมิแสดงบุคลิกภาพ แบบไหนดีหรือเลวกว่ากัน แต่ แผนภูมิแสดงบุคลิกภาพของคนที่มีบุคลิกภาพดี คือ คนที่มีสุขภาพจิตดี มีความเป็นผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์ดี และมีการปรับตัวที่ดี ควรมีความสมดุลย์ของแต่ละ ภาวะตัวตน คือ มีลักษณะของแผนภูมิแสดงบุคลิกภาพเป็นรูประฆังคว่ำ (Bell - Shaped Egogram) ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงบุคลิกภาพที่มีความสมดุลย์ของการกระจายของระบบพลังงานทางจิตวิทยา (Psychological Energy) ดังภาพประกอบ 2

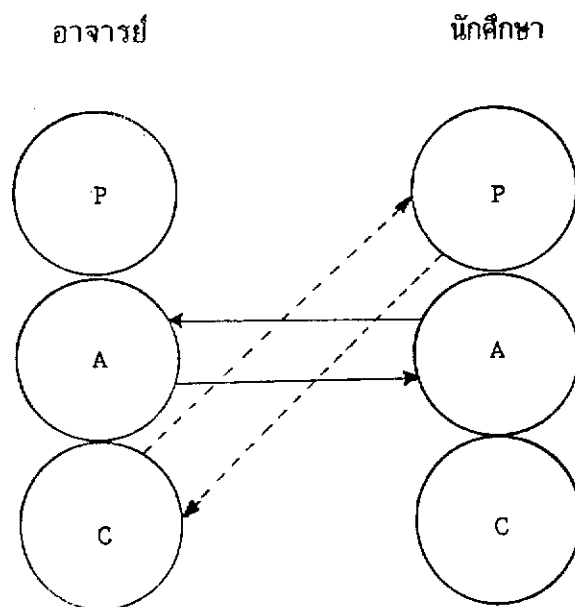
ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแท่งแสดงบุคลิกภาพรูปร่างหน้าตา

แผนภูมิแสดงบุคลิกภาพ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลได้ ดังที่ คูเซย์ (พรณราย ทวีพระประภา. 2533 : 42 ; อ้างอิงมาจาก Dusay. 1977 : 38-62) กล่าวว่า เราควรรู้ใช้ แผนภูมิแสดงบุคลิกภาพนี้เป็นเครื่องมือในการที่จะพยายามเข้าใจตัวเราเอง หรือผู้อื่นให้ดีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเปลี่ยนแปลงและความเจริญงอกงามในตัวเราหรือในผู้อื่น

1.3.2 การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

อาภา จันทรสกุล (2535 : 165-166) กล่าวว่า การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคลช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์บุคลิกภาพของบุคคลได้ โดยสังเกตจากคำพูดที่บุคคลนั้นใช้สื่อสาร ตลอดจนท่าทางต่าง ๆ ที่แสดงออกมา

ธีระ ประพฤติกิจ (อัญญา ศรีสุวพล. 2535 : 14-15 ; อ้างอิงมาจาก ธีระ ประพฤติกิจ. 2531 : 387) กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเกิดขึ้นเมื่อบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาพบกัน ดังนั้นถ้าบุคคล 2 คน คู่กันก็หมายความว่ามีความเกี่ยวข้องกับกันถึง 6 ภาวะ คือ คนละ 3 ภาวะ การปฏิสัมพันธ์ตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ก็หมายถึง เพียงการสื่อสารที่มีสิ่งเข้าและการตอบสนองระหว่างบุคคล ที่มีภาวะตัวตน คนละ 3 ลักษณะ ในการสื่อสารหรือปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว จะมีระดับเกิดขึ้น 2 ระดับ คือ ระดับสังคม (Social Level) และระดับจิตวิทยา (Psychological Level) ในระดับสังคม เป็นการปฏิสัมพันธ์ที่เปิดเผย มองเห็นได้จากพฤติกรรมภายนอก และระดับจิตวิทยา เป็นการปฏิสัมพันธ์ของความรู้สึกหรือสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจ ลักษณะการปฏิสัมพันธ์ 2 ระดับ สามารถแสดงให้เห็นภาพได้โดยให้ลูกศรเส้นทึบแทนการปฏิสัมพันธ์ระดับสังคม เส้นไข่ปลา แทนการปฏิสัมพันธ์ระดับจิตวิทยา ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงสัญลักษณ์การติดต่อสัมพันธ์ระดับสังคม และระดับจิตใจ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 104-105) กล่าวว่า การติดต่อ หรือ
 สื่อสัมพันธ์ทางสังคม หรือการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
 ประเภทที่ 1 การติดต่อสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Transaction)
 เป็นการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองคน จากภาวะตัวตนของบุคคลหนึ่งไปสู่ภาวะตัวตนของ
 อีกบุคคลหนึ่ง แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ

1.1 การติดต่อสัมพันธ์ที่รับกัน (Complementary Transaction)

1.2 การติดต่อสัมพันธ์ที่สวนทางกัน (Crossed Transaction)

ประเภทที่ 2 การติดต่อสัมพันธ์ที่แฝงความต้องการที่แท้จริง (Ulterior
 Transaction) เป็นการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยผู้สื่อเข้าวาจา หรือมีพฤติกรรม
 อย่างหนึ่งแต่ความมุ่งหวังที่แท้จริงของบุคคลนั้น ต้องตีความจากความหมายที่แฝงไว้ แต่ไม่ได้
 แสดงออกมา เพราะผู้สื่อทราบดีว่า วาจาหรือพฤติกรรม ที่เขาแสดงออกมาเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ
 แต่พฤติกรรมที่เขาซ่อนไว้เป็นความต้องการที่แท้จริงของเขาที่เขาแสวงหา

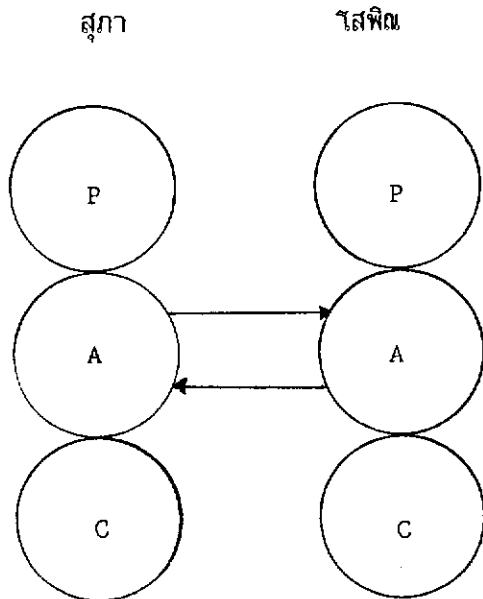
หลุย จาปาเทศ (2533 : 109-111) กล่าวว่า การสื่อสารมี 3 แบบ คือ
 การสื่อสารที่สอดคล้องกัน (Complementary Transaction) การสื่อสารที่ขัดแย้งกัน
 (Crossed Transaction) และการสื่อสารที่มีความซับซ้อนแอบแฝง หรือซ่อนเร้น

เจียรนีย์ ทรงชัยกุล (2533 : 81-84) ได้กล่าวถึง รูปแบบของสัมพันธภาพ
 ระหว่างบุคคลทั้งที่ใช้คำพูดและอากัปกิริยาท่าทางการติดต่อสัมพันธ์กันนั้นแบ่งออกได้เป็น 3
 รูปแบบ คือ สัมพันธภาพแบบถ้อยที่ถ้อยอาศัย (Complementary Transaction) สัมพันธภาพ
 แบบขัดแย้งกัน (Crossed Transaction) และสัมพันธภาพแบบเคลือบแฝง (Ulterior
 Transaction)

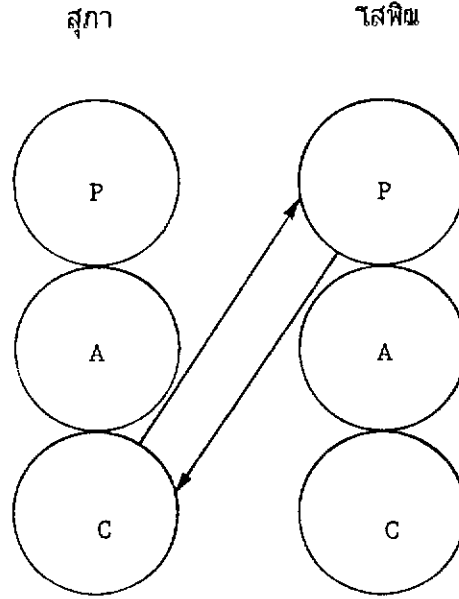
รูปแบบที่ 1 สัมพันธภาพแบบถ้อยที่ถ้อยอาศัย (Complementary
 Transaction) เป็นการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างฉันทมิตร มีลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน
 และดำเนินไปอย่างราบรื่นปราศจากข้อขัดแย้ง เพราะผู้ที่ติดต่อสัมพันธ์ได้รับการตอบสนอง

ตามที่ได้คาดหวังไว้ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลทั้งสองจึงเป็นไปนอกระบบ เช่น มีมิตรไมตรีที่ดีต่อกัน ไว้วางใจและเข้าใจกัน ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างทั้งสองฝ่ายก็จะดำเนินต่อไปได้เรื่อย ๆ อย่างราบรื่น ถ้าวิเคราะห์จากทิศทางของการสื่อสาร ลูกศรจะไม่ตัดกัน ลูกศรจะขนานกัน ดังแสดงในภาพประกอบ 4

ตัวอย่างที่ 1

ตัวอย่างที่ 2

ภาพประกอบ 4 แสดงการติดต่อสัมพันธ์แบบก้อยที่ก้อยอาศัย

ตัวอย่างคาสนทนา ลักษณะการติดต่อสัมพันธ์แบบก้อยที่ก้อยอาศัย

ตัวอย่างที่ 1 สุภา : ฉันใช้เวลาคูหนังสือสอบวิชาภาษาไทยอยู่ 1 สัปดาห์ แล้วเธอล่ะ
สพิน (A)

สพิน : ฉันไม่ได้ลงชุดวิชาในเทอมนี้ (A)

จากตัวอย่างที่ 1 แสดงให้เห็นว่าทั้งสุภาและโสพิณติดต่อสัมพันธ์กัน โดยทั้งสองฝ่ายใช้ภาวะตัวตนแบบเดียวกัน คือ แบบผู้ใหญ่ (A)

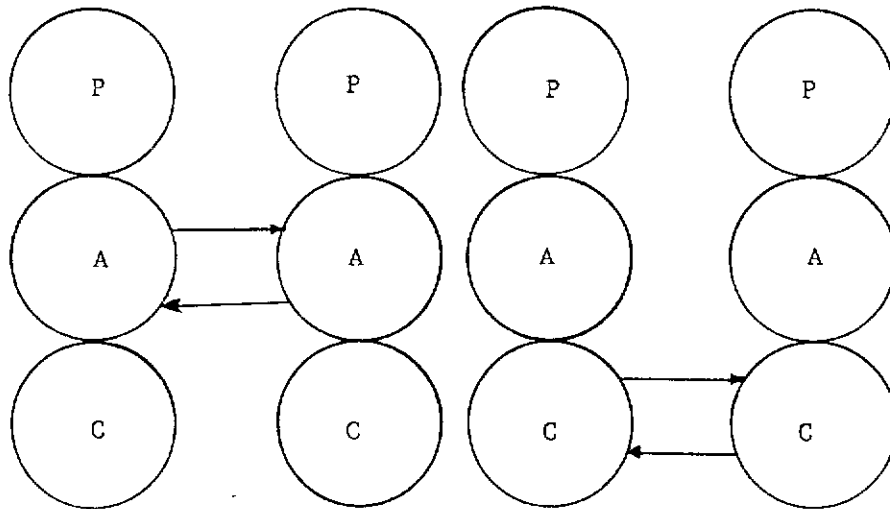
ตัวอย่างที่ 2 สุภา : เป๋อจ้งเลย จันไม่ยอกดูหนังสือเลขช่วงนี้ (C)

โสพิณ : อคทนเอ็กนิดเกอะน่า พอสอบเสร็จแล้วจะท่ายนเมอร้อย ๆ

ให้ทาน (P)

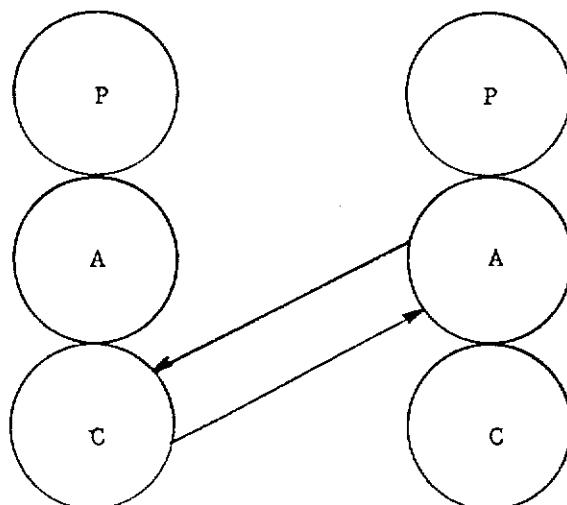
จากตัวอย่างที่ 2 แสดงให้เห็นว่า สุภา และ โสพิณ ติดต่อสัมพันธ์กันโดยที่แต่ละฝ่ายใช้ ภาวะตัวตนต่างแบบกัน กล่าวคือ สุภาใช้บุคลิกภาพแบบเด็กตามธรรมชาติ (NC) ในการติดต่อสัมพันธ์กับโสพิณ ในขณะที่โสพิณใช้บุคลิกภาพแบบพ่อแม่ที่ทนุถนอม (NP) ในการโต้ตอบกับสุภา

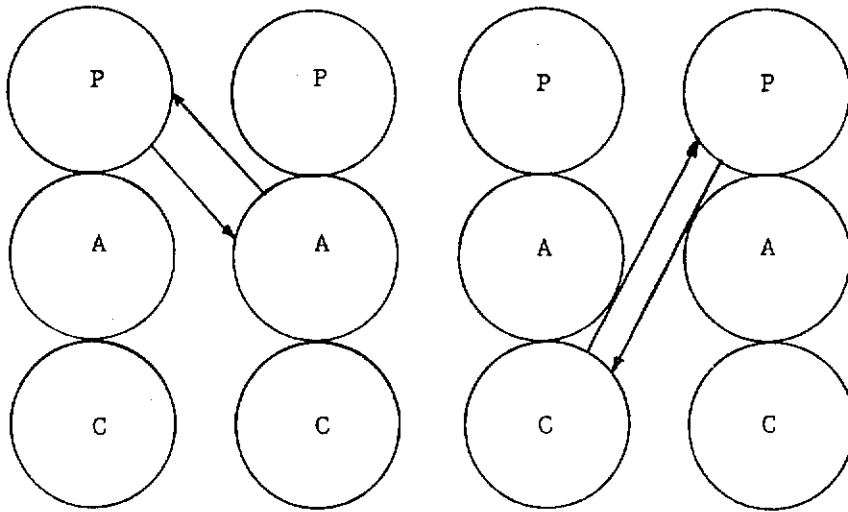
เนื่องจากสัมพันธภาพแบบด้อยที่ด้อยอาศัยนี้ มีทิศทางติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นลักษณะคู่ขนานกัน ดังนั้นจึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า สัมพันธภาพแบบคู่ขนาน (Parallel Transaction) สัมพันธภาพแบบคู่ขนานเกิดขึ้นได้ในการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งทั้งสองฝ่ายใช้ภาวะตัวตนแบบเดียวกัน แสดงดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 แสดงการติดต่อสัมพันธ์แบบน้อยที่น้อยอาศัย (แบบคู่ขนาน) ทั้งสองฝ่ายใช้
ภาวะตัวตนแบบเดียวกัน

นอกจากนี้ สัมพันธภาพแบบคู่ขนานยังเกิดขึ้นได้ในการติดต่อสัมพันธ์ซึ่ง
ทั้งสองฝ่ายใช้ภาวะตัวตนต่างแบบกัน ดังภาพประกอบ 6

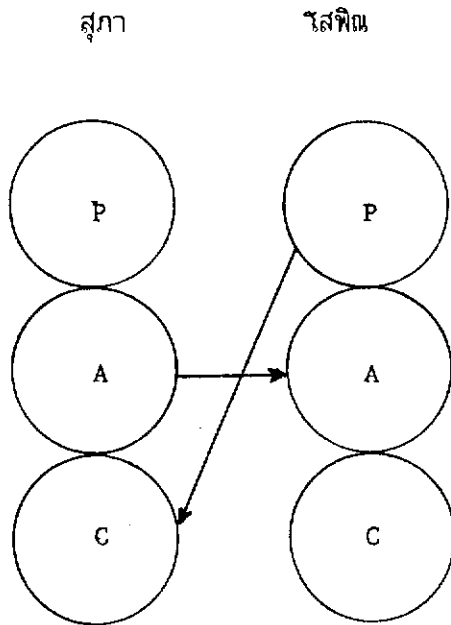
ภาพประกอบ 6 แสดงการติดต่อสัมพันธ์แบบอ้อมที่อ้อมอาศัย ทั้งสองฝ่ายใช้ภาวะตัวตนต่างกัน

รูปแบบที่ 2 สัมพันธภาพแบบขัดแย้งกัน (Crossed Transaction)

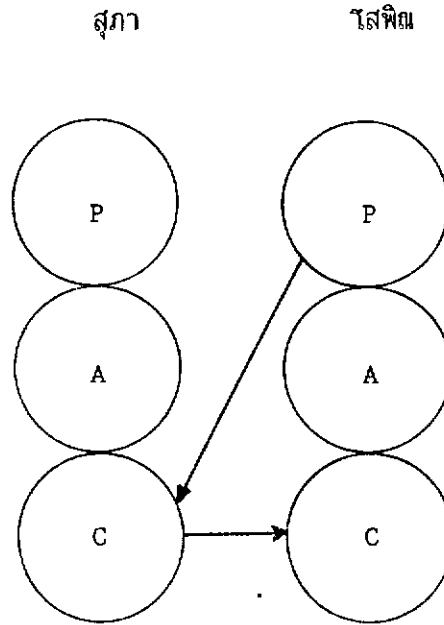
เป็นการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งฝ่ายหนึ่งไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ จึงทำให้เกิดสัมพันธภาพอันเชิงลบ เช่น มีข้อขัดแย้งกัน ไม่ร่วมมือกัน หรือเกิดความเข้าใจผิดกัน ดังนั้นเมื่อมีสัมพันธภาพแบบขัดแย้งกันเกิดขึ้น มักจะทำให้การติดต่อสัมพันธ์หยุดชะงัก หรือดำเนินต่อไปได้อีกเพียงช่วงสั้น ๆ เท่านั้น

การติดต่อสัมพันธ์แบบขัดแย้งกัน มีหลายลักษณะ ดังภาพประกอบ 7

ตัวอย่างที่ 1

ตัวอย่างที่ 2

ภาพประกอบ 7 แสดงการติดต่อสัมพันธ์แบบขัดแย้งกัน

ตัวอย่างที่ 1 สุภา : วันเสาร์หน้าหลังจากที่ฉันสอบเสร็จแล้วเราไปช้อปปิ้งกันนะ

โสพิณ : เธอไม่ควรมาคิดถึงเรื่องช้อปปิ้งงานขณะนี้ แต่จะไปเอาจาส
เรื่องการเตรียมตัวสอบเสียก่อน

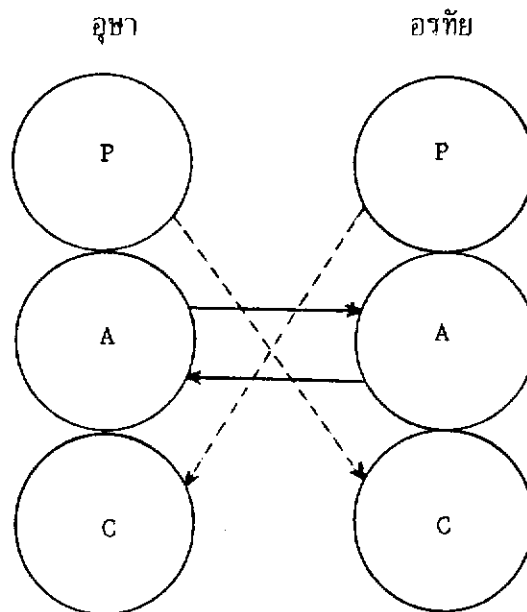
จากตัวอย่างที่ 1 จะเห็นได้ว่าทิศทางซึ่งแสดงการติดต่อสัมพันธ์ระหว่าง
สุภา และ โสพิณมีลักษณะที่ขัดข้ามกัน ซึ่งมักจะทำให้การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างทั้งสองฝ่าย
ดำเนินไปอย่างไม่ราบรื่น

ตัวอย่างที่ 2 สุภา : ไปช้อปปิ้งกันเถอะ โสพิณ

โสพิณ : เป็นความคิดที่ไม่เหมาะสมนะสุภา เธอต้องเตรียมตัวเพื่อ
การสอบวันสัปดาห์หน้า จาได้ไหม

จากตัวอย่างที่ 2 กิศทาง (ลูกศร) ไม่ได้ตัดข้ามกัน แต่เป็นการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งฝ่ายหนึ่งไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ จึงเป็นลักษณะคล้าย ๆ กัน "ถามอย่างตอบอย่าง" หรือ "พูดกันไม่รู้เรื่อง" ซึ่งสัมพันธ์ภาพดังกล่าวนี้ มักจะนำไปสู่ความขัดแย้งกัน

รูปแบบที่ 3 สัมพันธภาพแบบเคลือบแฝง (Ulterior Transaction) เป็นการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งผู้ติดต่อแสดงพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้อย่างหนึ่ง แต่มีความต้องการที่แท้จริงซึ่งเคลือบแฝง หรือซ่อนเร้นไว้ภายในเป็นอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะคล้าย ๆ กัน "ปากอย่างใจอย่าง" หรือ "วาจาขัดแย้งกับท่าทาง" สัมพันธภาพแบบเคลือบแฝงนั้น จำเป็นต้องใช้อยู่ข้างานสังคม เพราะมีความต้องการที่แท้จริงหลายลักษณะที่บุคคลไม่สามารถนำมาเปิดเผย หรือพูดกันอย่างตรงไปตรงมาได้ ทั้งนี้เพื่อรักษามารยาท อย่างไรก็ตาม การติดต่อสัมพันธ์แบบเคลือบแฝง จะนำไปสู่ความรู้สึกที่ไม่จริงใจต่อกัน หรือไม่ไว้วางใจกันระหว่างทั้งสองฝ่าย แสดงได้ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 แสดงการติดต่อสัมพันธ์แบบเคลือบแฝง

การติดต่อสัมพันธ์ซึ่งมีสิ่งที่ไม่เคลือบแฝงอยู่ในใจ แสดงให้เห็นภาพได้โดย
ลูกศรประ (→) จากภาพอธิบายเป็นบทสนทนาได้ดังนี้

อุษา : นำปัสมาใจนะอรัยที่เธอสอบผ่านทุกวิชา
(โธ่ ก็ลองแต่วิชาง่าย ๆ มันก็ผ่านอะซิ)

อรัย : ขอปัสมาใจนะอุษา
(อุษาก็พูดไปอย่างนั้นเอง เขาไม่เคยจริงจังกับฉันเลย)

ตามแนวความคิดจากทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
การติดต่อสัมพันธ์จะประสบความสำเร็จได้ ถ้าหากบุคคลรู้ถึงภาวะตัวตนของตนเอง และ
รู้ว่าผู้ที่เราติดต่อด้วยมีภาวะตัวตนแบบใด แล้วพยายามปรับตัวเข้าหากัน เพื่อให้เกิดการติดต่อ
สัมพันธ์แบบคล้อยตามกัน หรือถ้อยที่ถ้อยอาศัยก็จะทำให้การติดต่อสัมพันธ์เป็นไปในทางที่ดี
เกิดความพึงพอใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย

1.3.3 การวิเคราะห์เกมทางจิตวิทยา (Game Analysis)

พรหมฉาย ทวีหะประภา (2527 : 93-94) กล่าวว่า การดำเนินชีวิต
ของคนเรานี้ส่วนหนึ่งเป็นการเล่นเกมชีวิตกัน ซึ่งส่วนมากเล่นโดยที่เขาไม่รู้ตัว
และมักจะมีแนวโน้มที่จะเลือกบุคคลบางคน เช่น คู่สมรส เพื่อนและเพื่อนร่วมงาน หรือคนอื่น ๆ
ที่มีบทบาทตรงข้ามกับตนเองเป็นคู่กัน เกมชีวิตหรือเกมทางจิตวิทยา มีส่วนประกอบพื้นฐาน
ดังนี้ มีรูปแบบของการติดต่อสัมพันธ์แบบสอดคล้องต้องกัน (ตามที่สังคมยอมรับเป็นเบื้องต้น)
มีรูปแบบของการติดต่อสัมพันธ์แบบซ่อนเร้น (เป็นข่าวสารทางจิตวิทยา)ซ่อนอยู่ภายใต้ และ
มีผลลัพธ์เป็นทางลบ เป็นวัตถุประสงค์อันแท้จริงของเกมนั้น เช่น ความรู้สึกสำนึก
สมน้ำหน้า เอาชนะ แก้วแค้น หรือคำว่าตนเอง บุคคลที่มีทัศนคติ "I'm OK, You're OK"
นั้นจะไม่เล่นเกมกับผู้อื่น เพราะเกมชีวิตเป็นสิ่งขัดขวางความสัมพันธ์ที่ตรงไปตรงมาใกล้ชิด

และเปิดเผยในระหว่างผู้เล่น แต่คนก็ยังเล่นเกมกันอยู่เพื่อให้เป็นการฆ่าเวลาเพื่อกระตุ้นความสนใจ หรือเล่นเพื่อให้มีหนทางที่จะได้รับความรัก ความเอาใจใส่ หรือเพื่อสนับสนุนบทบาทของตนเอง คือบพอง ผู้กล่าวหา ผู้ช่วยเหลือ หรือเหยื่อ เกมเปรียบเสมือนละครจากสั้น ๆ ในละครชีวิตของแต่ละบุคคล คนเราอาจจะเล่นเกมด้วยระดับความรุนแรงแตกต่างกัน ตั้งแต่ระดับที่สังคมยอมรับ เช่น การเล่นทุเล่นตากับชายหนุ่มหญิงสาวในงานเลี้ยง ไปจนถึงระดับที่มีการก่ออาชญากรรมของการฆ่าตนเอง และการฆ่าผู้อื่น

มองพรหม เกิดพิทักษ์ (2531 : 106) กล่าวว่า เกมเป็นรูปแบบของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นการติดต่อสัมพันธ์แบบผิวเผิน และเป็นกิจกรรมทางสังคม ที่ทำให้โอกาสคนได้พบปะสังสรรค์ ได้เล่นตามบทบาทที่ตนเองต้องการจะแสดง เกมทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นเกมหมากรุกที่เล่นเพื่อความสนุกสนาน หรือเพื่อฆ่าเวลา หรือเกมทางจิตวิทยา หรือเกมชีวิตต่างก็มีการเริ่มต้น มีกติกา มีสิ่งตอบแทนหรือรางวัล ในการเล่นเกมคนเรามักจะคาดหวังที่จะได้รับสิ่งตอบแทน (Payoff) จากการเล่นเกม ซึ่งสิ่งตอบแทนจากการเล่นไม่ว่าจะเป็นจะต้องเป็นวัตถุสิ่งของ แต่อาจจะจะเป็นความรู้สึกต่าง ๆ ที่ได้รับจากการเล่นเกม หรืออาจจะจะเป็นความรู้สึกในทางบวก หรือความรู้สึกในทางลบก็ได้

หลุย จาปาเทศ (2533 : 113-114) กล่าวว่า เกมในเชิงจิตวิทยา (Psychological Game) มีลักษณะคล้ายเกมทั่ว ๆ ไป แต่ผลลัพธ์ (Payoff) จะไม่ก่อให้เกิดความสนุกสนานอย่างเกมอื่น ๆ ผลลัพธ์จะออกมาในรูปแบบของ ความกลัว ความโกรธ ความเคียดแค้น ความเศร้า ฯลฯ กับผู้ที่เล่นเกม ไม่ว่าผู้เล่นจะรู้ตัว หรือไม่รู้ตัวก็ตาม สรุปก็คือ การเล่นเกมจิตวิทยานี้เป็นสิ่งไม่ดี คนที่ชอบเล่นมักเป็นคนที่มีปัญหาทางจิตใจมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เป็นอยู่และพื้นฐาน (Background) ทางครอบครัวของบุคคลนั้น

อาภา จันทรสกุล (2535 : 151-152) กล่าวว่า เกมทางจิตวิทยา เป็นเกมชีวิตที่เล่นกันโดยไม่รู้ตัว ในการเล่นเกมจะมีคนเล่นอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป และมีลักษณะพื้นฐาน ดังนี้คือ เมื่อพิจารณาอย่างผิวเผิน การสื่อสารสัมพันธ์จะเป็นไปแบบที่ไม่ขัดแย้งกัน

เพราะเป็นรูปแบบการสื่อสารสัมพันธ์ทั้งที่สังคมยอมรับ จากการวิเคราะห์จะพบว่า การสื่อสารสัมพันธ์ที่แท้จริงเป็นแบบที่มีน้อยเคลือบแฝง ซึ่งเป็นความต้องการที่แท้จริงที่ซ่อนเร้นอยู่ และมีผลทางลบ เพราะการเล่นเกมนั้นวัตถุประสงค์ที่แท้จริงจะเป็นความรู้สึกสะใจ ความรู้สึกชนะ ความรู้สึกเป็นผู้ถูกต้อง ความรู้สึกสมหน้าหน้าตนเอง ฯลฯ เกมเป็นสิ่งที่เล่นกันซ้ำ ๆ ซาก ถ้าสังเกตจะเห็นว่าผู้เล่นเกมมักใช้คำพูด กิริยา ซ้ำ ๆ ซาก ๆ เปลี่ยนไปแล้วแต่สถานการณ์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้เล่นเกมเล่นเพื่อต้องการให้ความรู้สึกซ่อนเร้นที่มีอยู่ ได้รับการยอมรับ ตอบสนอง จึงทำซ้ำ ๆ ในชีวิตประจำวันเราจะพบว่า บุคคลเล่นเกมทางจิตวิทยาด้วยระดับความรุนแรงแตกต่างกันตามกาลเทศะ เกมบางอย่างเล่นเพื่อความสนุกสนาน ฆ่าเวลา แก้เบื่อ เช่น การเล่นทูเล่นตาของหนุ่มสาว การทำตัวให้น่าคุ้มครองช่วยเหลือตนเองไม่ได้ของหญิงสาว แต่เกมบางอย่างมีความรุนแรงมาก อาจจบลงโดย การฆ่าตัวตาย การเข้าโรงพยาบาล หรือเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง

วิญญู พูลศรี (2521 : 309) กล่าวว่า เกมเป็นลักษณะของการสื่อสารที่ซ่อนเร้น ที่กระทำอยู่เสมอ ๆ เพื่อคนที่กระทำนั้นจะได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือเกมทางจิตวิทยาก็คือ วิธีการที่บุคคลพยายามเอาประโยชน์จากบุคคลอื่น เพื่อให้ได้รับการสำใจที่ตนพอใจ ผู้ที่เล่นเกมจะพยายามหาทางคือให้อีกฝ่ายหนึ่งเข้ามาร่วมเล่นเกมด้วย ซึ่งอาจเป็นการแสดงออกด้วยคำพูด หรือการกระทำก็ได้ และในที่สุดเกมจะจบลงด้วยการดู คำว่ากล่าว ถูกถูกเหยียดหยาม หรือประณามอย่างที่เราคาดไม่ถึง เพราะในระหว่างการเล่นเกมจะมีการกระทำ หรือพูดจาตอบโต้กันไปมาและบางคนใช้เวลาเล่นเกมที่ยาวนานกว่าเกมจะยุติลง

1.3.4. การวิเคราะห์ทัศนคติของชีวิต (Analysis of Life Position)

ทัศนคติของชีวิต (Life Position)

โกศล มีคุณ (อัจนา ศรีสุรพล. 2535 : 22 ; อ้างอิงมาจาก โกศล มีคุณ. 2533 : 138) กล่าวว่า ทัศนคติของชีวิต หมายถึง เจตคติที่คนเรามีต่อการกระทำของตนเอง

และคนอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับเจียรนีย์ ทรงชัยกุล (2533 : 86) กล่าวว่า ทักษะของชีวิต คือ เจตคติที่บุคคลมีต่อตนเองและผู้อื่นในแง่ดีหรือแย่ และผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 103) กล่าวเสริมว่า ทักษะของชีวิต เป็นการเลือกทักษะของชีวิต มีพื้นฐานมาจากผลของการเข้าใจตนเอง และสภาพแวดล้อมตั้งแต่บุคคลนั้นยังเด็ก ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง การรู้จักตนเอง ความรู้สึกต่อตนเอง และต่อผู้อื่น จะสะท้อนให้เห็นได้จากการเลือกทักษะของชีวิตของแต่ละบุคคล นอกจากนี้การเลือกทักษะของชีวิต ยังเป็นผลมาจากการอบรมสั่งสอน และวิธีการบอกกล่าวที่บิดา มารดา ใช้กับบุตร - ธิดาของตน ซึ่งเกี่ยวกับลักษณะคำสั่ง วิธีการออกคำสั่ง และท่าทีของบิดา มารดาที่มีบุตร - ธิดา หรือเกี่ยวข้องกับ การเปิดโอกาสให้บุตร - ธิดา มีอิสระในการเลือก การตัดสินใจ หรือให้โอกาสในการเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2525 : 136) ที่กล่าวว่า การเลือกทักษะของชีวิตของคนเราเป็นผลมาจาก การที่บุคคลมีความเข้าใจตนเอง มีความรู้สึกต่อตนเองและผู้อื่น โดยมีอิทธิพลมาจากสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู และความเป็นมาต่าง ๆ ในอดีต เมื่อบุคคลเผชิญกับปัญหาจากสังคม และสิ่งแวดล้อม เขาจะตัดสินใจเลือกวางตนเองลงบน ทักษะของชีวิต ทักษะใด ทักษะหนึ่งจาก 4 ทักษะ คือ

1. ฉันก็ดี เธอก็ดี (I'm OK - You're OK) เป็นทักษะของชีวิตของบุคคลที่มีสุขภาพจิตดี ยอมรับและให้เกียรติผู้อื่น ไว้วางใจผู้อื่น บุคคลที่วางทักษะของชีวิตแบบนี้ เมื่อประสบปัญหามักจะไม่หนีปัญหา แต่จะพยายามแก้ไขปัญหาด้วยความรู้ ความสามารถของตนและปรับตัวได้ดี

2. ฉันนั้นดี - เธอชีย่ (I'm OK - You're not OK) เป็นทักษะของชีวิตของบุคคลที่มีเจตคติว่าตนเองถูกและผู้อื่นผิด ไม่มีผู้ใดเก่งเท่าหรือดีเท่าตัวเขา ยึดมั่นอยู่กับความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ไม่ไว้วางใจผู้อื่น มองผู้อื่นในแง่ลบ บุคคลที่วางทักษะของชีวิตแบบนี้ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นมักจะโทษหรือตำหนิผู้อื่น และมักจะเข้าข้างตนเอง อย่างไรก็ตามมีบุคคลบางรายที่มีเจตคติแบบนี้ซึ่งมองว่าตนเหนือผู้อื่น อาจยินดีที่จะลดตัวเอง

ลงมาให้ความช่วยเหลือผู้อื่นบ้าง เพื่อให้ตนได้รับการยอมรับและการเอาใจใส่ แม้ว่า จะมาจากความไม่จริงใจก็ตาม

3. **ฉันไม่ใช่ - เธอไม่ใช่ (I'm not OK - You're OK)** เป็นลักษณะ ของชีวิตของบุคคลที่มีเจตคติว่าตนเองด้อยกว่าผู้อื่น มีความสามารถน้อย ด้อยคุณค่ากว่าผู้อื่น ต้องพึ่งพาผู้อื่น ไม่กล้าตัดสินใจ ไม่กล้าแสดงออก ชอบปลีกตัวอยู่ตามลำพัง และเก็บกด ความรู้สึกของตนไว้ บุคคลที่วางทัศนะของชีวิตแบบนี้ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นมักจะหลีกเลี่ยงปัญหา ไม่พยายามที่จะหาแนวทางแก้ไข

4. **ฉันก็ไม่ใช่ - เธอก็ไม่ใช่ (I'm not OK - You're not OK)** เป็นลักษณะของชีวิตของบุคคลที่มีเจตคติไม่ดีทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น ไม่เห็นคุณค่าของชีวิต หือแพ้สิ้นหวัง ดำรงชีวิตอย่างเศร้าหมอง หมกมุ่นตายอยาก และปราศจากเป้าหมาย านขณะเดียวกันก็มองบุคคลอื่นแง่ร้าย เห็นผู้อื่นไร้คุณค่า ไร้ความหมาย เป็นต้น บุคคลที่มี ทัศนะของชีวิตแบบนี้ มักได้แก่ผู้ป่วยที่เป็นโรคจิต โรคประสาท ที่สามารถทำร้าย หรือ ทำลายชีวิตของตนเอง และผู้อื่นโดยไม่รู้สึกผิด

ตามแนวคิดเกี่ยวกับทัศนะของชีวิต สรุปได้ว่า บุคคลที่มีทัศนะของชีวิตแบบ **ฉันก็ดี - เธอก็ดี (I'm OK - You're OK)** จะเป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตดี เป็นบุคคล ที่ยอมรับและเข้าใจตนเองตามความเป็นจริง เห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น เมื่อประสบปัญหา ก็พยายามหาทางแก้ไขปัญหานั้นด้วยความรู้ และความสามารถที่ตนเองมีอยู่

1.3.5 การร้าว (Stroke)

พรรณราย ทรัพย์ะประกา (2527 : 117) ได้กล่าวถึง การร้าว ว่า คือ การกระทำได้ ๆ ก็ตามที่สื่อให้เห็นความสนใจต่อการปรากฏตัวของผู้อื่น

วิญญู พูลศรี (2531 : 299) ได้กล่าวถึง ความหมายของการร้าว ว่า คือ การกระทำได้ ๆ ก็ตามของบุคคลต่ออีกคนหนึ่ง ซึ่งการกระทำดังกล่าวเมื่อมากกระทบกับ

ตัวบุคคลแล้วจะก่อให้เกิดความรู้สึกยินดีพอใจ หรือก่อให้เกิดความรู้สึกที่ต่ำต้อย น้อยใจ เสียใจ ผิดหวัง โกรธ ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของการต้องการของการใส่ใจของ บุคคลในขณะนั้น

ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับและการใส่ใจ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 100) กล่าวว่า คนเราทุกคนมีความต้องการ (Need) ที่จะได้รับการสัมผัสแต่ละต้อง และการตอบสนองหลายรูปแบบจากบุคคลอื่น ซึ่งเบิร์น เรียกความต้องการนี้ว่า ความหิว (Hunger) หรือ ความหิวสิ่งเร้า (Stimulus Hunger) และสำหรับความต้องการที่จะได้รับการเอาใจใส่นี้ นอกจากจะได้รับการสัมผัสแต่ละต้อง ทางกายแล้ว ยังสามารถแสดงออกมารูปของสัญลักษณ์ เช่น การยิ้มให้ การทักทาย การมอง การให้คำพูด การแสดงออกทางสีหน้าท่าทาง ซึ่งการแสดงความต้องการที่บุคคลหนึ่งให้กับอีก คนหนึ่งนั้น เบิร์น เรียกว่า การใส่ใจ (Stroke) และการใส่ใจนั้นเป็นพื้นฐานของปฏิสัมพันธ์ ทางสังคม อีกทั้งการแลกเปลี่ยนการใส่ใจจะก่อให้เกิด การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transaction) ซึ่งสอดคล้องกับ พงษ์พิณฑ์ พงษ์โสภา (2525 : 134) ที่กล่าวว่า การใส่ใจ ตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (TA) เชื่อว่า มนุษย์เรา มีความต้องการเบื้องต้น 2 ประการ คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย และความต้องการ ทางด้านจิตใจ สำหรับความต้องการทางด้านจิตใจ นั้น TA ได้อธิบายออกมา ในลักษณะ ของการกระทำในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับการใส่ใจ ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์ทุกคน มีความต้องการที่จะได้รับการสัมผัส และความเอาใจใส่จากผู้อื่น และทุกคนก็มีความต้องการ ที่จะประพฤติ ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ ความต้องการเหล่านี้เป็นความ ต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่ง เบิร์น เรียกความต้องการนี้ว่าเป็นความหิว (Hunger) และเรียกการกระทำเพื่อให้ได้รับการสนองตอบความต้องการที่จะได้รับการสัมผัส และการใส่ใจนี้ว่า การใส่ใจ ซึ่งความต้องการที่จะได้รับการใส่ใจเหล่านี้จะได้รับการ ตอบสนองก็โดยการสื่อสารสัมพันธ์ (Transaction) กับบุคคลอื่น ดังนั้นความต้องการที่จะได้รับ

การใส่ใจจากผู้อื่น จึงเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของคนเราด้วยว่า บุคคลนั้นจะมีการกระทำ
เช่นไร และจะใช้เวลายาวนานมากน้อยเพียงใดในชั่วชีวิตเพื่อให้ได้รับ หรือหลีกเลี่ยง
การใส่ใจจากผู้อื่น

มนุษย์เราก่อนที่ตั้งแต่แรกเกิดจะไม่สามารถเจริญเติบโต และพัฒนาให้
ก้าวหน้าไปได้อย่างเต็มที่ทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ถ้าหากบุคคลนั้น
ไม่ได้รับการสัมผัส โอบอุ้ม กอดรัด เอาใจใส่ดูแล และการยอมรับจากบุคคลอื่น ในช่วง
ระยะแรกของชีวิตที่ยังเป็นทารกและเด็กมักจะได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกาย ต่อมา
เมื่อคนเราเจริญเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองก็จะเป็นไปในรูป
ของสัญลักษณ์ที่มีความหมาย เช่น การสื่อสารโดยใช้คำพูด และการสื่อสารที่ไม่ใช้คำพูด
โดยการแสดงออกด้วยสีหน้า ท่าทาง แววตา น้ำเสียง หรือการพยักหน้า และการยิ้ม เป็นต้น
ความต้องการเหล่านี้ของคนเราจะได้รับการสนองตอบก็ต่อเมื่อมีการสื่อสารสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
และการแสดงออกถึงความใส่ใจก็สามารถแสดงออกมาได้ทั้งในแง่บวก และในแง่ลบ
(พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2525 : 135)

การใส่ใจในแง่บวก

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2525 : 135) กล่าวว่า การใส่ใจในแง่บวก
มักจะแสดงออกในรูปของการสื่อสารสัมพันธ์ที่รับกัน (Complementary Transaction)
โดยการสื่อสารกันตรงตามเป้าหมาย เหมาะสมกับกาลเทศะ และบุคคล ความใส่ใจทางบวก
จะทำให้บุคคลรู้สึกมีชีวิตชีวา และมีความสำคัญ ซึ่งทำให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)
อันเป็นความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งต่อไป ความใส่ใจทางบวกจะช่วยเพิ่มความรู้สึกของบุคคล
ไปทางทิศทางที่น่าพึงพอใจ มีความปรารถนาดี อันเป็นการพัฒนาตนเองไปสู่ตำแหน่งชีวิตที่ว่า
"ฉันเป็นคนน่าใช้ได้ คุณก็ใช้ได้" (I'm OK - You're OK)

ความใส่ใจในแง่บวก สามารถแสดงออกได้หลายลักษณะด้วยกัน กล่าวคือ
แสดงออกถึงความรัก เช่น แม่รักลูกจึงเลย เป็นต้น หรือแสดงออกถึงความนิยมชมชื่น เช่น

คุณทำกับข้าวนำกันจัง งานผมเสร็จเร็วขึ้นมากตั้งแต่ได้คุณมาช่วย เป็นต้น หรือแสดงความยกย่องชมเชย เช่น คุณเล่นเทนนิสได้เก่งเหมือนแชมป์ที่เดี่ยว หรือเป็นการหาข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลนั้น เช่น คุณเก่งมากที่สามารถทำงานชิ้นนี้ได้สำเร็จ

คนเราทุกคนต้องการได้รับการใส่ใจ แต่บุคคลบางคนมีความต้องการการใส่ใจนั้นมากเป็นพิเศษ เพื่อช่วยให้เขารู้สึกมั่นคงปลอดภัยทางจิตใจ และถ้าเขาไม่ได้รับความใส่ใจในทางบวกอย่างเพียงพอแล้ว เขาจะหันไปแสวงหาความใส่ใจในทางลบ เช่น กลายเป็นคนดื้อรั้น หรือ มีพฤติกรรมที่ประหลาดเพื่อเรียกร้องความสนใจ

การใส่ใจโดยมีเงื่อนไข

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภณ (2525 : 136) กล่าวว่า การใส่ใจโดยมีเงื่อนไข มีทั้งการแสดงออกที่เป็นไปในแง่บวก (Positive) และที่เป็นไปในแง่ลบ (Negative) าวช้เพื่อแสดงการยอมรับการกระทำของบุคคล เช่น พ่อจะรักลูกมากกว่านี้ ถ้าลูกขยันเรียนหนังสือมากขึ้น (การใส่ใจในแง่บวก) หรือ เธอจะถูกลงโทษหนักกว่านี้ถ้าคราวหน้ายังประพฤติเช่นนี้อีก (การใส่ใจในแง่ลบ) สำหรับการใส่ใจโดยไม่มีเงื่อนไขนั้น ก็เป็นการแสดงการยอมรับ หรือไม่ยอมรับในบุคคลเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ฉันชอบคุณ เพราะคุณเป็นคุณ (การใส่ใจในแง่บวก) หรือ ฉันรังเกียจคุณ เพราะคุณเป็นคุณ (การใส่ใจในแง่ลบ)

เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีการแสดงความใส่ใจในแง่บวกที่เต็มไปด้วยความรัก ความอบอุ่น นับว่าเป็นเด็กที่โชคดีมาก เพราะได้มีโอกาสเรียนรู้ที่จะมีความรู้สึกรับด้านสิ่งงามทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่น สำหรับการใส่ใจทางลบ จะก่อให้เกิดความไม่สบายใจแก่ผู้รับ แต่การได้รับการใส่ใจในแง่ลบ ก็ยังดีกว่าไม่ได้รับการใส่ใจใด ๆ ทั้งสิ้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการใส่ใจที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การใส่ใจต่อกัน เป็นสิ่งที่ไม่มนุษย์ทุกคนต้องการ และในการใส่ใจต่อกันต้องกระทำด้วยความจริงใจ ยอมรับกัน อย่างไม่มีเงื่อนไข มีความเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งจะมีผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล งานวิจัยต่างประเทศ

วูดวาร์ด (Woodward. 1975 : 5045) ได้ศึกษา ผลของการฝึกอบรม การวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวทางสังคม อัตมโนทัศน์ (Self Concept) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับชั้น 6 ที่มีระดับสติปัญญา ต่างกัน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน กลุ่มควบคุม 3 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก็แบ่ง เป็นกลุ่มที่มีระดับสติปัญญา สูง กลาง และต่ำ กลุ่มทดลองได้รับการฝึกอบรมการวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยใช้ "TA for Kids" เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรม และใช้วิธีการทำข้อตกลงจากภาวะบุคลิกภาพแบบผู้ใหญ่เป็นแนวทางการบำบัดรักษา ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึก ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรม การวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มที่มีระดับสติปัญญา สูง กลาง และต่ำ ได้คะแนนความสามารถในการปรับตัวทางสังคมและอัตมโนทัศน์สูงกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น มีเพียงกลุ่มทดลองที่มีระดับสติปัญญาสูงและต่ำเท่านั้น ที่ได้คะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กอนอม อินทรกำแหง (Intarakumnerd. 1976 : 1405) ได้ศึกษา ผลของ การฝึกอบรมการวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาอัตมโนทัศน์ของนักศึกษาไทย ในมหาวิทยาลัย ในเม็กซิโกซิตี สหรัฐอเมริกา โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 25 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกอบรมการวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ใช้เวลาในการฝึกครั้งละ 60 - 90 นาที ต่อเนื่องกัน 4 สัปดาห์ ส่วน กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกอบรม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกอบรม การวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้คะแนนอัตมโนทัศน์สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คลาร์ก (Clark. 1982 : 886) ได้ศึกษา ผลของการฝึกอบรมการวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคล ของผู้บริหารโรงเรียนในเนลรัฐหลุยเซียน่า สหรัฐอเมริกา โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 50 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 25 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกอบรมการวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีคะแนนการสื่อสารระหว่างบุคคล สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

งานวิจัยในประเทศ

บัญญัติ ยงยวน (2530 : 74) ได้ศึกษา โดยใช่วิธีการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2528 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าก่อนได้รับคำปรึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริพร เวชชพิพัฒน์ (2532 : 51) ได้ศึกษา การให้คำปรึกษากลุ่มแบบวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อพัฒนาการสื่อสารสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการสื่อสารสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัจฉนา ศรีสุรพล (2535 : 64) ได้ศึกษา ผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การฝึกการวิเคราะห์ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สามารถพัฒนาการปรับตัวทางสังคม อัตมโนทัศน์ ผลสัมฤทธิ์ ทางด้านการเรียน การควบคุมตนเอง การสื่อสารระหว่างบุคคล และมนุษยสัมพันธ์ได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงคาดว่า การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล น่าจะนำมา ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

2.1 ความหมายการสื่อสารกับเพื่อนระหว่างบุคคล

การสื่อสาร หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งทำการติดต่อกับอีกบุคคลหนึ่ง หรือบุคคล มากกว่าหนึ่งคน หรือเป็นกลุ่มก็ได้ ทั้งนี้เพื่อจะส่งข่าวสารข้อเท็จจริง รายละเอียด ข้อมูล บางอย่างโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคล หรือกลุ่มคนที่ได้รับการติดต่อนั้นได้รับรู้สิ่งต่าง ๆ และเข้าใจความหมายตรงกันกับผู้ทำการสื่อสาร (คมเพชร ฉัตรศุภกุล. 2530 : 119) ซึ่งสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 247) ที่กล่าวว่า การสื่อความหมาย คือ การถ่ายทอดความหมายและอารมณ์จากผู้ส่งไปยังผู้รับ เพื่อให้ผู้รับตีความหมายและเข้าใจ ตรงกันกับผู้ส่ง

แวนเดอร์มาร์ค และเลทท์ (Vandemark and Leth. 1977 : 2) ได้กล่าวถึง ความหมายของการสื่อสารระหว่างบุคคลว่า หมายถึง การที่ใช้สัญลักษณ์ที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลกับบุคคล เป็นกระบวนการให้และรับข่าวสารที่เป็นถ้อยคำ และไม่ใช่อถ้อยคำ (Verbal and Non - verbal) ซึ่งสอดคล้องกับ จอห์นสัน (Johnson. 1972 : 67) ที่ได้ให้ความหมายของการสื่อสารระหว่างบุคคลว่า หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งส่งสารไปยัง บุคคลอื่น ๆ และก่อให้เกิดการตอบสนองขึ้น ดังนั้น การสื่อสารจึงประกอบด้วย ผู้ส่งสาร (Sender) จะส่งสาร (Message) ไปยังผู้รับสาร (Receiver) ข่าวสารที่ส่งไปจะมีทั้งที่

เป็นก้อยคำ และไม่ใช้ก้อยคำ นอกจากนี้ ธีรพันธ์ อนวัชศิริวงศ์ (2533 : 23) ได้กล่าวว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกและความต้องการของผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารและเกิดปฏิกิริยาตอบสนอง โดยปกติแล้วจะเป็นการสื่อสารโดยการพูด และผู้ฟังปรากฏตัวต่อหน้ากัน และสารที่สื่อ่นั้นประกอบด้วย วจนสาร และอวจนสาร

แซซซี่ (Sasse. 1978 : 136-137) กล่าวว่า การสื่อสารช่วยสร้างสัมพันธภาพ ความใกล้ชิด และความไว้วางใจ นอกจากนี้การสื่อสารยังก่อให้เกิดการเรียนรู้ และความเข้าใจระหว่างกันและกัน ช่วยให้มีมนุษย์รู้จักตนเอง และเข้าใจบุคคลอื่น ๆ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ โยธิน ศันสนยุทธ (2530 : 82) ที่กล่าวว่า การสื่อสารที่ดีทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคล และทำให้ความต้องการของแต่ละฝ่ายบรรลุผล

จากความหมายของการสื่อสารระหว่างบุคคลที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง การถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยใช้ภาษา ก้อยคำ และภาษาท่าทาง เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ การสื่อสารยังเป็นเครื่องมือในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลกับบุคคล หรือบุคคลกับกลุ่มบุคคลอีกด้วย

2.2 ความสำคัญของการสื่อสารระหว่างบุคคล

การสื่อสาร เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม เพราะนอกเหนือจากความต้องการปัจจัยพื้นฐานในทุกด้านแล้ว มนุษย์ยังต้องการมีความสัมพันธ์กับบุคคล หรือกลุ่มบุคคลอื่น ดังที่ แซซซี่ (Sasse. 1978 : 136-137) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ในสังคม ถ้าขาดการสื่อสารระหว่างบุคคลแล้ว มนุษย์ไม่สามารถอยู่ร่วมกันเป็นสังคมได้ การที่มนุษย์สร้างความเจริญให้แก่สังคมนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ก็เนื่องมาจากผลของการสื่อสาร ซึ่งทำให้มนุษย์เกิดความคิดและความรู้มากยิ่งขึ้น การสื่อสารนั้นช่วยสร้างสัมพันธภาพ ความใกล้ชิด

ความไว้วางใจ การสื่อสารก่อให้เกิดการเรียนรู้ และความเข้าใจระหว่างกันและกัน ช่วยให้ผู้มนุษย์เรียนรู้จักตนเอง และเข้าใจบุคคลอื่นด้วย นอกจากนี้ มาลี สนิทเกษตรริน (2527 : 483) ได้กล่าวถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการสื่อสารระหว่างบุคคล ว่า เพื่อต้องการคนฟังพาท้ายซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ไว้วางใจ เชื่อใจงานเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน เพื่อขอและให้ความช่วยเหลือ ความร่วมมือ และเป็นส่วนร่วมในหมู่คณะ เพื่อวินิจฉัยสั่งการ ประสานงานและควบคุมงานให้ได้ผล เพื่อเป็นที่ยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน และเพื่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

2.3. วัตถุประสงค์ของการสื่อสารระหว่างบุคคล

ตีวิท (มานิตย์ อุ่นเรือน. 2534 : 15-17 ; อ้างอิงมาจาก Devito. 1986 : 14-15) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสารระหว่างบุคคล ไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้คนได้รู้จักตนเอง การสื่อสารระหว่างบุคคลจะเปิดโอกาสให้คนได้กล่าวถึงสิ่งที่เป็นความเห็น ความรู้สึกของตนเอง ได้พูดถึงสิ่งที่ตนเองชอบและไม่ชอบ สิ่งที่ตนเองสนใจ สิ่งที่มีคุณค่า สิ่งที่น่าตื่นเต้น ตลอดจนความคิดอ่านและพฤติกรรมของตนเอง การที่แต่ละคนได้พูดคุยกับคนอื่นจึงเท่ากับได้ดูภาพสะท้อนของตัวเองจากบุคคลเหล่านั้น ซึ่งจะทำให้แต่ละคนได้ทราบความจริงในตัวของตัวเองทั้งในแง่บวกและแง่ลบ นอกจากนี้ ยังทำให้แต่ละคนรู้จักตนเองในสายตาของคนอื่นว่า เขารู้สึกหรือมองตนเองอย่างไร ใครที่ชอบและใครที่ไม่ชอบ เพราะเหตุใด เป็นการช่วยให้แต่ละคนได้เห็นภาพพจน์ของตัวเองในแนวที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน

2. เพื่อให้เข้าใจโลกภายนอก นอกจากจะทำให้รู้จักตัวเองแล้วยังทำให้รู้จักเหตุการณ์ต่าง ๆ รู้จักสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกและรู้จักบุคคลอื่น เพราะการสื่อสารระหว่างบุคคล ผู้สื่อสารจะต้องทำการอธิบายหรือถกเถียงกันจนสรุปออกมาเป็นข้อยุติ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า จากประสบการณ์ของแต่ละคนความรู้สึกที่ได้รับในชีวิตส่วนใหญ่น่าจะมาจากการสื่อสาร

ระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ที่เห็นง่าย ๆ คือทัศนคติหรือแนวความคิดนั้นเกิดจากคำสั่งสอนของบิดามารดาและครูอาจารย์เป็นส่วนใหญ่ ที่เหลือก็ได้จากเพื่อน ผู้ร่วมงาน และบุคคลบางคนที่เรารู้จัก

3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน โดยธรรมชาติของคนย่อมต้องการความรัก เราอยากให้เป็นคนอื่นรัก ขณะเดียวกันเราก็ต้องรู้จักรักคนอื่นด้วย การที่บุคคลจะมีความรักใคร่ชอบพอกัน ย่อมมีพื้นฐานมาจากความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความเข้าใจกัน จะสังเกตว่าเวลาที่แต่ละบุคคลเข้าไปในการพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง ญาติมิตร ผู้ร่วมงาน มักจะมุ่งสร้างความเข้าใจ ความรักใคร่ชอบพอกันโดยการสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น พูดเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ครอบครัว หรือปรึกษาหารือเรื่องงาน เป็นต้น

4. เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม การสื่อสารระหว่างบุคคลสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมมาได้ เพราะสิ่งที่เรียนรู้จากตัวเองและจากบุคคลอื่นที่สื่อสารกับตัวเราเอง ทำให้แต่ละคนเห็นข้อดีและข้อบกพร่องของตนเองในบางเรื่องที่ต้องการปรับปรุง หรือสิ่งที่เรียนรู้ทำให้มีทัศนคติที่กว้างไกล และได้ข้อคิดว่าจะยึดถือแนวทางไหนสำหรับตนเองและที่สำคัญก็คือ ได้รับผลกระทบในทางลบจากพฤติกรรมบางอย่างของตัวเอง ซึ่งหากไม่เปลี่ยนแปลงแล้วจะเกิดผลร้ายขึ้นในภายหลัง หรืออาจทำให้การดำเนินชีวิตบางอย่างได้รับความกระทบกระเทือน จึงสรุปได้ว่า ผลสะท้อนที่กลับมาสู่ตัวเอง อันเกิดจากการสื่อสารระหว่างบุคคล นอกจากจะทำให้ได้ความรู้ขั้นต้นแล้วยังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพฤติกรรมและทัศนคติในทางที่ดีต่อไป

5. เพื่อสร้างความบันเทิง การพูดคุยสนทนากับเพื่อน ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านมานับรอบสัปดาห์ เช่น การพูดเกี่ยวกับดนตรี กีฬา การพบปะเพื่อนต่างเพศ การเล่าเรื่องตลกหรือการคุยกันเพื่อฆ่าเวลา ก็ถือว่าเป็นการสร้างความบันเทิงให้แก่ตนเอง เป็นการปลดปล่อยตนเองให้เป็นอิสระจากสิ่งที่ทำให้เคร่งเครียดเสียบ้าง ซึ่งจะทำให้เกิดสมดุลย์ในกิจกรรมของชีวิต ช่วยให้เห็นใจได้พักผ่อนตามสมควร

6. เพื่อเป็นการช่วยเหลือ โดยนักจิตวิทยา นักจิตวิทยาคลินิก และนักบำบัดหลายประเภทที่มีอาชีพทางด้านการช่วยเหลือผู้คน มักจะมึนงานเกี่ยวกับการให้คำแนะนำให้ความช่วยเหลือ โดยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อย่างไรก็ตาม มนุษย์ต่างก็ได้อาศัยการติดต่อสื่อสารกันทุกวัน เป็นต้นว่า การปลอบใจเพื่อนที่ผิดหวัง การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนแก่เพื่อนร่วมชั้น การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน ตลอดจนช่วยผู้ใหญ่ ๆ ที่ไม่สบายใจมีความสบายใจ อย่างไรก็ตามการจะประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือผู้อื่นนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับความรู้และทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยเช่นกัน

2.4 องค์ประกอบที่สำคัญในการสื่อสารระหว่างบุคคล

จาระไน แกลโกศล (2532 : 542-543) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญในการสื่อสารระหว่างบุคคล ว่าประกอบด้วย

1. บุคคล การสื่อสารระหว่างบุคคลต้องประกอบด้วยบุคคลอย่างน้อยสองคน คือ ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารกับเป็นผู้รับสาร และเหมือน ๆ กันกับกระบวนการสื่อสารแบบอื่นที่ผู้ส่งสารไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารอยู่ตลอดเวลา และผู้รับสารก็ไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่เป็นผู้รับสารอยู่ตลอดเวลา แต่ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารอาจสลับเปลี่ยนกันทำหน้าที่ส่งสารและรับสารได้
2. ข่าวสาร หรือที่บางคนเรียกว่า "สาร" ที่ใช้ในกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคล มีทั้งสารที่เป็นวจนสารและอวจนสาร วจนสารที่พบเป็นส่วนใหญ่ในการสื่อสารระหว่างบุคคลก็คือ คำพูดที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างกัน ส่วนอวจนสารที่พบกันมากในกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลก็คือ การมองหน้า การพยักหน้า การยิ้ม แต่บุคคลส่วนใหญ่ เมื่อเอ่ยถึงข่าวสารในการสื่อสารระหว่างบุคคลมักนึกถึงคำพูดหรือถ้อยคำ ไม่ค่อยนึกถึงภาษาท่าทางต่าง ๆ น้ำเสียงหรือภาษาท่าทางอย่างอื่นที่เป็นอวจนภาษา แต่อย่างไรก็ดี แม้ถ้อยคำซึ่งถือว่าเป็นวจนภาษาที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลายที่สุดในกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคล ยังเป็นที่น่าสังเกตว่า

คำแต่ละคำอาจมีความหมายต่างกันได้ตามการกำหนดของแต่ละบุคคล ทั้งขึ้นอยู่กับ ประสบการณ์ ปฏิบัติ ความรู้สึก สิ่งแวดล้อมของคำ ๆ นั้น และความคิดของบุคคลผู้ใช้คำ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า "คำขึ้นอยู่กับบุคคล"

3. ผลที่เกิดขึ้น ผลของการสื่อสารระหว่างบุคคลอาจจะเป็นไปในรูปของการ เพิกเฉย ปฏิเสธ หรือการตอบรับข่าวสาร ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งปฏิกริยาด้านกายภาพ ด้านจิตใจ หรือด้านอารมณ์ ด้านกายภาพเช่น เมื่อเราตำหนิผู้อื่นด้วยถ้อยคำอันรุนแรง เขาอาจเดินหนี เนื่องจากไม่ต้องการจะถกเถียงกับเรา ส่วนทางด้านจิตหรืออารมณ์ก็อย่างเช่น เมื่อเรา ถูกผู้อื่นตำหนิแล้วเรารู้สึกโกรธ ไม่พอใจ เป็นต้น

2.5 กระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคล

จอห์นสัน (Johnson 1972 : 62) ได้อธิบายกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลว่า ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้ส่งสาร จะรวบรวมความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมแล้วเลือกข้อความที่ต้องการสื่อ
2. ผู้ส่งสาร สร้างรหัส ซึ่งรวบรวมจากความคิด และความรู้สึกมาเป็นสารเพื่อเตรียมส่ง
3. การส่งข่าวสารไปยังผู้รับสาร
4. ผ่านช่องทางสื่อสาร ซึ่งสารนี้จะถูกแปลความหมาย
5. ผู้รับสาร จะแปลรหัสหรือแปลความหมายของสารที่ได้รับ การแปลความหมายของผู้รับสารขึ้นอยู่กับความเข้าใจในเนื้อหาของสาร และความตั้งใจของผู้ส่งสาร
6. ผู้รับสารตอบสนองสารที่แปลความหมายแล้ว
7. จะมีสิ่งรบกวน ในแต่ละขั้นตอนที่กล่าวแล้ว สำหรับผู้รับสารสิ่งรบกวนหมายถึงทัศนคติ อคติหรือกรอบแห่งการรับรู้ (Frame of reference) ของผู้ส่งสาร ความขัดข้อง

ทางภาษาหรือสิ่งอื่น ๆ สำหรับผู้รับสารสิ่งรบกวนหมายถึงทัศนคติ ภูมิหลังและประสบการณ์ของผู้รับสาร รวมทั้งผลจากกระบวนการแปลความหมาย ส่วนสิ่งรบกวนที่ช่องทางสื่อสารจะมีผลจากสิ่งแวดล้อมภายนอก หรือสิ่งรบกวนอื่น ๆ ซึ่งสิ่งรบกวนเหล่านี้จะขัดขวางกระบวนการให้การสื่อสาร

8. การทำให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) หมายถึง การตอบสนองของผู้รับข่าวสารที่มีต่อข่าวสารหรือข้อมูลที่ได้รับมาซึ่งมีหลายรูปแบบ อาจเป็นข่าวสารที่รู้สึกทำให้พอใจหรือไม่พอใจ จะปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตาม หรือทำให้ได้ตอบอย่างรุนแรงหรือเฉย ๆ การทำให้ข้อมูลย้อนกลับนี้นอกจากจะทำให้เกิดการตอบสนองแล้ว ยังทำให้ผู้ส่งสารทราบว่าตนเองประสบความสำเร็จในการส่งสารหรือไม่อีกด้วย

2.6 ประเภทของการสื่อสารระหว่างบุคคล

หลุย จาปาเทศ (2533 : 59) กล่าวว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำ ได้แก่

1.1 การพูดในแบบต่าง ๆ เช่น พูดเป็นการส่วนตัว พูดแบบทางการ พูดกับกลุ่มบุคคล พูดทางโทรศัพท์

1.2 การเขียน ได้แก่ การเขียนจดหมาย การบันทึกข้อความ รายงาน ประกาศ หรือหนังสือเวียนที่มีถึงตัวบุคคลโดยตรงแบบต่าง ๆ เป็นต้น

2. การสื่อสารโดยไม่ใช้ถ้อยคำ ได้แก่

2.1 ภาษาเครื่องหมาย (Sign Language) คือ การใช้สัญลักษณ์ สัญลักษณ์รูปภาพ แผนภูมิ และการใช้เสียงต่าง ๆ

2.2 ภาษาอากัปกิริยาท่าทาง (Action Language) คือ การแสดงท่าทางการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การแสดงความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ

2.3 ภาษาวัตถุ (Object Language) คือ วัตถุสิ่งของ หรือเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณค่าหรือเป็นบุคคลประเภทใด เช่น เป็นคนแต่งกายประณีต หรือตามสบาย เป็นต้น

2.7 ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร (Communication Language)

หลุย จาปาเทศ (2533 : 61-62) กล่าวว่า ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร มักจะเน้น ภาษาพูด หรือภาษาถ้อยคำ เพราะสามารถบอกให้ทราบถึงความต้องการ เป้าหมาย อุปสรรค และอื่น ๆ ได้ แต่เมื่อวิเคราะห์หาคำแล้ว พบว่าบางครั้งหากเราไม่พูด เราก็สามารถทำให้ผู้อื่นรู้เรื่องได้ โดยการแสดงสีหน้า การพยักหน้า การถอนหายใจแรง ๆ เป็นต้น ภาษาดังกล่าว เรียกว่า ภาษาท่าทาง (Body Language หรือ Non-verbal Language) ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง เมื่อใช้ประกอบกันเข้าก็จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ในการสื่อสารยิ่งขึ้น และถ้าผู้ส่งและผู้รับมีความตระหนักรู้และมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง ด้วยแล้ว การสื่อสารก็จะได้รับความสมบูรณ์หรือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หลุย จาปาเทศ (2533 : 61-63) กล่าวถึง การใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางไว้ ดังนี้

1. ภาษาคำพูด (Verbal Language) หรือภาษาถ้อยคำ เป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีความละเอียดอ่อนและลึกซึ้ง มีเสียงหนักเบาแสดงถึงความรู้สึกหรืออารมณ์ของผู้พูด และสามารถบรรยายให้เห็นภาพพจน์ได้อย่างดี ผู้ที่มีความสามารถในการพูด หรือที่เราเรียกว่า คนพูดเก่งนั้นสามารถทำให้ผู้ฟัง (ผู้รับ) เกิดจินตนาการ เกิดการคล้อยตาม มีอารมณ์ร่วมไปกับการพูดนั้นได้ ตัวอย่างมีมากมายทั้งการพูดในทางสร้างสรรค์ คือการพูดให้ก่อประโยชน์แก่ส่วนรวม และพูดไปในทางทำลาย คือการพูดเพื่อก่อประโยชน์แก่ส่วนตัว โดยทำลาย และไม่คำนึงถึงคนส่วนรวม ลักษณะของการพูดเหล่านี้มีเคล็ดลับอยู่ว่า ถ้าผู้พูดพูดด้วยเหตุผล มีข้อมูลที่เชื่อถือได้มาประกอบ บวกกับการพูดนั้นเกี่ยวข้องกับตัวผู้ฟัง โดย

เฉพาะอย่างยิ่ง เกี่ยวกับผลประโยชน์ซึ่งอาจมาในรูปของความรู้ หรือผลประโยชน์ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับตัวของผู้ฟังแล้ว ผู้ฟังจะไม่ยอมถอย หรือออกไปจากการฟังเลย อย่างไรก็ตาม นั่นก็เป็นการมองในแง่ที่ว่าผู้พูดตั้งใจดีเท่านั้น ซึ่งถ้าจะมองในแง่ลบบ้าง การพูดแต่ผู้เดียว พูดยกตนข่มท่าน อวดรู้ อวดตนหรือพูดแล้วไปทำให้ผู้อื่นเสียหาย การพูดแบบนี้ควรหยุดหรือคงไม่พูดดีกว่า เพราะนอกจากจะไม่ก่อประโยชน์ หรือสร้างคุณค่าแต่อย่างใดแก่สังคม อันเป็นส่วนรวมแล้ว อาจจะทำให้เกิดโทษ หรือความเสียหายแก่ผู้พูดด้วย

2. ภาษาสีหน้าท่าทาง (Body Language or Non-verbal Language)

หรือภาษาท่าทาง เป็นภาษาที่มีความหมายด้วยตัวของมันเอง หรือใช้ควบคู่ไปกับภาษาพูด เพื่อให้ภาษาที่ใช้มีประสิทธิภาพ เห็นเป็นจริง เป็นจิงขึ้นมาก็ได้ ภาษาสีหน้าท่าทางที่สำคัญที่สุดก็คือ ภาษาสีหน้าท่าทางที่แสดงออกจากรูปหน้า และสายตา เพราะจะแสดงถึงส่วนลึกหรือความรู้สึกที่อยู่กันบึงได้ เช่น หญิงสาวบอกว่าฉันเกลียดคุณ (ภาษาคำพูด) แต่ทว่าทาดาน่าแถมเองยิ้มเสียด้วย ผู้ฟังหรือชายหนุ่มย่อมรู้จากรูปหน้าได้ทันทีว่า ความรู้สึกส่วนลึกของหญิงสาวหาได้เป็นจริงอย่างที่พูดนั้นไม่ ภาษาสีหน้าท่าทางมีมากมายจนบางครั้งมีผู้กล่าวว่า น่าจะมีความสำคัญมากกว่าการพูดเสียอีก แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองภาษามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ภาษาสีหน้าท่าทางมีมากมายดังต่อไปนี้

2.1 ภาษาจากสายตา เช่น แสดงความรู้สึกโดยใช้สายตา (Eye Contact)

แสดงบอกได้ทั้งชอบและไม่ชอบ ต้องการความช่วยเหลือหรือไม่แยแส ฯลฯ ซึ่งเป็นส่วนลึกของความรู้สึกหรือหัวใจ

2.2 ภาษาจากมือ เช่น การปิดมือ การกำมือแน่น การหักนิ้วเบา ๆ หรือ

การทำมือเป็นรูปต่าง ๆ ของคนบางเผ่าเป็นภาษาที่น่าสนใจและน่าศึกษาไม่น้อยเช่นกัน

2.3 ภาษาจากร่างกาย เช่น การยืน ยืนแบบผู้มีอำนาจ ยืนแบบผู้ด้อยกว่า

ยืนแบบทอดอาลัย ยืนแบบเบื่อหน่าย การนั่งไขว่ห้างก็มีความหมายเช่นกันว่ามีความเคารพ

หรือความเป็นกันเองต่อคู่สนทนาอย่างน้อยแค่ไหน การนั่งเก้าอี้คาง นั่งเหม่อลอย ฯลฯ ก็เป็นภาษาด้วยกันทั้งนั้น การนอน เช่น นอนก่ายหน้าผาก นอนเขคคุดคู้ นอนอย่างสบาย ฯลฯ ก็เป็นภาษาท่าทางเช่นกัน ภาษาจากร่างกายนั้นนอกจากแสดงด้วยตัวของมันเองแต่ละอย่างแล้ว ยังมีการแสดงประกอบกันอีกด้วย เช่น การยืนแสดงร่วมกับการกุมมือ หรือจับแขนท่อนล่างของตนเอง ซึ่งเป็นท่าที่แสดงถึงความอ่อนน้อม การนั่งฟังด้วยอาการก้มหน้าและหลบสายตา อาจแสดงถึงการกลัวเกรงมาก ๆ เป็นต้น การใช้ระยะ หรือที่ว่าง หรือระยะห่างระหว่างบุคคล (Personal Space) ในการสื่อสารก็มีภาษาบอกเช่นกัน คนที่มีความสนิทสนมกัน มักใช้ระยะสั้น ๆ หรือใกล้ชิดถ้ามีความสนิทสนมกันมาก ๆ อาจมีการจับมือถือแขนด้วย แต่ถ้าไม่มีความสนิทสนมกันเลยก็มักจะมียระยะ หรือที่ว่างห่างกันพอสมควร การแสดงสีหน้า (Facial Cues) และประสานสายตา (Eye Contact) ก็เป็นภาษาสีหน้าท่าทาง หรือภาษาที่ไม่ใช้คำพูด ที่มีอิทธิพลอย่างมากในการสื่อสารเช่นเดียวกัน สรุปก็คือ ถ้าเราสามารถเข้าใจภาษาทั้งสองได้ สอดคล้องเหมาะสม การสื่อสารสัมพันธ์ หรือการสื่อสารกันก็จะประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ปรารถนา ด้วยเหตุนี้ การสื่อสารจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงสองภาษาควบคู่กันไป การฝึกฝนภาษาไทยคำ และภาษาท่าทางมีความจำเป็นในการสื่อสาร เพราะภาษาที่ใช้กันอยู่ทุกชาติทุกภาษา ได้ถูกวางเงื่อนไขด้วยประเพณี วัฒนธรรมแล้วทั้งสิ้น การฝึกฝนจึงเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้เกิดความชำนาญ และเกิดการเรียนรู้ว่าสิ่งใดเหมาะสม ควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติ

2.8 การสื่อสารที่ดี (Good Communication)

การสื่อสารที่ดี หมายถึง การสื่อความที่เข้าใจตามวัตถุประสงค์หรือความปรารถนาของการสื่อความนั้น ๆ เช่น ผู้ส่งสารก็ส่งสารไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้รับสารก็รับสารได้อย่างดีไม่มีการผิดพลาด ไม่ว่าการส่งสารนี้จะสั้นไป หรือเร่งไปก็ตาม สมาคมการจัดการของสหรัฐอเมริกา (American Management Association) ได้รวบรวมไว้เป็นบัญญัติ

10 ประการ (Ten Commandments of Communication) ของการสื่อสารไว้ดังต่อไปนี้
คือ (หลุย จาปาเทศ. 2533 : 63 - 64)

1. จงมีความคิดที่กระจ่างชัดเสียก่อน ก่อนจะมีการสื่อสารกับผู้อื่น
2. มีวัตถุประสงค์ของการสื่อสารที่แน่ชัด
3. ตระหนักถึงสภาพของสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมของผู้ที่กำลังจะมีการสื่อสารด้วยกัน
4. ใช้การสื่อสารสองทาง (Two - Way Communication) คือ การทำให้มีการโต้ตอบสอบถามกันได้ ในการสื่อสารนั้น ๆ
5. มีเนื้อหาถ้อยคำและการออกเสียงที่ดี ถูกต้องตามจังหวะหรือวรรคตอนของการสื่อสารที่ดี
6. ในขณะที่เป็นผู้ส่งหรือผู้พูดควรจะแยกประเด็นการพูดออกให้เห็นเด่นชัด เช่น แยกออกเป็นข้อ ๆ ไม่คลุมเครือ
7. การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อมีการติดตามผลการสื่อสารนั้น ๆ
8. ข่าวสารที่ส่งออกไปต้องมีความหมายและเชื่อถือได้ในวันนี้และวันหน้า
9. ภาษาสีหน้าท่าทาง จำเป็นต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับการสื่อสารนั้น ๆ
10. ผู้สื่อสารจะต้องเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย

2.9 เทคนิคที่ใช้ในการสื่อสาร

เทคนิคที่ใช้ในการสื่อสารที่นิยมใช้กันอยู่เสมอ ๆ คือ (หลุย จาปาเทศ. 2533 : 64)

1. ต้องคำนึงถึงกาลเทศะ และบุคคลเสมอว่าควรเป็นอย่างไรจึงจะเหมาะสม
2. สร้างให้เกิดความเป็นกันเอง (Rapport) หรือทัศนคติที่ดีให้ได้ในระยะเวลายาวนาน

3. หากการสื่อสารนั้นเป็นการประชุม ควรมีการจำแนกชั้นตอนหรือหัวข้อประชุม ออกมาให้เห็นเด่นชัด เพราะป้องกันความสับสน
4. หากการสื่อสารนั้นเป็นการอภิปรายกลุ่ม ต้องเป็นผู้ฟังที่ดีและให้ความคิดเห็น ตามความเหมาะสม
5. หากการสื่อสารนั้นเป็นการสอน หรือการแจ้งเพื่อทราบ ควรสรุปเนื้อหาเป็น ช่วง ๆ ตามความจำเป็น
6. ในการติดต่อต้องใช้เทคนิคการฟังให้มากกว่าการพูด การฟังนั้นต้องฟังให้ได้ ทั้งเนื้อหาสาระ (Content) และความรู้สึกหรืออารมณ์ (Feeling) ของผู้พูด
7. ต้องจบด้วยความรู้สึกที่ดี และเป็นสุข (Happy Ending) เสมอ ถ้าเป็นไปได้ การสื่อสารที่ดี มาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ต่อไปนี้ (หลุย จาบาเทศ. 2533 : 64-65)

1. ตัวผู้ส่งมีความรู้และความสามารถในการส่ง
2. ตัวผู้รับมีความรู้และความสามารถในการรับ
3. ข่าวสารกระจ่างชัด เจนสั้นแต่ได้ใจความ
4. สื่อหรือตัวนำ เอื้ออำนวยหรือไม่มีปัญหา
5. การวางแผนและการเตรียมตัวที่ดี ต้องมีการกระทำล่วงหน้า
6. การติดตามผล และประเมินผล จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของ การสื่อสารนั้น ๆ

2.10 ความล้มเหลวในการสื่อสาร (Communication Breakdown)

ในการสื่อสารนั้น ส่วนสำคัญที่จะต้องพิจารณาถึงคือ ผู้ส่งและผู้รับ เพราะทั้งสอง เป็นตัวสำคัญที่ก่อให้เกิดการสื่อสารที่ดีหรือไม่ดี ส่วนข่าวสารหรือตัวนำ และบรรยากาศหรือ สิ่งแวดล้อม ก็มีความสำคัญลดหลั่นลงมาตามลำดับ การพิจารณาถึงความล้มเหลวของ

การสื่อสารจึงต้องมองย้อนกลับไปสู่ส่วนสำคัญ คือผู้ส่งและผู้รับตลอดจนข่าวสาร ซึ่งสรุปได้ดังนี้
(หลุย จาบาเทศ. 2533 : 65-66)

1. ตัวผู้ส่ง (Sender) มีสาเหตุที่ก่อให้เกิดความล้มเหลวในการสื่อสาร
  - 1.1 มีทัศนคติไม่ดีต่อผู้รับหรือต่อข่าวสาร
  - 1.2 มีความรู้และพื้นฐานเกี่ยวกับข่าวสารไม่เพียงพอ
  - 1.3 ขาดความสามารถและความชำนาญในการส่ง
  - 1.4 ไม่มีการวางแผนหรือวางขั้นตอนของการส่ง
  - 1.5 ภาษาหรือคำพูดที่ใช้ส่งไม่ดี ไม่เหมาะกับระดับของผู้รับ
  - 1.6 มีความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไปจนไม่ค้นหาข้อมูลอื่นมาเพิ่มเติม
  - 1.7 เลือกวิธีส่งไม่เหมาะสมกับบุคคล เวลา หรือโอกาส
  - 1.8 ขาดเทคนิคในการส่ง เช่น การสร้างความสัมพันธ์หรือสร้างบรรยากาศ

ที่เป็นกันเองในช่วงแรก ๆ และคำพูดที่เหมาะสมในช่วงถัด ๆ ไป

- 1.9 มีร่างกายเหนื่อยล้าเกินไป ทำให้ขาดความสมบูรณ์ในการส่งได้
- 1.10 มีเวลาไม่เพียงพอหรือรีบเร่งเกินไป

2. ตัวผู้รับ (Receiver) มีสาเหตุที่ก่อให้เกิดความล้มเหลวต่อการสื่อสาร

ได้หลายประการเช่นกัน คือ

- 2.1 มีทัศนคติไม่ดีต่อผู้ส่ง หรือข่าวสาร
- 2.2 มีความรู้และประสบการณ์พื้นฐานเกี่ยวกับข่าวสารไม่เพียงพอ
- 2.3 ความจำไม่ดี และไม่ใช้เทคนิคการบันทึกข้อความ
- 2.4 ขาดความสามารถและความชำนาญในการรับ
- 2.5 มีประสบการณ์ที่ขัดแย้งกับข่าวสารใหม่ จึงบิดเบือน
- 2.6 ชอบสรุปด้วยความคิดเป็นส่วนตัว โดยใช้อารมณ์มากกว่าข้อมูล
- 2.7 มีนิสัยเป็นคนไม่ชอบฟังแต่ชอบพูด ทำให้ขาดความเข้าใจที่ดีต่อข่าวสารที่รับ

2.8 รับไม่ไหวเพราะมากเกินไป (Overload)

2.9 ร่างกายเหนื่อยล้าเกินไป หรือมีความบกพร่องเกี่ยวกับหู

2.10 เวลาไม่เพียงพอหรือรีบเร่งเกินไป

3. ข่าวสาร (Message) มีสาเหตุก่อให้เกิดความสับสนต่อการสื่อความหมาย
ดังต่อไปนี้

3.1 มีความยากเกินกว่าที่ผู้รับจะรับได้

3.2 ข่าวสารสั้นเกินไปหรือยากเกินไป จนตีความผิดพลาด

3.3 ข่าวสารไม่กระชับรัดกุมข้อความจะยาว

3.4 มีทั้งภาษาต่างประเทศ และภาษาไทยปะปนกันจนเกิดความจำเป็น

3.5 เป็นศัพท์เฉพาะ (Technical Term) ที่ผู้รับขาดความชำนาญ

3.6 เป็นภาษากำกวมคิดได้หลายแง่หลายความหมาย

3.7 พิมพ์หรือเขียนด้วยตัวหนังสือไม่ชัดเจน

3.8 วรรคตอนผิดพลาดไม่ถูกต้อง หรือเขียน

3.9 ข่าวสารมีความสลับซับซ้อน ใช้คำศัพท์เฉพาะสาขาวิชา

3.10 ข่าวสารไม่ทันต่อเหตุการณ์

2.11 อุปสรรคในการสื่อสาร (Barriers of Communication)

อุปสรรคในการสื่อสาร (หลุย จาปาเทศ. 2533 : 66-67) คือ

1. การสื่อสารทางเดียว เป็นเพียงผู้รับฝ่ายเดียว
2. ขาดเทคนิคการสื่อสารที่ดี
3. ขาดมนุษยสัมพันธ์ หรือไม่ตระหนักสำนึกในเรื่องมนุษยสัมพันธ์
4. ขาดความจริงใจ ไม่กล้าเปิดเผย

5. อุปสรรคที่เกิดจากเพศ วัย และสถานการณ์
6. ขาดความรับผิดชอบ ไม่ทบทวนหรือสอบถามข้อความให้กระจ่างเมื่อเกิดความสงสัย
7. เวลาจำกัดอันก่อให้เกิดการเร่งและขาดการไตร่ตรองที่ดี
8. ไม่เห็นความสำคัญในการติดต่อสื่อสาร
9. หักคณศึ อุปนิสัยส่วนตัว มีความขัดแย้งอยู่ในใจ
10. ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น อาจเกิดจากมีความเชื่อมั่นตนเองสูง
11. มีการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล
12. ไม่ติดตามผลประเมินผล

2.12 การสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

การพูดจาหรือการสื่อสารเป็นปัญหาหนึ่งในหลายปัญหาที่วัยรุ่นทั้งหญิงและชายมักประสบอยู่เสมอ เช่น เมื่อพบหรือพูดจาติดต่อกับเพื่อนต่างเพศ ซึ่งมักจะรู้สึกประหม่า ละบากใจ ในการพูดคุยหรือทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศ บางคนค่อนข้างขี้อาย จึงทำให้เกิดความวุ่นวายใจ ในการติดต่อซึ่งกันและกัน (สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม, 2518 : 239)

นอกจากนี้ ปรียา เกตุทัต (2533 : 197) ได้กล่าวว่า สังคมคาดหวังในตัววัยรุ่นว่า ต้อง รู้จักวางตัว หรือมีสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศอย่างเหมาะสมทั้งการกระทำและคำพูด นับเป็น ปัญหาที่วัยรุ่นรู้สึกยุ่งยากใจ อันจะนำมาซึ่งความเครียด ความวิตกกังวลและตื่นเต้นจาก สถานการณ์ที่ทางสังคมกับเพื่อนต่างเพศ เป็นต้นว่า ไม่รู้ว่าจะพูดหรือแสดงท่าทางอย่างไร จึงจะเป็นที่นิยมชมชอบเมื่ออยู่ต่อหน้าเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น ซึ่งวัยรุ่นบางคนสามารถสื่อสาร กับเพื่อนต่างเพศได้อย่างเหมาะสม ได้รับการยอมรับจากเพื่อนต่างเพศ แต่ในขณะที่วัยรุ่น บางคนไม่รู้ว่าจะสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศอย่างไร หรือแสดงออกในด้านที่ไม่เหมาะสม ซึ่ง ก่อให้เกิดปัญหา และไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนต่างเพศ นอกจากนี้ เสนอ อินทรสุขศรี (2514 : 37) ได้กล่าวว่า วัยรุ่นทั้งหญิงและชาย ต่างสนใจซึ่งกันและกัน หากทางที่จะได้

ากลัทธิ ได้พูดคุย และมีกิจกรรมร่วมกัน ต้องการให้ตนเองเป็นที่สนใจ เป็นที่นิยมชมชอบ และได้รับการยอมรับจากเพศตรงข้าม พยายามแสดงจริตกิริยา พูดจาหรือแสดงท่าที่ต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับ บางคนแสดงออกกับเพื่อนต่างเพศ ในด้านที่เหมาะสม แต่บางคนอาจแสดงออกในด้านที่เหมาะสม คือ หยาบคาย หรือโลดโผน ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคมได้

เดิมสิริ บุญยสิงห์ (2525 : 93-95) ได้เสนอแนวทางการปฏิบัติตน ต่อเพื่อนต่างเพศไว้ดังนี้

1. มารยาทสังคม ผู้ชายจะต้องถือว่าผู้หญิง เป็นเพศที่อ่อนแอ จะต้องช่วยเหลือ ให้ความสะดวกและให้เกียรติ ทั้งนี้ เพื่อความเป็นสุภาพบุรุษของตนเอง
2. มารยาทสังคมระหว่างเพศจะต้องปฏิบัติตามเกณฑ์ของมารยาทสากล แต่จะ ต้องเป็นไปในขอบเขตของวัฒนธรรมไทย
  - 2.1 การคบหาระหว่างหญิงและชายในขอบเขตของวัฒนธรรมไทยนั้น จะไม่ สัมผัสร่างกายกันโดยไม่จำเป็น
  - 2.2 การใช้ภาษาด้อยค่า ด้อยค่าที่ใช้ในกลุ่มเพื่อนผู้ชายที่เป็นเพื่อนสนิทสนม ไม่ควรจะนำไปใช้กับเพื่อนหญิง หรือต่อหน้าเพื่อนผู้หญิง
  - 2.3 วางตัวเช่นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี สุภาพบุรุษนั้นก็คือ มีบุคลิกภาพที่น่า ไว้วางใจ และมอบความรับผิดชอบให้ ส่วนสุภาพสตรีก็คือ มีบุคลิกภาพที่มีเสน่ห์ และทำให้ ผู้ชายไม่กล้าล่วงเกิน แต่นิยม
3. มารยาทสากล เป็นเรื่องที่คนไทยรับเข้ามานาน และปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย เช่น การพูดคุยเป็นสิ่งที่ทำได้ กาจัดความเหนียมอาย คิดก่อนพูด การใช้อารมณ์ขันเป็น การเพิ่มความน่าสนใจให้กับตนเอง เรื่องที่พูดคุยจะต้องฟังได้ทั้งสองเพศ
4. เรื่องไม่สุภาพ เรื่องเกี่ยวกับเพศ เป็นเรื่องที่ไม่ควรนำมาสนทนากับ เพื่อนต่างเพศ

นอกจากนี้ เสนอ อินทรสุขศรี (2514 : 37) กล่าวว่า การคบหาสมาคมกับเพื่อนต่างเพศนั้น วิทยุคุณควรมีพฤติกรรมต่อเพื่อนต่างเพศ ตามบทสัมภาษณ์ของสังคม ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมที่อยู่ในการอบประเพณีที่สังคมไทยยอมรับ และรู้จักระมัดระวังการคบกันให้ถูกต้องตามศีลธรรมจรรยาที่ดีงาม และ วารุณี ปิณฑสันต์ (2520 : 43-46) ได้กล่าวถึงการใช้วาจาของผู้ชายในสื่อสารกับผู้หญิงว่า ควรใช้วาจาที่สุภาพ ไม่แสดงอาการก้าวร้าว หรือเสียคส์ด้วยท่าทางหรือวาจา ไม่จับมือถือแขนเมื่อไม่มีเหตุผลอันควร และเมื่อพบปะกันควรเป็นฝ่ายทักทายผู้หญิงก่อนด้วยวาจาที่สุภาพอ่อนโยน ส่วนผู้หญิงก็ควรจะรู้จักวางตัวให้เหมาะสม ควรสำรวมตนให้เรียบร้อย ไม่ควรส่งเสียงดังหรือพูดจาหยาบค้าย แสดงความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กล่าวขอบคุณเมื่อได้รับการช่วยเหลือจากเพศตรงข้าม และปฏิบัติตนเป็นคู่สนทนาที่ดีต่อกันระหว่างนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย ส่วนสุชา จันทน์เอม (2528 : 42) กล่าวว่า การที่จะทำวิทยุคุณสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันนั้นควรปฏิบัติ ดังนี้คือ ผู้หญิง ควรเป็นคู่สนทนาที่ดี เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดีในการสนทนากับผู้ชาย หลีกเลี่ยงเรื่องอันเป็นบมด้อย และให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย สำหรับการปฏิบัติตนในการสนทนากับผู้หญิง คือ ผู้ชายควรทำตัวเป็นคู่สนทนาที่ดี เป็นผู้ฟังที่ดี ลดการคุยน้ำอ้ออวด เรื่องความสำเร็จของตนลงบ้าง ไม่ใช้ถ้อยคำที่เหยียดหยาม ควรระมัดระวังการแสดงออกให้สุภาพเรียบร้อย ให้เกียรติยกย่อง ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามซึ่งกันและกัน ผู้ชายไม่ควรล่วงเกินผู้หญิง เพราะผู้หญิงจะเป็นผู้เสียหาย

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นสรุปได้ว่า การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสื่อความต้องการของมนุษย์ และเป็นเครื่องมือในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในสังคมอีกด้วย การสื่อสารที่ดีจะนำมาซึ่งความเข้าใจอันดีต่อกัน ส่งผลให้เกิดความสุขสงบในสังคม การสื่อสารควรคำนึงถึงกาลเทศะ เพศ และวัยของบุคคล ข้อปฏิบัติในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ในกรอบประเพณีไทยที่สังคมไทยยอมรับคือ ควรใช้ถ้อยคำที่สุภาพ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างเพศ ไม่ใช้วาจาเสียคส์ และไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามคู่สนทนา เป็นต้น

2.13 งานวิจัยต่างประเทศ

แซมมวลสัน (Samuelson. 1984 : 1008) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้จัดการระดับกลาง โดยศึกษาในรูปแบบ ลักษณะนิสัย และวิธีการในการสื่อสารระหว่างบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้จัดการระดับกลางทั้งเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

ไกลเซนเจอร์ (Glosenger. 1984 : 126) ได้ศึกษา ผลของการฝึก เพื่อเพิ่มทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลและมนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาฝึกหัดครู จำนวน 32 คน ซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 16 คน ท้าการทดลองเป็นเวลา 7 สัปดาห์ โดยกลุ่มทดลองได้รับการฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล และมนุษยสัมพันธ์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ส่วนกลุ่มควบคุมให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคลและมนุษยสัมพันธ์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลและมนุษยสัมพันธ์ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเพิ่มมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อติดตามผลภายหลังการทดลอง 12 สัปดาห์ พบว่า ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลและมนุษยสัมพันธ์ของทั้งสองกลุ่มยังคงอยู่ในระดับเดิม

คาร์เตอร์ (Carter. 1985 : 420) ได้ศึกษาประสิทธิภาพ และความเป็นไปได้ของการฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลระยะสั้น ให้แก่ลูกจ้างของบริษัทแห่งหนึ่ง จำนวน 711 คน โดยใช้การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 60 ชั่วโมง ผลการศึกษาพบว่า ลูกจ้างของบริษัทที่ได้รับการฝึก มีทักษะการสื่อสารเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนการฝึก อีกทั้งทักษะการสื่อสารที่เพิ่มขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา ลักษณะงาน อายุ และเพศ ของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ จากแบบสอบถามปลายเปิดยังพบว่า ผลของการฝึกทักษะการสื่อสารครั้งนี้ได้รับการยอมรับจากผู้บริหารในระดับสูงอีกด้วย

2.14 งานวิจัยในประเทศ

รัตนา รัตนประสพโชค (2524 : 41) ได้ศึกษา การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคล สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พรพิมล เพ็ญฤๅ (2527 : 52) ได้ศึกษา ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อําเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีการสื่อสารระหว่างบุคคล สูงกว่าก่อนได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุภลักษณ์ สัตย์เพริศพราย (2532 : 48) ได้ศึกษา ผลของการใช้กิจกรรมการแนะแนวกลุ่ม ที่มีต่อการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทพศิรินทร์ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้กิจกรรมการแนะแนวกลุ่ม มีการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงกว่าก่อนได้รับการใช้กิจกรรมการแนะแนวกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มาติศย์ ดุ่นเรือน (2534 : 46) ได้ศึกษาผลของการฝึกการสื่อสารระหว่างบุคคลแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีโพธิ์มนันต์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้ารับการฝึกการสื่อสารระหว่างบุคคล มีการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงขึ้นกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ สรุปได้ว่า ความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคล สามารถพัฒนาได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลและมนุษยสัมพันธ์ กิจกรรมกลุ่ม การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกิจกรรมการแนะแนว

และการฝึกการสื่อสารระหว่างบุคคล ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะนำการวิเคราะห์
การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมาใช้พัฒนาการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยม
ศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อําเภอดําเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่เข้าในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนหญิงและนักเรียนชายที่กำลังศึกษา
อยู่ ณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอตาเนินสะดวก
จังหวัดราชบุรี ที่มีคะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา
ซึ่งได้มาจากการประเมินของครูประจำชั้น จำนวน 93 คน เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 51 คน
และนักเรียนชาย จำนวน 42 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนหญิง และนักเรียนชายที่กำลังศึกษา
อยู่ ณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอตาเนินสะดวก
จังหวัดราชบุรี ที่มีคะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา
จำนวน 20 คน เป็นนักเรียนหญิง 10 คน และนักเรียนชาย 10 คน ที่ได้จากประชากร
โดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากครูประจำชั้น 9 คน ซึ่งประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
จำนวน 9 ห้อง กรอกแบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัย
สร้างขึ้น
2. ผู้วิจัยนำคะแนนของนักเรียนทุกคนที่ครูประจำชั้นประเมินมาเรียงลำดับจาก
คะแนนสูงไปต่ำ แล้วคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่ได้คะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศต่ำกว่า
เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 93 คน เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 51 คน และ

นักเรียนชาย จำนวน 42 คน จาก 9 ห้องเรียน เป็นนักเรียนห้อง 2/1 จำนวน 16 คน เป็นนักเรียนหญิง 7 คน และนักเรียนชาย 9 คน นักเรียนห้อง 2/2 จำนวน 2 คน เป็นนักเรียนหญิง 1 คน และนักเรียนชาย 1 คน นักเรียนห้อง 2/3 จำนวน 9 คน เป็นนักเรียนหญิง 7 คน และนักเรียนชาย 2 คน นักเรียนห้อง 2/4 จำนวน 18 คน เป็นนักเรียนหญิง 10 คน และนักเรียนชาย 8 คน นักเรียนห้อง 2/5 จำนวน 6 คน เป็นนักเรียนหญิง 5 คน และนักเรียนชาย 1 คน นักเรียนห้อง 2/6 จำนวน 5 คน เป็นนักเรียนหญิง 2 คน และนักเรียนชาย 3 คน นักเรียนห้อง 2/7 จำนวน 18 คน เป็นนักเรียนหญิง 9 คน และนักเรียนชาย 9 คน และนักเรียนห้อง 2/8 จำนวน 15 คน เป็นนักเรียนหญิง 7 คน และนักเรียนชาย 8 คน นักเรียนห้อง 2/9 จำนวน 4 คน เป็นนักเรียนหญิง 3 คน และนักเรียนชาย 1 คน

3. ผู้วิจัยคัดเลือกห้องที่มีนักเรียนที่ได้คะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศต่ำกว่า เบอร์เซนโทล์ที่ 25 ลงมา มากกว่า 10 คน เป็นนักเรียนหญิงมากกว่า 5 คน และนักเรียนชายมากกว่า 5 คน ได้ 4 ห้องเรียน คือ นักเรียนห้อง 2/1 จำนวน 18 คน เป็นนักเรียนหญิง 7 คน และนักเรียนชาย 9 คน นักเรียนห้อง 2/4 จำนวน 18 คน เป็นนักเรียนหญิง 10 คน และนักเรียนชาย 8 คน นักเรียนห้อง 2/7 จำนวน 18 คน เป็นนักเรียนหญิง 9 คน และนักเรียนชาย 9 คน และนักเรียนห้อง 2/8 จำนวน 15 คน เป็นนักเรียนหญิง 7 คน และนักเรียนชาย 8 คน

4. ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย สังเกตการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนในข้อ 3 อีกครั้ง โดยสังเกตทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน โดยใช้แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศเพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ครูประจำชั้นใช้ประเมินนักเรียน ผลการสังเกตในครั้งนี้สอดคล้องกับที่ครูประจำชั้นประเมิน และสัมภาษณ์นักเรียน เพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง ผลการสอบถามพบว่า นักเรียนทุกคนสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง

5. ผู้วิจัยคัดเลือกห้องงานข้อ 3 โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายมา 2 ห้อง ได้แก่ ห้อง 2/1 และ 2/7 แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

6. ผู้วิจัยสุ่มนักเรียนจากห้องเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย มาห้องละ 10 คน เป็นนักเรียนหญิง จำนวน 5 คน และนักเรียนชาย จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ
3. โปรแกรมการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
4. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบประเมินที่ใช้ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยประเมินว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ มากน้อยเพียงใด ในการสร้างแบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ โดยมีลำดับในการสร้าง ดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ
- 1.2 สอบถามครูประจำชั้น และให้ครูประจำชั้นระบุพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ
- 1.3 สอบถามนักเรียนถึงปัญหาในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศที่นักเรียนประสบ และต้องการแก้ไข หรือพฤติกรรมที่นักเรียนมีความเห็นว่าเป็นการแสดงการสื่อสารที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนต่างประเทศ

1.4 นำพฤติกรรมจากข้อ 1.2 และ 1.3 มาคัดเลือกเฉพาะที่สอดคล้องกัน และสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

1.5 สร้างแบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รศ.ดร.คมเพชร จิตรสุกกุล รศ.กมลรัตน์ กรีทอง และอาจารย์พรรณพิศ วาณิชยการ ตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และความมุ่งหมายของการศึกษาดังกล่าว

1.6 นำแบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างต่อไป

เกณฑ์การให้คะแนน กำหนดไว้ดังนี้

มาก	หมายถึง	นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นบ่อย ให้คะแนน 3 คะแนน
ปานกลาง	หมายถึง	นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นบางครั้ง ให้คะแนน 2 คะแนน
น้อย	หมายถึง	นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นค่อนข้างน้อย หรือไม่แสดงเลย ให้คะแนน 1 คะแนน

ตัวอย่าง แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศเพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศเพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....
ชื่อผู้ประเมิน.....[.] ครูประจำชั้น [.] ผู้วิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนว่านักเรียนใช้ภาษาด้อยคำ และภาษาท่าทางได้เหมาะสมเพียงใดในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหลังข้อความที่กำหนดให้

การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ	มาก	ปานกลาง	น้อย
<u>ภาษาด้อยคำ</u>			
- พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ.....			
- พูดให้กำลังใจ.....			
- ชมเพื่อนเมื่อเพื่อนกระทำความดี.....			
- แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ.....			
- ไม่พูดประชดประชัน.....			
- ไม่พูดดูถูกดูหมิ่น.....			
- ไม่ล้อเลียนบมด้อย.....			
- ไม่ล้อเลียนข้อบกพร่อง.....			
- ไม่ผูกขาดการสนทนา.....			
<u>ภาษาท่าทาง</u>			
- ตั้งใจฟัง.....			
- สบตาขณะสนทนา.....			
- การใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม.....			
- การแสดงออกทางสีหน้าที่เหมาะสม.....			
- การวางท่าทางที่เหมาะสม.....			
- ไม่ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างประเทศขณะสนทนา.....			

2. แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ เป็นแบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างแดนของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศของนักเรียน ตามสถานการณ์ที่กำหนด ว่าการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศที่นักเรียนแสดงออกมานั้น แสดงได้ดีและเหมาะสม หรือพอใช้ หรือไม่เหมาะสมและต้องปรับปรุง โดยมีลำดับขั้นในการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

2.2 ศึกษาการสร้างแบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 สร้างแบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ แล้วนำไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รศ.ดร.คมเพชร นัตรศุภกุล รศ.กมลรัตน์ กร์ทอง และอาจารย์พรณพิต วาณิชยการ พิจารณาสถานการณ์ และลักษณะของการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2.4 นำแบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ลักษณะแบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบลิเคิร์ต (The Likert Type Scale) มีระดับตั้งแต่ 1 ถึง 3 ประกอบด้วย สถานการณ์เกี่ยวกับการแสดงการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ ทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาท่าทาง 3 สถานการณ์ เป็นเครื่องมือสำหรับการทดสอบก่อนการฝึก และกำหนด 3 สถานการณ์ ที่คู่ขนานกันกับก่อนฝึก เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการทดสอบหลังการฝึก

ขั้นตอนในการประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ศึกษาและทำความเข้าใจความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า นิยามศัพท์เฉพาะ และแบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ ให้เข้าใจตรงกัน เพื่อประเมิน ได้ถูกต้อง
2. การประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกำหนด สถานการณ์การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนตามแบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนตามสถานการณ์ที่กำหนด ก่อนและหลังการทดลอง โดยผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนทราบว่า การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ แต่ละครั้งต้องแสดงออกทั้งภาษาไทยคำและภาษาท่าทาง ต่อจากนั้นให้นักเรียนอ่านข้อความ ในแต่ละสถานการณ์ให้เข้าใจ แล้วให้แสดงการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ ครั้งละ 1 คน สำหรับวิธีการแสดงการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ ตามสถานการณ์ที่กำหนดนั้น ให้นักเรียน แสดงออกในสถานการณ์ที่ 1 จนครบทุกคนแล้วจึงเริ่มแสดงอีกในสถานการณ์ที่ 2 ดังนั้น เรื่อยไปจนถึงสถานการณ์ที่ 3 โดยระหว่างที่นักเรียนแสดงการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ ตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ ของนักเรียนว่าอยู่ในระดับใด แล้วใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับระดับการแสดงออกนั้น ๆ โดยถือเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

ดี	หมายถึง	การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศที่นักเรียนแสดงออกมานั้นแสดงได้ดี และเหมาะสม ให้คะแนน 3 คะแนน
พอใช้	หมายถึง	การสื่อสารกับเพื่อนที่นักเรียนแสดงออกมานั้นแสดงได้พอใช้ ให้คะแนน 2 คะแนน
ต้องปรับปรุง	หมายถึง	การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศที่นักเรียนแสดงออกมานั้นไม่เหมาะสม ต้องปรับปรุง ให้คะแนน 1 คะแนน

ตัวอย่างแบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....
 ชื่อผู้ประเมิน.....[.] ผู้วิจัย [.] ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนว่านักเรียนใช้ภาษาก้อยคำ และภาษาท่าทางได้เหมาะสมเพียงใดในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหลังข้อความที่กำหนดให้

สถานการณ์ที่ 1 : นักเรียนเห็นเพื่อนต่างประเทศช่วยพานักเรียนรุ่นน้องในระดับประถมศึกษาข้ามถนนบริเวณหน้าโรงเรียน นักเรียนจะพูดและแสดงกับเพื่อนต่างประเทศคนนั้นอย่างไร

การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
ภาษาก้อยคำ			
- พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ.....			
- พูดให้กำลังใจ.....			
- ชมเพื่อนเมื่อเพื่อนกระทำความดี.....			
- แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ.....			
- ไม่พูดประชดประชัน.....			
- ไม่พูดดูถูกดูหมิ่น.....			
- ไม่ล้อเลียนแบบด้อย.....			
- ไม่ล้อเลียนข้อบกพร่อง.....			
- ไม่ผูกขาดการสนทนา.....			
ภาษาท่าทาง			
- ตั้งใจฟัง.....			
- สบตาขณะสนทนา.....			
- การใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม.....			
- การแสดงออกทางสีหน้าที่เหมาะสม.....			
- การวางท่าทางที่เหมาะสม.....			
- ไม่ถุกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างประเทศขณะสนทนา.....			

การคิดคะแนน

การคิดคะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ โดยนำคะแนนจากแบบประเมิน การสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศทั้ง 3 สถานการณ์มารวมกัน ถ้านักเรียนได้คะแนนการสื่อสาร กับเพื่อนต่างเพศมาก แสดงว่าเป็นผู้มีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศเหมาะสม ส่วนนักเรียน ที่ได้คะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศน้อย แสดงว่าเป็นผู้มีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ไม่เหมาะสม

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ก่อนและหลัง

การทดลอง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ของแบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ก่อนและหลัง การทดลอง มีค่าเท่ากับ 0.93

3. โปรแกรมการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีขั้นตอน การสร้างดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเทคนิค ขั้นตอน และหลักการเกี่ยวกับการ ฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (TA) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนด เนื้อหาให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

3.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างโปรแกรมการฝึกการวิเคราะห์ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 สร้างโปรแกรมการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

3.4 นำโปรแกรมการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่สร้างขึ้น ไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รศ.ดร.คมเพชร จิตรสุกุล

รศ.กมลรัตน์ กรีทอง และอาจารย์พรพรรณ วาณิชยการ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง วัตถุประสงค์ของการฝึก เนื้อหา และกิจกรรม

3.5 นำโปรแกรมการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไปใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอตาเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่ไม่ใช่อุปกรณ์ตัวอย่าง จำนวน 10 คน เพื่อศึกษาข้อบกพร่องเกี่ยวกับภาษา และระยะเวลาที่ใช้ในการฝึก แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

โปรแกรมการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้วิจัยใช้เวลา ทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ในวันจันทร์และวันพุธ เวลา 15.45 - 16.45 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

4. โปรแกรมการสอนแบบปกติ มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ โดยมีวัตถุประสงค์ และเนื้อหาเช่นเดียวกับ โปรแกรมการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

4.2 นำโปรแกรมการสอนแบบปกติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รศ.ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล รศ.กมลรัตน์ กรีทอง และอาจารย์พรพรรณ วาณิชยการ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมายของการฝึก เนื้อหา และกิจกรรม

4.3 นำโปรแกรมการสอนแบบปกติที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอตาเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่ไม่ใช่อุปกรณ์ตัวอย่าง จำนวน 10 คน เพื่อศึกษาข้อบกพร่องเกี่ยวกับภาษา และระยะเวลาที่ใช้ในการสอน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

โปรแกรมการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.45 - 16.45 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

การเตรียมการก่อนการทดลอง

1. เตรียมผู้ประเมิน

1.1 เลือกผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน เพื่อช่วยประเมิน โดยกำหนดให้ผู้ช่วยวิจัยในครั้งนี้เป็นครูสอนในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนว

1.2 ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยศึกษาทำความเข้าใจ ความมุ่งหมายของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะของการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ เพื่อสามารถใช้แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศได้ถูกต้อง

1.3 ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยฝึกประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอคำเม็งสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่มาเข้ากลุ่มตัวอย่าง ตามสถานการณ์ที่กำหนดในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนว เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของการประเมินจนได้ค่าความเชื่อมั่นของการประเมิน 0.90 โดยฝึกประเมิน 6 ครั้ง

2. เตรียมสถานการณ์

2.1 ศึกษาแนวทางการกำหนดจำนวนสถานการณ์ และระยะเวลาที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรม จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 สืบค้นเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดสถานการณ์

2.3 สร้างสถานการณ์การประเมินก่อนการทดลอง 3 สถานการณ์ และหลังการทดลอง 3 สถานการณ์ โดยให้มีลักษณะคู่ขนานกัน และใช้เวลาในการประเมินสถานการณ์ละ 5 นาที

2.4 นำสถานการณ์ที่สร้างขึ้นในข้อ 2.3 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ รศ.ดร.คมเพชร ฉัตรสุกกุล รศ.กมลรัตน์ กรีทอง และอาจารย์พรณพิศ วาณิชยการ ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา ความสอดคล้องของสถานการณ์กับนิยามศัพท์เฉพาะ และความเป็นคู่ขนานของสถานการณ์ก่อนและหลังการทดลอง

2.5 นำสถานการณ์จากข้อ 2.4 มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำมาใช้ในการวิจัยต่อไป

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531 : 67)

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
RE	T ₁	X	T ₂
RC	T ₁	~ X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

- RE แทน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม กำหนดให้เป็นกลุ่มทดลอง
- RC แทน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม กำหนดให้เป็นกลุ่มควบคุม
- T₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- T₂ แทน การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- X แทน การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
- ~ X แทน การสอนแบบปกติเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างเพื่อนต่างเพศ

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ เพื่อประเมินไว้เป็นคะแนน Pretest โดยประเมินตามสถานการณ์ที่กำหนด 3 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 5 นาที (กาญจนา หลวงจอก. 2536 : 53 ; อ้างอิงมาจาก Johnson. 1986 : 231) เมื่อวันอังคารที่ 9 ถึง วันพฤหัสบดีที่ 11 พฤศจิกายน 2536

2. ระยะทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้เวลา ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลอง ผูกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทุกวันจันทร์และวันพุธ โดยเริ่มตั้งแต่วันจันทร์ที่ 15 พฤศจิกายน 2536 ถึง วันพุธที่ 22 ธันวาคม 2536 ระหว่างเวลา 15.45 - 16.45 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง สถานที่ทดลอง คือ ห้องโสตทัศนศึกษา โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อําเภอดําเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

2.2 กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนแบบปกติ ทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี โดยเริ่มตั้งแต่วันอังคารที่ 16 พฤศจิกายน 2536 ถึง วันพฤหัสบดีที่ 23 ธันวาคม 2536 ระหว่างเวลา 15.45 - 16.45 น. เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง สถานที่ทดลองคือ ห้องโสตทัศนศึกษา โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อําเภอดําเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

3. ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแสดงการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนไว้เป็นคะแนน Posttest 3 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 5 นาที ซึ่งสถานการณ์จะมีลักษณะคู่ขนานกับสถานการณ์ข้อ 1 เมื่อวันที่ 27 ถึง วันที่ 28 ธันวาคม 2536

4. นำผลที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 3 ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้คะแนนจากการประเมินแล้วนำมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์คะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียน ก่อนและหลังการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. วิเคราะห์คะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. วิเคราะห์ผลต่างของคะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 1.1 ค่ามัธยฐาน (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 47)
  - 1.2 ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 65)
2. สถิติวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาความเชื่อมั่นการประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ โดยการใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2534 : 322)
3. สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่
  - 3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยการใช้การทดสอบของ แมน - วิทนี (The Mann - Whitney U Test) (นิภา ศรีโพธิ์โรจน์. 2533 : 121)
  - 3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่ม โดยการใช้การทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon's Matched - Pairs Signed - Ranks Test) (นิภา ศรีโพธิ์โรจน์. 2533 : 91-92)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง และแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
Mdn	แทน	ค่ามัธยฐานของคะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
Q. D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ของคะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาการทดสอบของวิลคอกซัน
U	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาการทดสอบของแมน - วิทนี

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. เปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

การทดสอบ	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนการทดลอง	10	43.50	2.25	
หลังการทดลอง	10	77.00	1.50	0*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 แสดงว่า การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้นักเรียน กลุ่มทดลองมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้น

2. เปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลัง การสอนแบบปกติ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลัง การสอนแบบปกติ

การทดสอบ	N	Mdn	Q. D.	T
ก่อนการทดลอง	10	42.00	3.12	
หลังการทดลอง	10	59.50	4.50	0*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีการสื่อสาร กับเพื่อนต่างเพศดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การสอนแบบปกติทำให้นักเรียนกลุ่มควบคุมมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้น

3. เปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	Mdn	Q. D.	U
กลุ่มทดลอง	10	77.00	1.50	0.5*
กลุ่มควบคุม	10	59.50	4.50	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้นักเรียนมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีกว่าการสอนแบบปกติ

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอตาเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียน ก่อนและหลังการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. เปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. เปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้นหลังจากได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. นักเรียนมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรเป็นนักเรียนหญิง และนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอตาเนิงสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่มีคะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 93 คน เป็นนักเรียนหญิงจำนวน 51 คน และนักเรียนชายจำนวน 42 คน

2. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิง และนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอตาเนิงสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่มีคะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาจำนวน 20 คน เป็นนักเรียนหญิงจำนวน 10 คน และนักเรียนชายจำนวน 10 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร และสอบถามความสมัครใจของนักเรียนในการเข้าร่วมการทดลอง หลังจากนั้นสุ่มอย่างง่ายอีกครั้ง เพื่อแบ่งเป็น กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน แต่ละกลุ่มประกอบด้วย นักเรียนหญิงจำนวน 5 คน และนักเรียนชายจำนวน 5 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีพัฒนาการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ซึ่งจำแนกเป็น 2 วิธี คือ

3.1.1 การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

3.1.2 การสอนแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม คือ การสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
3. โปรแกรมการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
4. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

การดำเนินการทดลอง

1. ระยะก่อนการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอตาเนินสะควก จังหวัดราชบุรี ที่ไม่เข้ากลุ่มตัวอย่างตามสถานการณ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าดัชนีความเชื่อมั่นของการประเมินจนได้ค่าความเชื่อมั่นของการประเมิน 0.90 โดยฝึกประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 ครั้ง

1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแสดงการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ 3 สถานการณ์ เมื่อวันที่ 9 ถึงวันพฤหัสบดีที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้ประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และเก็บคะแนนจากการประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศไว้เป็นคะแนน Pretest

2. ระยะดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทั้งสองกลุ่ม โดยกลุ่มทดลองได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตามโปรแกรมการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง ในวันจันทร์และวันพุธ เวลา 15.45 - 16.45 น. ตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 ถึง วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2536 ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ตามโปรแกรมการสอนแบบปกติ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.45 - 16.45 น. ตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 ถึง วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2536

3. ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแสดงการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ 3 สถานการณ์ ซึ่งแต่ละสถานการณ์มีลักษณะคู่ขนานกับสถานการณ์ก่อนการทดลอง เมื่อวันที่ 27 ถึงวันอังคารที่ 28 ธันวาคม

พ.ศ. 2536 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย เป็นผู้ประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียน และเก็บคะแนนที่ได้จากการประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศไว้เป็นคะแนน Posttest

4. นำคะแนนที่ได้จากการประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. ทดสอบความแตกต่างของการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซ์ (The Wilcoxon's Matched - Pairs Signed - Ranks Test)

2. ทดสอบความแตกต่างของการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซ์ (The Wilcoxon's Matched - Pairs Signed - Ranks Test)

3. ทดสอบความแตกต่างของการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบของแมนวิทนี (The Mann - Whitney U Test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าสรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้น หลังจากได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอตาเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี พบว่า

1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้นหลังจากได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของศิริพร เวชชพิพัฒน์ (2532 : 51) ที่ได้ศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษาแบบการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้การสื่อสารสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลองในครั้งนี้พบว่าหลังจากนักเรียนได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นักเรียนสามารถใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศได้ดีขึ้น ในด้านภาษาถ้อยคำนักเรียนพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพ พูดให้กำลังใจ ชมเพื่อนเมื่อเพื่อนกระทำความดี แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ ไม่พูดประชดประชัน ไม่พูดดูถูกดูหมิ่น ไม่ล้อเลียนบ่อย ไม่ล้อเลียนขบขัน และ ไม่ผูกขาดการสนทนา ทางด้านภาษาท่าทางนักเรียนตั้งใจฟังและสบตาขณะสนทนา ใช้ น้ำเสียง และแสดงออกทางสีหน้า และท่าทางได้อย่างเหมาะสม ตลอดทั้งไม่ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างเพศขณะสนทนา

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่าง

บุคคลทําให้นักเรียนมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้น คือ นักเรียนสามารถส่งข่าวสาร ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลบางอย่าง โดยใช้ภาษาอ้อยอิ่งและภาษาท่าทาง เพื่อให้เพื่อนต่างเพศที่ได้รับข่าวสารนั้นรับรู้และเข้าใจความหมายของข่าวสารนั้นตรงกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทําให้นักเรียนเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพ การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เกมทาง จิตวิทยา การเล่าเรื่อง และการวิเคราะห์ทัศนคติ

นอกจากนี้ ในการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การอธิบายพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ การวิเคราะห์บุคลิกภาพ การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การให้ข้อมูลย้อนกลับ ตลอดทั้งการใช้วีดิทัศน์ และภายหลังที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้ง ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกเกี่ยวกับบทบาทที่นักเรียนได้แสดง ทําให้นักเรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก ตลอดจนการกระทำของตนเองในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศมากขึ้น อีกทั้งได้ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

จากการสังเกตของผู้วิจัยที่เป็นผู้ดำเนินการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้แก่นักเรียนกลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนมีความสนใจและให้ความร่วมมือในการฝึกอย่างดียิ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนที่เข้ารับการฝึกในครั้งนี้เป็นนักเรียนที่สมัครใจ เข้าร่วมการฝึก ประกอบกับในระหว่างการฝึก ผู้วิจัยได้ให้ความเป็นกันเอง ให้การเล่าเรื่องกับนักเรียนทุกคน ให้การเสริมแรงทางบวกเมื่อนักเรียนสามารถสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศได้อย่างเหมาะสม และไม่กล่าวตำหนิ หรือดูว่านักเรียน แม้ว่านักเรียนสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศไม่เหมาะสม นอกจากนี้นักเรียนทุกคนในกลุ่มต่างมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และประกอบกับสถานที่ฝึกเป็นสัดส่วน จึงทําให้บรรยากาศในการฝึกดำเนินไปด้วยดี นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าการฝึกในครั้งนี้ นักเรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น โดยแสดงบทบาทต่าง ๆ ได้อย่างไม่ขัดเขิน

นำหรือเกยงาให้ เพื่อแสดงก่อนเหมือนครั้งแรก นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิด ความรู้สึก เกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของตนเอง ำให้ข้อเสนอแนะและำให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อน ๆ มากขึ้น จึงทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ได้ดีขึ้นหลังจากได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2. นักเรียนกลุ่มควบคุมมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้นหลังจากการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

จากการประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มควบคุม พบว่า หลังจาก ที่นักเรียนได้รับการสอนแบบปกติ นักเรียนสามารถใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางสื่อสาร กับเพื่อนต่างเพศได้ดีขึ้น ในด้านภาษาถ้อยคำ นักเรียนพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพ พูดให้กำลังใจ ชมเพื่อนเมื่อเพื่อนกระทำความดี แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ ไม่พูดประชด ประชัน ไม่พูดดูถูกดูหมิ่น ไม่ล้อเลียนนินทา ไม่ล้อเลียนข้อบกพร่อง และไม่ผูกขาดการสนทนา ส่วนทางด้านภาษาท่าทางนั้นนักเรียนตั้งใจฟังเพื่อนเวลาที่เพื่อนพูด สบตาเพื่อนขณะสนทนา ใช้ น้ำเสียง และแสดงสีหน้าท่าทางได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และบุคคล ตลอดทั้ง ไม่ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างเพศขณะสนทนา

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การสอนแบบปกติทำให้นักเรียนมีการสื่อสาร กับเพื่อนต่างเพศดีขึ้น คือ นักเรียนสามารถส่งข่าวสาร ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลบางอย่าง โดย ใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง เพื่อให้เพื่อนต่างเพศที่ได้รับข่าวสารนั้นรับรู้และเข้าใจ ความหมายของข่าวสารนั้นตรงกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าการสอนแบบปกติ เป็นวิธีการ ที่ทำให้นักเรียนได้ เรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศได้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัย ได้อธิบายให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็น และช่วยกันสรุปเกี่ยวกับเรื่องที่ได้เรียนไป ตลอดจนผู้วิจัยำให้นักเรียน บอกถึงแนวทางในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จึงทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และ ทราบแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

จากการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนแบบปกติให้กับนักเรียนกลุ่มควบคุมด้วยตนเอง พบว่า นักเรียนเข้าร่วมการทดลองอย่างสม่ำเสมอทุกครั้ง นักเรียนให้ความสนใจ และตั้งใจรับฟังขณะที่ผู้วิจัยบรรยาย เมื่อนักเรียนมีข้อสงสัยนักเรียนก็จะซักถาม และแสดงความคิดเห็น อีกทั้งนักเรียนที่เข้าร่วมในการทดลอง เป็นนักเรียนที่สมัครใจ และต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารที่เหมาะสมกับเพื่อนต่างประเทศ นอกจากนี้ ในขณะดำเนินการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับตนเองและให้การเสริมแรงทางบวกทุกครั้งแก่นักเรียนตั้งใจและสนใจเนื้อหาที่ผู้วิจัยบรรยาย หรือมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตลอดทั้งนักเรียนทุกคนในกลุ่มมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี จึงทำให้นักเรียนกลุ่มควบคุมมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศดีขึ้น หลังจากรับการสอนแบบปกติ

3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ ทั้งนี้เพราะการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้น นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศที่เหมาะสม ได้ฝึกการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศทั้งทางด้านภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง ได้เรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของบุคลิกภาพรูปแบบต่าง ๆ ของการสื่อสาร มีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลอง การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการชมวิดิทัศน์ วิเคราะห์บทบาทต่าง ๆ ที่แสดง ทำให้นักเรียนเข้าใจความคิด ความรู้สึก และการกระทำทั้งของตนเองและผู้อื่นในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ และจากการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองนี้ ส่งผลทำให้นักเรียนปรับปรุงการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศที่ไม่เหมาะสมของตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติที่ได้เรียนรู้การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ จากการบรรยาย และ

ยกตัวอย่างประกอบของผู้วิจัยเท่านั้น และแม้ว่านักเรียนจะแสดงความสนใจในการเรียน ซักถาม แสดงความคิดเห็น และสรุปแนวทางที่เหมาะสมในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ แต่นักเรียนไม่มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ จึงทำให้นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ และเมื่อเปรียบเทียบภาษาถ้อยคำ และ ภาษาท่าทางของนักเรียนในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการฝึกการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สามารถใช้ทั้งภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศได้ดีกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างไรก็ตามนักเรียนทั้งสองกลุ่มสามารถใช้ภาษาถ้อยคำได้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยจะพูดกับเพื่อนต่างเพศ ด้วยถ้อยคำที่สุภาพมากขึ้น ผู้วิจัยก็จะพูดให้กำลังใจเพื่อนต่างเพศ ชมเพื่อนเมื่อเพื่อนกระทำความคิด แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ ไม่พูดประชดประชัน ไม่พูดดูถูกดูหมิ่น ไม่ล้อเลียน บมด้อย ไม่ล้อเลียนข้อบกพร่อง และไม่ผูกขาดการสนทนา ส่วนทางด้านภาษาท่าทางนั้น นักเรียนตั้งใจฟัง และสบตาเพื่อนขณะสนทนา ใช้น้ำเสียง และแสดงออกทางสีหน้า และท่าทาง ได้อย่างเหมาะสม ตลอดทั้งไม่ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างเพศขณะสนทนา

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการติดตามผลการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ ภายหลังจากสิ้นสุดการทดลอง 1 เดือน 3 เดือน เพื่อศึกษาความคงทนของการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
2. สำหรับผู้ที่จะนำไปปรับแก้การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไปใช้เพื่อการวิจัยหรือเพื่อประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ควรมีการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ควรมีประสบการณ์ในการฝึก

การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลการฝึก และควรเตรียมตัวให้พร้อมทั้งด้านความรู้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนดำเนินการฝึกแต่ละครั้ง นอกจากนี้ ผู้วิจัยควรมีปฏิภาณไหวพริบที่จะตอบคำถาม และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึก ตลอดจนมีความสามารถที่จะทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างการฝึกทุกครั้ง และผู้วิจัยควรมีทักษะในการสังเกตการแสดงพฤติกรรมของนักเรียน ตลอดทั้งภาษาด้วยคำและภาษาท่าทางของนักเรียนในกลุ่ม เพื่อจะได้ให้การเสริมแรง และข้อมูลย้อนกลับอย่างถูกต้อง

3. นักเรียนที่จะเข้าร่วมในการฝึกควรเป็นนักเรียนที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ
4. สถานที่ที่จะใช้ฝึกควรเป็นสัดส่วน ปราศจากเสียงรบกวน เพื่อไม่ให้รบกวนสมาธิของผู้เข้าร่วมในการฝึก และเพื่อไม่ให้ผู้ฝึกรู้สึกขัดเขินในการแสดงบทบาทสมมติ

ข้อเสนอแนะในการทําวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษากลุ่มอื่น ๆ
ต่อไป
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น การลดความขัดแย้งระหว่างบุคคล การสื่อสารกับผู้ช่วย การปรับตัวกับเพื่อน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสว่างษ์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ ฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- กาญจนา หลวงจอก. การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางแพปฐมวิทยา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี. ปรินญาณินทร์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ขวัญเรือน กิตติวัฒน์. พฤติกรรมศาสตร์การสื่อสาร. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- คมเพชร จิตรสุกกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- จระไน แกลโกศล. ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล หน่วย 1-8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.
- เจียรนัย ทรงชัยกุล. เทคนิคการปรึกษาเบื้องต้น. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- เต็มสิริ บุญสิงห์. "วัยรุ่นและการปรับตัว," เพศศึกษา : สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ ฯ : วิทยาลัยกิจการพิมพ์, 2524.
- กิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. การสื่อสารระหว่างบุคคล. กรุงเทพฯ ฯ : ภาควิชาวาทวิทยา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- นวลศิริ เปาโรหิต และคนอื่น ๆ . จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520

- นิภา ศรีไพโรจน์. สถิตินอนพาราเมตริก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, 2533.
- บัญญัติ ยงยวน. การทดลองใช้วิธีการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ของนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2530. อัดสำเนา.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเป็รียน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิทักษ์อักษร, 2525.
- พรพินล เพ็ญฤๅ. ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- พรรณราย ทวีพะยะประภา. คนแต่ละคนเล่นเกมอะไร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ต้นหมาก, 2527.
- _____. จิตวิทยาแนว TA เพื่อความสุขในชีวิตและการทำงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- _____. "การวิเคราะห์บุคลิกภาพด้วย Egogram (1)," วารสารเนาะเนว. 25(131) : 41-48 ; ตุลาคม - พฤศจิกายน 2533.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2531.
- พิชิต สุวรรณประกร และคนอื่น ๆ . TA ชุดจาประสาคน. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์ ประกรกิจ, 2534.

- มาลี สนธิเกษตรริน. พลศาสตร์ของการสื่อสาร หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.
- มานิตย์ อุ่น เรือน. การฝึกการสื่อสารระหว่างบุคคลแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
ศรีเวฬุสมันต์ จังหวัดสุรินทร์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- รัตนา รัตนประสพโชค. การพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยกิจกรรมกลุ่ม.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2524. อัดสำเนา.
- วัชรีย์ ททรัพย์มี. ทฤษฎีและกระบวนการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์,
2533.
- วิชากร, กรม. หนังสือเรียนวิชาพลานามัย พ.203 พ.204 สุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
(ม.2). กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2528.
- วิญญู พูลศรี. เทคนิค : จิตวิทยาการปรึกษา. เชียงใหม่ : คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครู
เชียงใหม่, 2531.
- ศิริพร เวชพิพัฒน์. การให้คำปรึกษากลุ่มแบบการวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
เพื่อพัฒนาการสื่อสารสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน
สันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532. อัดสำเนา.
- ศุภลักษณ์ สัตย์เพ็ชรพราย. ผลการใช้กิจกรรมการแนะแนวกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาการสื่อสาร
ระหว่างบุคคล ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ ฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534. อัดสำเนา.
- สวณา พรพัฒน์กุล. "จิตวิทยาการบริหาร," เอกสารประกอบการสัมมนา. กรุงเทพฯ ฯ :
ฝ่ายบุคคล บริษัทกสิสยาม คอมเมอร์เชียล จำกัด, 2533.

- เสนอ อินทรสุขศรี. "ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนต่างเพศ," วารสารวิทยศึกษา. 3 : 36-37 ; มีนาคม, 2514.
- หลุย จำปาเทศ. จิตวิทยาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- อรรถัย ชื่นมนุชย์. จิตวิทยาสังคมขั้นสูง. นนทบุรี : โรงพิมพ์สงเคราะห์ที่หญิงปากเกร็ด กรมประชาสัมพันธ์, 2519.
- อัจฉา ศรีสุรพล. ผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กรุงเทพมหานคร. ปริทัศน์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- อาภา จันทรสกุล. ทฤษฎีและวิธีการให้คำปรึกษาในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.
- Carter, Jane O' Hara. "The Effectiveness and Feasibility of Short-term Interpersonal Communication Training for a Heterogeneous Population of Employed Adults," Dissertation Abstracts International. 47(2) : 420 - A ; August, 1986.
- Clark, Barbara Del. "The Influence of Transactional Analysis Training on Communication Skills," Dissertation Abstracts International. 43(6) : 1886 - A ; December, 1982.
- Glosenger, Fay IIenc. Evaluation of an Interpersonal Communication and Relationship Enhancement Skills Training Program for Preservice Teachers. Pennsylvania : The Pennsylvania State University, 1984.
- Intarakumnerd, Tanom. "The Effects of Transaction Analysis on the Self - Concept of Thai Students Who are Enrolled in Mississippi Universites," Dissertation Abstracts International. 37(3) : 1405 - A ; September, 1976.

- Johnson, David W. Reaching Out. 4th ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall, 1990.
- Ohlsen, Merle M. Group Counseling. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1970.
- Samuelson, Jo Lynn. "The Relationship between Gender and the Interpersonal Communication Skills of Midlevel Managers in California Community Colleges," Dissertation Abstracts International. 45(4) : 1008 - A ; October, 1984.
- Sasse, Connie R. Person to Person. Peoria : Bennett Co., Inc., 1978.
- Vandemark, Jo Ann F. and Pamel C. Leth. Interpersonal Communication. California : Cummings Publishing Company, 1977.
- Woodward, Roy Brown. "The Effects of Transaction Analysis on the Self - Concepts, Social Adjustment, and Grade Point Averages of Intellectually Advantaged, Intellectually Normal, and Intellectually Disadvantaged Sixth Grade Students," Dissertation Abstracts International. 38(8) : 5045 - A ; February, 1975.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศเพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....
 ชื่อผู้ประเมิน.....[.] ครูประจำชั้น [.] ผู้วิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนว่านักเรียนใช้ภาษา
 ถ้อยคำ และภาษาท่าทางได้เหมาะสมเพียงใดในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ โดยทำ
 เครื่องหมาย / ลงในช่องหลังข้อความที่กำหนดให้

การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ	มาก	ปานกลาง	น้อย
ภาษาถ้อยคำ			
- พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ.....			
- พูดให้กำลังใจ.....			
- ชมเพื่อนเมื่อเพื่อนกระทำความดี.....			
- แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ.....			
- ไม่พูดประชดประชัน.....			
- ไม่พูดดูถูกดูหมิ่น.....			
- ไม่ล้อเลียนแบบต้อย.....			
- ไม่ล้อเลียนข้อบกพร่อง.....			
- ไม่ผูกขาดการสนทนา.....			
ภาษาท่าทาง			
- ตั้งใจฟัง.....			
- สบตาขณะสนทนา.....			
- การใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม.....			
- การแสดงออกทางสีหน้าที่เหมาะสม.....			
- การวางท่าทางที่เหมาะสม.....			
- ไม่ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างประเทศขณะสนทนา.....			

แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....
 ชื่อผู้ประเมิน.....[.] ผู้วิจัย [.] ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนว่านักเรียนใช้ภาษา
 ถ้อยคำ และภาษาท่าทางได้เหมาะสมเพียงใดในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ โดยทำ
 เครื่องหมาย / ลงในช่องหลังข้อความที่กำหนดให้

สถานการณ์ที่ 1 : นักเรียนเห็นเพื่อนต่างเพศช่วยพานักเรียนรุ่นน้องในระดับประถมศึกษา
 ข้ามถนนบริเวณหน้าโรงเรียน นักเรียนจะพูดและแสดงกับเพื่อนต่างเพศคนนั้นอย่างไร

การสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
<u>ภาษาถ้อยคำ</u>			
- พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ.....	.....	.....	.....
- พูดให้กำลังใจ.....	.....	.....	.....
- ชมเพื่อนเมื่อเพื่อนกระทำความดี	.....	.....	.....
- แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ.....	.....	.....	.....
- ไม่พูดประชดประชัน.....	.....	.....	.....
- ไม่พูดดูถูกดูหมิ่น.....	.....	.....	.....
- ไม่ล้อเลียนแบบค้อย.....	.....	.....	.....
- ไม่ล้อเลียนข้อบกพร่อง.....	.....	.....	.....
- ไม่ผูกขาดการสนทนา.....	.....	.....	.....
<u>ภาษาท่าทาง</u>			
- ตั้งใจฟัง.....	.....	.....	.....
- สบตาขณะสนทนา.....	.....	.....	.....
- การใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม.....	.....	.....	.....
- การแสดงออกทางสีหน้าที่เหมาะสม.....	.....	.....	.....
- การวางท่าทางที่เหมาะสม.....	.....	.....	.....
- ไม่ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างเพศขณะสนทนา.....	.....	.....	.....

แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....
 ชื่อผู้ประเมิน.....[.] ผู้วิจัย [.] ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนว่านักเรียนใช้ภาษา
 ถ้อยคำ และภาษาท่าทางได้เหมาะสมเพียงใดในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ โดยทำ
 เครื่องหมาย / ลงในช่องหลังข้อความที่กำหนดให้

สถานการณ์ที่ 1 : นักเรียนเห็นเพื่อนต่างประเทศเก็บกระเป๋าสตางค์ได้ที่โรงอาหาร แล้วนำ
 ส่งครู นักเรียนจะพูดและแสดงกับเพื่อนต่างประเทศคนนั้นอย่างไร

การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
ภาษาถ้อยคำ			
- พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ.....	.....	.....	.....
- พูดให้กำลังใจ.....	.....	.....	.....
- ชมเพื่อนเมื่อเพื่อนกระทำความดี	.....	.....	.....
- แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ.....	.....	.....	.....
- ไม่พูดประชดประชัน.....	.....	.....	.....
- ไม่พูดดูถูกดูหมิ่น.....	.....	.....	.....
- ไม่ล้อเลียนปมด้อย.....	.....	.....	.....
- ไม่ล้อเลียนข้อบกพร่อง.....	.....	.....	.....
- ไม่ผูกขาดการสนทนา.....	.....	.....	.....
ภาษาท่าทาง			
- ตั้งใจฟัง.....	.....	.....	.....
- สบตาขณะสนทนา.....	.....	.....	.....
- การใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม.....	.....	.....	.....
- การแสดงออกทางสีหน้าที่เหมาะสม.....	.....	.....	.....
- การวางท่าทางที่เหมาะสม.....	.....	.....	.....
- ไม่ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างประเทศขณะสนทนา.....	.....	.....	.....

แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....
 ชื่อผู้ประเมิน.....[.] ผู้วิจัย [.] ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนว่านักเรียนใช้ภาษาด้อยคำ และภาษาท่าทางได้เหมาะสมเพียงใดในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหลังข้อความที่กำหนดให้

สถานการณ์ที่ 2 : เพื่อนต่างประเทศคนหนึ่งสายตาสั้น และใส่แว่นตา ได้รับคัดเลือกให้ไปตอบปัญหาในวชิรวิทยาศาสตร์ไทยที่จังหวัด ชะอำที่นักเรียนและเพื่อน ๆ ยืนคุยกัน เพื่อนคนนั้นเดินผ่านมา นักเรียนจะพูดและแสดงอย่างไรกับเพื่อนคนนั้น

การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
ภาษาด้อยคำ			
- พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ.....	.....	.....	.....
- พูดให้กำลังใจ.....	.....	.....	.....
- ชมเพื่อนเมื่อเพื่อนกระทำความดี.....	.....	.....	.....
- แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ.....	.....	.....	.....
- ไม่พูดประชดประชัน.....	.....	.....	.....
- ไม่พูดดูถูกดูหมิ่น.....	.....	.....	.....
- ไม่ล้อเลียนแบบค้อย.....	.....	.....	.....
- ไม่ล้อเลียนข้อบกพร่อง.....	.....	.....	.....
- ไม่ผูกขาดการสนทนา.....	.....	.....	.....
ภาษาท่าทาง			
- ตั้งใจฟัง.....	.....	.....	.....
- สบตาขณะสนทนา.....	.....	.....	.....
- การใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม.....	.....	.....	.....
- การแสดงออกทางสีหน้าที่เหมาะสม.....	.....	.....	.....
- การวางท่าทางที่เหมาะสม.....	.....	.....	.....
- ไม่ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างประเทศขณะสนทนา.....	.....	.....	.....

แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

ชื่อนักเรียน..... ชั้น.....

ชื่อผู้ประเมิน..... [.] ผู้วิจัย [.] ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนว่านักเรียนใช้ภาษาก้อยคำ และภาษาท่าทางได้เหมาะสมเพียงใดในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหลังข้อความที่กำหนดให้

สถานการณ์ที่ 2 : ในขณะที่นักเรียนนั่งคุยกับเพื่อนที่นั่งหนึ่งของสนาม เพื่อนต่างประเทศเดินผ่านมา เพื่อนคนนี้มีผิวดำและใบหน้ามีสิวมามาก แต่เขาเป็นนักวิ่งของโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกไปแข่งขันกีฬาอ่าเกอในครั้งนี้นักเรียนจะพูดและแสดงอย่างไรกับเพื่อนคนนั้น

การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
ภาษาก้อยคำ			
- พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ.....	.....	.....	.....
- พูดให้กำลังใจ.....	.....	.....	.....
- ชมเพื่อนเมื่อเพื่อนกระทำความดี	.....	.....	.....
- แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ.....	.....	.....	.....
- ไม่พูดประชดประชัน.....	.....	.....	.....
- ไม่พูดดูถูกดูหมิ่น.....	.....	.....	.....
- ไม่ล้อเลียนปมด้อย.....	.....	.....	.....
- ไม่ล้อเลียนข้อบกพร่อง.....	.....	.....	.....
- ไม่ผูกขาดการสนทนา.....	.....	.....	.....
ภาษาท่าทาง			
- ตั้งใจฟัง.....	.....	.....	.....
- สบตาขณะสนทนา.....	.....	.....	.....
- การใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม.....	.....	.....	.....
- การแสดงออกทางสีหน้าที่เหมาะสม.....	.....	.....	.....
- การวางท่าทางที่เหมาะสม.....	.....	.....	.....
- ไม่ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างประเทศขณะสนทนา.....	.....	.....	.....

แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....
 ชื่อผู้ประเมิน.....[.] ผู้วิจัย [.] ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนว่านักเรียนใช้ภาษา
 ถ้อยคำ และภาษาท่าทางได้เหมาะสมเพียงใดในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ โดยทำ
 เครื่องหมาย / ลงในช่องหลังข้อความที่กำหนดให้

สถานการณ์ที่ 3 : ในวันปีใหม่ที่จะถึงนี้ทางโรงเรียนจะจัดงานวันปีใหม่ โดยให้แต่ละห้อง
 ส่งการแสดงห้องละ 1 ชุด นักเรียนและเพื่อนประชุมปรึกษาร่วมกันว่าห้องของนักเรียนจะส่ง
 การแสดงอะไร ซึ่งนักเรียนชายและหญิงช่วยกันคิดรายการแสดง แต่ความคิดเห็นขัดแย้งกัน
 ถ้านักเรียนอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว นักเรียนจะพูดและแสดงกับเพื่อนต่างประเทศอย่างไร

การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
ภาษาถ้อยคำ			
- พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ.....			
- พูดให้กำลังใจ.....			
- ชมเพื่อนเมื่อเพื่อนกระทำความดี			
- แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ.....			
- ไม่พูดประชดประชัน.....			
- ไม่พูดดูถูกดูหมิ่น.....			
- ไม่ล้อเลียนแบบค้อย.....			
- ไม่ล้อเลียนข้อบกพร่อง.....			
- ไม่ผูกขาดการสนทนา.....			
ภาษาท่าทาง			
- ตั้งใจฟัง.....			
- สบตาขณะสนทนา.....			
- การใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม.....			
- การแสดงออกทางสีหน้าที่เหมาะสม.....			
- การวางท่าทางที่เหมาะสม.....			
- ไม่ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างประเทศขณะสนทนา.....			

แบบประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....
 ชื่อผู้ประเมิน.....[.] ผู้วิจัย [.] ผู้ช่วยวิจัย

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศของนักเรียนว่านักเรียนเข้าใจภาษา
 ถ้อยคำ และภาษาท่าทางได้เหมาะสมเพียงใดในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ โดยทำ
 เครื่องหมาย / ลงในช่องหลังข้อความที่กำหนดให้

สถานการณ์ที่ 3 : ในวิชาแนะแนว อาจารย์จะพานักเรียนไปทัศนศึกษาเพื่อดูงานอาชีพ
 แต่ยังคงไม่ได้ว่าจะไปที่ไหน อาจารย์ให้นักเรียนประชุมปรึกษาเพื่อน ๆ เกี่ยวกับสถานที่
 ที่จะไปทัศนศึกษาในครั้งนี้ แต่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความคิดขัดแย้งกัน ถ้านักเรียน
 อยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว นักเรียนจะพูดและแสดงกับเพื่อนต่างประเทศอย่างไร

การสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
ภาษาถ้อยคำ			
- พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ.....			
- พูดให้กำลังใจ.....			
- ชมเพื่อนเมื่อเพื่อนกระทำความดี.....			
- แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ.....			
- ไม่พูดประชดประชัน.....			
- ไม่พูดดูถูกดูหมิ่น.....			
- ไม่ล้อเลียนหมิ่นต้อย.....			
- ไม่ล้อเลียนข้อบกพร่อง.....			
- ไม่ผูกขาดการสนทนา.....			
ภาษาท่าทาง			
- ตั้งใจฟัง.....			
- สบตาขณะสนทนา.....			
- การใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม.....			
- การแสดงออกทางสีหน้าที่เหมาะสม.....			
- การวางท่าทางที่เหมาะสม.....			
- ไม่ถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนต่างประเทศขณะสนทนา.....			

ภาคผนวก ข

- 1. โปรแกรมการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล**
- 2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ**

โปรแกรมการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	<p>1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน นักเรียน และนักเรียน และเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ ลักษณะของการฝึก รวมทั้งบทบาท และหน้าที่ของนักเรียน ตลอดจนประโยชน์ที่จะได้รับจากการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครั้งนี้</p>	<p>1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตนเอง ให้นักเรียนคุ้นเคยกัน โดย</p> <p>1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม "สหายแห่งความสัมพันธ์"</p> <p>1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม</p> <p>1.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ และลักษณะของการฝึก รวมทั้งบทบาท หน้าที่ของนักเรียน ที่จะต้องปฏิบัติภายในกลุ่ม ตลอดจนบอกถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครั้งนี้</p>

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
		3. เพื่อให้นักเรียนทราบถึง ความหมาย และ ความสำคัญของการ สื่อสารกับเพื่อน ต่างเพศ 4. เพื่อให้นักเรียนทราบถึง ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึก วัน เวลา จำนวนครั้ง และ สถานที่	3. ผู้วิจัยอธิบายและซักถามนักเรียนเกี่ยวกับ ความหมาย และ ความสำคัญของการสื่อสาร กับเพื่อนต่างเพศ 4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แล้ว บอกถึงระยะเวลา วัน เวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ที่จะใช้ในการฝึก
2	การฝึกการ วิเคราะห์การ ติดต่อสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล :การวิเคราะห์ โครงสร้าง บุคลิกภาพ	1. เพื่อให้นักเรียนทราบ เกี่ยวกับโครงสร้าง บุคลิกภาพทั้ง 3 ภาวะ 2. เพื่อให้นักเรียน สามารถจำแนก ความแตกต่าง ระหว่างภาวะความ	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบประเมินบุคลิกภาพ 2. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ เกี่ยวกับโครงสร้างบุคลิกภาพทั้ง 3 ภาวะ ได้แก่ ภาวะความเป็นพ่อแม่ ภาวะความ เป็นผู้ใหญ่ และภาวะความเป็นเด็ก 3. ให้นักเรียนจำแนกความแตกต่างระหว่างภาวะ ความเป็นพ่อแม่ ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ และภาวะความเป็นเด็ก 4. ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมถึงภาวะต่าง ๆ ที่

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
		<p>เป็นพ่อแม่ ภาวะ ความเป็นผู้ใหญ่ และ ภาวะความเป็นเด็ก</p> <p>3. เพื่อให้ นักเรียนทราบ ถึงผลของภาวะต่างๆ ที่ส่งผลถึงการสื่อสาร ของนักเรียนหญิงและ นักเรียนชาย</p>	<p>กล่าวมาว่ามีความสัมพันธ์กับลักษณะ การสื่อสารของนักเรียนหญิง และนักเรียน ชายอย่างไร</p>
3	<p>การวิเคราะห์ การติดต่อ สัมพันธ์ระหว่าง บุคคล : การ วิเคราะห์ โครงสร้าง บุคลิกภาพ</p>	<p>1. เพื่อให้ นักเรียนฝึก ปฏิบัติการเขียนแผน ภูมิภาวะตัวตนของ บุคลิกภาพ</p> <p>2. เพื่อให้ นักเรียน วิเคราะห์โครงสร้าง บุคลิกภาพของตนเอง จากแผนภูมิภาวะ ตัวตนของบุคลิกภาพ</p> <p>3. เพื่อให้ นักเรียนทราบ ถึงวิธีการลด หรือ</p>	<p>1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนำผลการตอบแบบประเมิน บุคลิกภาพมาเขียนแผนภูมิภาวะตัวตนของ บุคลิกภาพ (Egogram) ของตนเอง</p> <p>2. ผู้วิจัยแปลผลแผนภูมิภาวะตัวตนของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนทราบว่าตนเองมีภาวะตัวตน แบบใด ควรจะเพิ่มหรือลดภาวะตัวตนใดบ้าง โดยผู้วิจัยอธิบายถึงแผนภูมิภาวะตัวตนของ ผู้ที่มีสุขภาพจิตดี</p> <p>3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และการกระทำของนักเรียนในภาวะตัวตน ต่าง ๆ</p>

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
		<p>เพิ่มภาวะตัวตนที่ส่งผลกระทบต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ</p> <p>4. เพื่อให้ให้นักเรียนจำแนกภาวะตัวตนของบุคลิกภาพของนักเรียนหญิง และนักเรียนชายได้ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร</p>	<p>4. ผู้วิจัยให้นักเรียนระบุว่าต้องการเพิ่มหรือลดภาวะตัวตนใดบ้าง และให้แนวทางเพื่อนำไปปฏิบัติ</p> <p>5. ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของนักเรียนหญิง และนักเรียนชาย ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มมารายงานผลแผนภูมิภาวะตัวตนของนักเรียนหญิง และนักเรียนชาย ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร</p> <p>6. นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับโครงสร้างของบุคลิกภาพ ว่าเกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศอย่างไร และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p>
4	<p>การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล : รูปแบบการติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ และ</p>	<p>1. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงรูปแบบของการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล</p>	<p>1. ผู้วิจัยอธิบายรูปแบบของการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล</p> <p>2. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างเกี่ยวกับรูปแบบของการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ได้แก่</p> <p>2.1 การติดต่อสื่อสารที่รับกัน</p> <p>2.2 การติดต่อสื่อสารที่ขัดแย้งกัน</p>

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
	นำไปใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ	<p>2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงรูปแบบของการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ</p> <p>3. เพื่อให้ให้นักเรียนวิเคราะห์รูปแบบของการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ</p>	<p>2.3 การติดต่อสื่อสารที่แอบแฝงความรู้สึกที่แท้จริง</p> <p>4. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติที่ไม่ได้กำหนดบทบาท ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศในรูปแบบต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น</p> <p>5. ให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศที่เพื่อนแสดง</p> <p>6. นักเรียนสรุปรูปแบบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p>
5	การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล : การใช้ภาษาอ้อยคำและภาษาท่าทางในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ทั้ง 3	<p>เพื่อให้นักเรียนสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ โดยใช้ภาษาอ้อยคำ และภาษาท่าทางได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกัน</p>	<p>1. ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์และให้นักเรียนแต่ละคนแสดงตามสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ</p> <p>2. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และสังเกตการใช้ภาษาอ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงว่าสอดคล้องกันหรือไม่</p> <p>3. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการใช้</p>

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
	รูปแบบ ได้แก่ การติดต่อสื่อสารที่รับกัน การติดต่อสื่อสารที่ขัดกัน และการติดต่อสื่อสารที่ แอบแฝงความรู้สึกที่แท้จริง		<p>ภาษาอ้อยคำและภาษาท่าทางตามรูปแบบของการติดต่อสื่อสารทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ การติดต่อสื่อสารที่รับกัน การติดต่อสื่อสารที่ขัดกัน และการติดต่อสื่อสารที่แอบแฝงความรู้สึกที่แท้จริง ตลอดจนทั้งความคิด ความรู้สึกของนักเรียนภายหลังการใช้การสื่อสารรูปแบบนั้น ๆ กับเพื่อนต่างเพศ</p> <p>4. ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ โดยคำนึงถึงภาษาอ้อยคำและภาษาท่าทาง และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p>
6	การวิเคราะห์ เกมทางจิตวิทยา และการนำเกมทางจิตวิทยาไปใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ :	<p>1. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบ ความหมาย ลักษณะ ประโยชน์ของ เกมทางจิตวิทยา</p> <p>2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบ ความหมาย ลักษณะ การเสี่ยงหนี และพิธีการ</p>	<p>1. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างเกี่ยวกับ ความหมาย ลักษณะและประโยชน์ของ เกมทางจิตวิทยา</p> <p>2. ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึง เกมทางจิตวิทยาที่จะนำมาฝึกฝนครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ การเสี่ยงหนี พิธีการ กิจกรรม การทอดคุด เกม และความใกล้ชิด</p> <p>3. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างเกี่ยวกับ</p>

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
	<p>ความหมาย ลักษณะ และ ประโยชน์ของ การเสี่ยงหนี (Withdrawal) และ พิธีการ (Ritual)</p>	<p>3. เพื่อให้นักเรียน วิเคราะห์ การเสี่ยงหนี และ พิธีการ</p> <p>4. เพื่อให้นักเรียนทราบ ถึงประโยชน์ของการ ใช้การเสี่ยงหนี และ พิธีการ ในการสื่อ สารกับเพื่อนต่างเพศ</p>	<p>ความหมาย และลักษณะของการเสี่ยงหนี และพิธีการ</p> <p>4. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติที่ไม่ได้ กำหนดบทบาท ที่เกี่ยวข้องกับ การเสี่ยงหนี และพิธีการ ตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น</p> <p>5. ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์บทบาทสมมติ ในข้อ 4 โดยให้นักเรียนวิเคราะห์ภาษา ถ้อยคำ และภาษาท่าทาง</p> <p>6. ให้นักเรียนแสดงความคิด ความรู้สึก เกี่ยวกับการแสดงออกของตนเองใน การใช้ การเสี่ยงหนี และพิธีการ ในการ สื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ</p> <p>7. นักเรียนสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้ การเสี่ยงหนี และพิธีการ ในการสื่อสารกับ เพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p>
7	<p>การวิเคราะห์ เกมทางจิต วิทยา และ การนำเกมทาง</p>	<p>1. เพื่อให้นักเรียนบอก ความหมาย ลักษณะ ของกิจกรรม การพูดคุย และ</p>	<p>1. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างเกี่ยวกับ ความหมาย และลักษณะของกิจกรรม การพูดคุย และความใกล้ชิด</p> <p>2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่</p>

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
	จิตวิทยาไปใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ : ความหมาย ลักษณะ และประโยชน์ของกิจกรรม (Activity) การพูดคุย (Pastimes) และ ความใกล้ชิด (Intimacy)	<p>1. เพื่อให้นักเรียนมีความใกล้ชิด</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรม การพูดคุย และความใกล้ชิดกับเพื่อนต่างเพศ</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์กิจกรรม การพูดคุย และความใกล้ชิด</p> <p>4. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงประโยชน์ของการพูดคุย กิจกรรม และความใกล้ชิด</p>	<p>เกี่ยวข้องกับ กิจกรรม การพูดคุย และ ความใกล้ชิด ที่นักเรียนเคยประสบ</p> <p>3. ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งที่เพื่อนเล่า ในข้อ 2 โดยให้นักเรียนวิเคราะห์ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง</p> <p>4. ให้นักเรียนแสดงความคิด ความรู้สึก เกี่ยวกับการแสดงออกของตนเอง ทั้งภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ</p> <p>5. นักเรียนสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรม การพูดคุย และความใกล้ชิด ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p>
8	การวิเคราะห์เกมทางจิตวิทยา : ความหมาย ลักษณะ	<p>1. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมาย ลักษณะ ของเกม</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับเกม</p>	<p>1. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างเกี่ยวกับ ความหมาย และลักษณะเกม (Game)</p> <p>2. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติที่กำหนดบทบาทเกี่ยวกับเกมตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น</p>

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
	<p>ประโยชน์ และโทษของ เกม ที่ใช้ใน การสื่อสารกับ เพื่อนต่างเพศ</p>	<p>และการใช้ เกม ในการสื่อสารกับ เพื่อนต่างเพศ</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียน วิเคราะห์ เกม</p> <p>4. เพื่อให้นักเรียน บอกถึง ประโยชน์ และโทษของ เกม ที่ใช้ในการสื่อสารกับ เพื่อนต่างเพศ</p>	<p>3. ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์บทบาทสมมติที่ เพื่อนแสดงในข้อ 2 โดยหาวิเคราะห์ภาษา ถ้อยคำและภาษาท่าทาง</p> <p>4. ให้นักเรียนแสดงความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับการแสดงออกของตนเอง ทั้งภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกับ เพื่อนต่างเพศโดยใช้ เกม</p> <p>5. นักเรียนร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ของ เกม ที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p>
9	<p>การใส่ใจ (Stroke) กับเพื่อน ต่างเพศ</p>	<p>1. เพื่อให้นักเรียนทราบ เกี่ยวกับความหมาย และรูปแบบการใส่ใจ</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนฝึก ปฏิบัติการใส่ใจกับ เพื่อนต่างเพศ</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนทราบ ถึงประโยชน์ของการ</p>	<p>1. ผู้วิจัยอธิบายความหมาย และรูปแบบของ การใส่ใจซึ่งกันและกัน</p> <p>2. ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติแสดงการใส่ใจกับเพื่อน ต่างเพศ ตามสถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น</p> <p>3. นักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ และรูปแบบ การใส่ใจในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p>

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
		<p>ใส่ใจในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ</p>	
10	<p>การวิเคราะห์ทัศนคติในชีวิต : ลักษณะของทัศนคติในชีวิต</p>	<p>1. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบลักษณะของทัศนคติในชีวิต</p> <p>2. เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์ทัศนคติในชีวิต</p>	<p>1. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบเกี่ยวกับลักษณะของทัศนคติในชีวิต ซึ่งประกอบด้วย</p> <p>1.1 จินตย์ เธอก็คดี</p> <p>1.2 จินตย์แต่ เธอไม่ดี</p> <p>1.3 จินตย์ดี แต่เธอดี</p> <p>1.4 จินตย์ดี และเธอก็อไม่ดี</p> <p>2. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์เกี่ยวกับทัศนคติในชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น</p> <p>3. ให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์ทัศนคติในชีวิตตามสถานการณ์ในข้อ 2</p> <p>4. นักเรียนสรุปเกี่ยวกับทัศนคติในชีวิต และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p>
11	<p>การวิเคราะห์ทัศนคติในชีวิต :</p>	<p>เพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงประโยชน์ของทัศนคติ</p>	<p>1. ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์ทัศนคติในชีวิตของตนเอง</p>

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
	การฝึกวิเคราะห์ทัศนคติในชีวิตของตนเอง	ชีวิตที่เกี่ยวข้อง และส่งผลกระทบต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ	<ol style="list-style-type: none"> 2. นักเรียนร่วมกันสรุปว่าทัศนคติในชีวิตแต่ละลักษณะเกี่ยวข้องกับและส่งผลกระทบต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศอย่างไร 3. นักเรียนร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้เกี่ยวกับทัศนคติในชีวิต และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
12	ปัจฉิมนิเทศ	เพื่อสรุปผลของการฝึกการวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนสรุปผลของการฝึกการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ 2. ผู้วิจัยสรุปและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 3. ให้นักเรียนสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับตลอดจนการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย 5. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 6. ผู้วิจัยกล่าวขอขอบคุณในความร่วมมือของนักเรียน และกล่าวปิดการทดลอง

หมายเหตุ การฝึกแต่ละครั้งใช้เวลา 1 ชั่วโมง

ครั้งที่ 1

เรื่อง ประมุขนิเทศวัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน และเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ ลักษณะของการฝึกรวมทั้งบทบาท และหน้าที่ของนักเรียน ตลอดจนประโยชน์ที่จะได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครั้งนี
3. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความหมาย และความสำคัญของการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
4. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงระยะเวลาที่ใช้ในการฝึก วัน เวลา จำนวนครั้งและสถานที่ที่ใช้ในการทดลอง

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

- อุปกรณ์
1. เข็มกติกลักษณะคล้ายแมงมุม จำนวน 1 ชุด
  2. ปากกาเมจิก จำนวน 10 ด้าม
  3. กระดาษการ์ดสี ขนาด 5 x 7 จำนวน 10 แผ่น
  4. ลวดเสียบกระดาษ จำนวน 10 ตัว

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยโดย ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และนักเรียนแต่ละคนแนะนำตนเอง หลังจากนั้นให้นักเรียนทำกิจกรรม เพื่อให้รู้จักกันมากยิ่งขึ้นโดย
    - 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม "สายใยแห่งความสัมพันธ์"
    - 1.1.1 ให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำชื่อ และลักษณะเด่นของตนเอง
- คนละ 1 อย่าง

- 1.1.2 ผู้วิจัยแจกกระดาษการ์ดสีให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น ซึ่งภายในกระดาษมีชื่อเพื่อน แผ่นละ 1 คน ทุกคนจะได้ชื่อเพื่อนในกลุ่ม
- 1.1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนสิ่งที่ประทับใจในตัวเพื่อนคนนี้นักเรียนได้ชื่อ ลงในกระดาษที่ผู้วิจัยแจกให้ แล้วนำกระดาษไปติดไว้บนใบเมฆงมที่ผู้วิจัยจัดเตรียมไว้
- 1.1.4 ให้นักเรียนทุกคนออกมาอ่านสิ่งที่เพื่อนเขียนถึงตนเอง
- 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม
- 1.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ และลักษณะของการฝึก รวมทั้งบทบาท หน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องปฏิบัติภายในกลุ่ม ตลอดจนบอกถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครั้งนี้
3. ผู้วิจัยอธิบายและซักถามนักเรียน เกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของ การสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามแล้วบอกถึงระยะเวลา วัน เวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ที่จะใช้ในการฝึก

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตั้งใจฟัง และการซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ ของนักเรียน
2. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม "สายใยแห่งความสัมพันธ์"
3. สังเกตจากการสรุปผลที่ได้จากกิจกรรม

ครั้งที่ 2

เรื่อง การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล : การวิเคราะห์
โครงสร้างบุคลิกภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับโครงสร้างบุคลิกภาพทั้ง 3 ภาวะ
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างภาวะความเป็นพ่อแม่
ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ และภาวะความเป็นเด็ก
3. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงผลของภาวะต่าง ๆ ที่ส่งผลถึงการสื่อสารของนักเรียนหญิง
และนักเรียนชาย

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

- อุปกรณ์
1. ภาพขนาด 10 x 12 นิ้ว จำนวน 1 ภาพ
  2. แบบประเมินบุคลิกภาพ จำนวน 10 ชุด
  3. แผ่นใสเกี่ยวกับโครงสร้างบุคลิกภาพทั้ง 3 ภาวะ
  4. แผ่นใสเกี่ยวกับโครงสร้างบุคลิกภาพภายในตัวบุคคล
  5. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบประเมินบุคลิกภาพ
2. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมทั้งยกตัวอย่างเกี่ยวกับโครงสร้างบุคลิกภาพทั้ง 3 ภาวะ
ได้แก่ ภาวะความเป็นพ่อแม่ ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ และภาวะความเป็นเด็ก โดยใช้แผ่นใส
ประกอบการอธิบาย
3. ให้นักเรียนจำแนกความแตกต่างระหว่างภาวะความเป็นพ่อแม่ ภาวะ

ความเป็นผู้ใหญ่ และภาวะความเป็นเด็ก โดย

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนดูภาพ ภาพเป็นรูปนักเรียนชายกำลังวิ่งรถลาหัวควมา โดยมีเพื่อนทั้งหญิงและชายเห็นเหตุการณ์อยู่ ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนที่เห็นเหตุการณ์ดังกล่าว นักเรียนจะใช้คำพูดอย่างไร ให้นักเรียนพูดคนละ 1 ประโยค

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนจำแนกคำพูดของแต่ละคนว่าผู้พูดมาจากภาวะใด ใน 3 ภาวะ คือ ภาวะความเป็นพ่อแม่ ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ และภาวะความเป็นเด็ก

4. ผู้วิจัยอธิบายเพิ่มเติมถึงภาวะต่าง ๆ ที่กล่าวมาว่ามีความสัมพันธ์กับลักษณะการสื่อสารของนักเรียนหญิง และนักเรียนชายอย่างไร

การประเมินผล

1. สังเกตจากการทำแบบประเมินบุคลิกภาพ
2. สังเกตจากการตั้งใจฟังเวลาผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับโครงสร้างบุคลิกภาพ
3. สังเกตจากตั้งใจดูภาพ
4. สังเกตจากความตั้งใจในการจำแนกความแตกต่างของภาวะความเป็นพ่อแม่ ภาวะความเป็นผู้ใหญ่ และภาวะความเป็นเด็ก

แบบประเมินบุคลิกภาพ P - A - C

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้และเลือกข้อความที่สอดคล้องกับความคิด ความรู้สึก หรือการกระทำ ของนักเรียน แบบสำรวจนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 20 ข้อ ให้นักเรียนเลือกข้อความต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มอย่างน้อยกลุ่มละ 7 ข้อ โดยเขียนวงกลมล้อมรอบตัวเลข ข้อที่นักเรียนเลือก

กลุ่มที่ 1 ข้อ 1 - 20

1. เอาใจใส่ความเป็นอยู่ของผู้ใกล้ชิด
2. ชอบแนะนำหรือบังคับให้ผู้อื่นทำตาม
3. นึกถึงตัวเองมากกว่าผู้อื่น
4. สำรวจกิจกรรมารยาทเสมอ
5. เจสียวจลาคและอยากรู้อยากเห็น
6. ตัดสินใจตามข้อมูลที่รวบรวมมา
7. ยินยอมทำตามผู้อื่นได้ง่าย
8. มักมองโลกไม่เป็นที่พึงพอใจ
9. ควบคุมความรู้สึกและอารมณ์ได้ดี
10. รู้สึกว่าตัวเองมีอำนาจมากกว่าผู้อื่น
11. ทำงานวางแผนอย่างมีระบบ
12. คำนึงถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินชีวิต
13. มักวางระเบียบให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม
14. หลีกเสี่ยงและเกี่ยงงาน
15. มักแสดงความคิดเห็นโดยพูดว่า "ฉันเห็นว่า..."

16. ไม่กล้าเผชิญความผิดหวัง
17. เห็นใจผู้อื่น
18. ยอมรับความผิดหวังและความเจ็บปวด
19. ตัดสินใจตามที่ตนเองคิด
20. คือร้ายและอวดดี

กลุ่มที่ 2 ข้อ 21 - 40

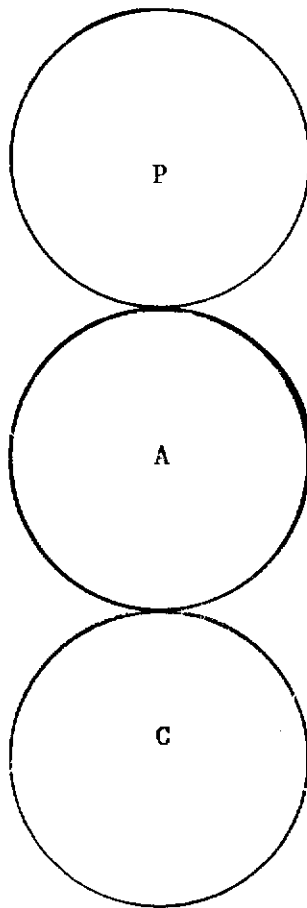
21. เข้าใจโลกและชีวิตอย่างฉาบฉวย
22. เข้าใจความต้องการและข้อจำกัดของตนเอง
23. เมื่อไม่พอใจใคร มักบ่นและติเตียน
24. วิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของตน
25. มีค่านิยมและอุดมการณ์ของตนเอง
26. ให้ความร่วมมือ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
27. ชอบออกคำสั่งด้วยคำว่า "ควรจะ..." หรือ "ต้อง..."
28. ควบคุมความรู้สึกและอารมณ์ไม่ได้
29. อาละวาดเมื่อไม่พอใจ
30. ศึกษาและค้นคว้า เรื่องที่สนใจ
31. คิดว่าตัวเองทำอะไรถูกต้องเสมอ
32. คำนึงชีวิตไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีจุดหมาย
33. กระทำการโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม
34. เห็นคุณค่าของประสบการณ์ชีวิต
35. มีความถนัดพิเศษบางอย่าง
36. รักษาเวลาและตรงต่อเวลา
37. มีความเป็นกันเองและเป็นมิตร
38. รับผิดชอบต่อภาระหน้าที่

- 39. ซาดประสพการณ์ชีวิต
- 40. ไม้ยอมพูดเมื่อรู้สึกโกรธ

กลุ่มที่ 3 ข้อ 41 - 60

- 41. แต่งกายเหมาะสมกับโอกาสและหน้าที่
- 42. ปฏิบัติตัวตามขนบธรรมเนียมประเพณีนิยม
- 43. สามารถแยกความดีออกจากความเป็นจริงได้
- 44. ทำอะไรไม่ถูกกาลเทศะ
- 45. ชอบพูดคำว่า "ฉันไม่แคร์..."
- 46. รู้สึกต้องพึ่งผู้อื่นเสมอ
- 47. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 48. สนุกสนานรื่นเริงอยู่เสมอ
- 49. กล่าววาจาสุภาพอ่อนโยน
- 50. วางตัวเหมาะสมกับสถานการณ์ในสังคม
- 51. รู้สึกมีภาระต้องรับผิดชอบหลายอย่าง
- 52. ตัดสินใจด้วยตนเองไม่ได้
- 53. ชี้อายุและชื่อยาย
- 54. ชอบสั่งสอนและถ่ายทอดคุณธรรมให้ผู้อื่น
- 55. แก้ปัญหาโดยใช้วิจรรณาญาณและเหตุผล
- 56. มีเมตตาชอบช่วยเหลือผู้อื่น
- 57. ดำเนินชีวิตตามความเคยชิน
- 58. ปกป้องคุ้มครองผู้ที่อ่อนแอกว่า
- 59. เป็นตัวของตัวเองตามธรรมชาติ
- 60. ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา

.....

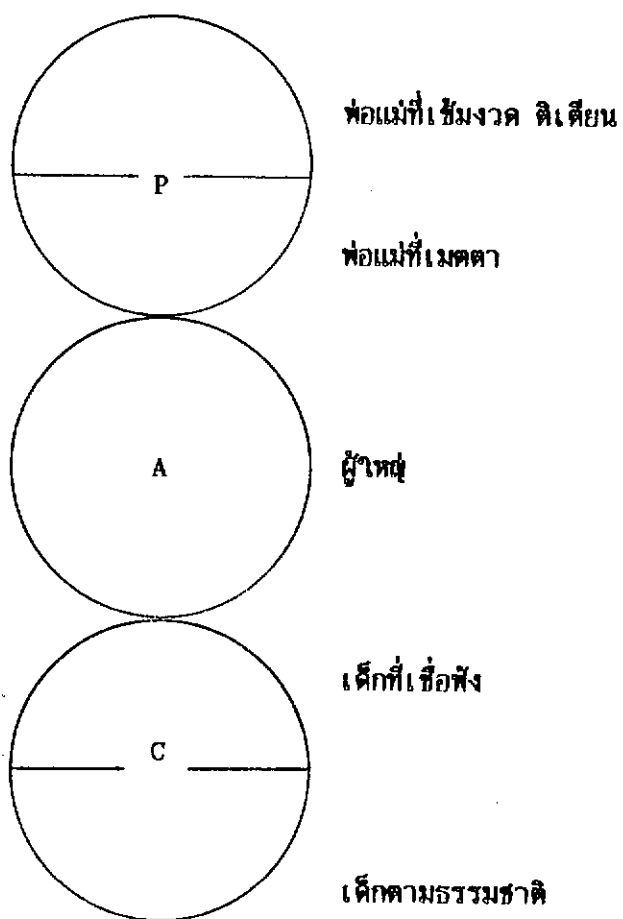

ภาวะความเป็นพ่อแม่

ภาวะความเป็นผู้ใหญ่

ภาวะความเป็นเด็ก

โครงสร้างบุคลิกภาพ

โครงสร้างของบุคลิกภาพ

ครั้งที่ 3

เรื่อง การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล : การวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพ
วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการเขียนแผนภูมิภาวะตัวตนของบุคลิกภาพ
2. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพของตนเองจากแผนภูมิภาวะตัวตนของบุคลิกภาพ
3. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงวิธีการลด หรือเพิ่มภาวะตัวตนที่ส่งผลต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
4. เพื่อให้นักเรียนจำแนกภาวะตัวตนของบุคลิกภาพของนักเรียนหญิง และนักเรียนชายได้ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

- อุปกรณ์
1. กระดาษกราฟ 10 แผ่น
  2. รูปภาพแผนภูมิภาวะตัวตนของบุคลิกภาพ (Egogram) ของผู้มีสุขภาพจิตดี

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนำผลการตอบแบบประเมินบุคลิกภาพมาเขียนแผนภูมิภาวะตัวตนของบุคลิกภาพ (Egogram) ของตนเอง
2. ผู้วิจัยแปลผลแผนภูมิภาวะตัวตนของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนทราบว่าตนเองมีภาวะตัวตนแบบใด ควรจะเพิ่มหรือลดภาวะตัวตนใดบ้าง โดยผู้วิจัยอธิบายถึงแผนภูมิภาวะตัวตนของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิด ความรู้สึก และการกระทำของนักเรียนในภาวะตัวตนต่าง ๆ โดยใช้แผนภูมิตัวตนของบุคลิกภาพตนเองประกอบการพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสียของภาวะต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนระบุว่าต้องการเพิ่มหรือลดภาวะตัวตนใดบ้าง และให้แนวทางเพื่อนำไปปฏิบัติ

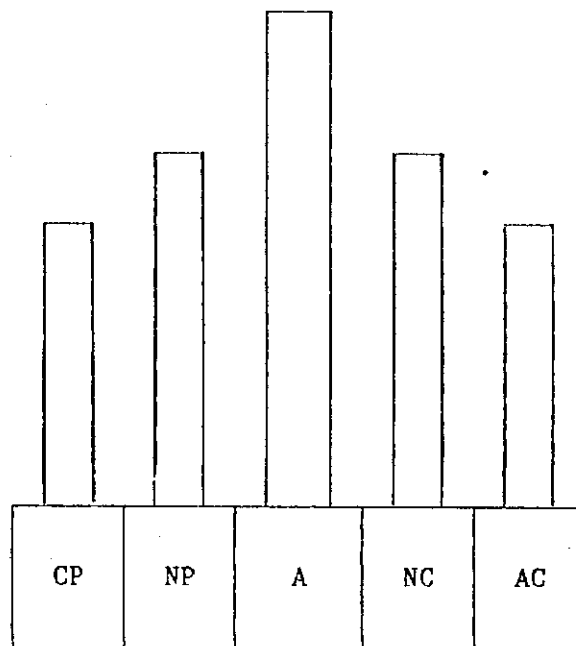
5. ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของนักเรียนหญิง และนักเรียนชาย ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มมารายงานผลแผนภูมิภาวะตัวตนของนักเรียนหญิง และนักเรียนชาย ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

6. นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับโครงสร้างของบุคลิกภาพ เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศอย่างไร และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเขียนแผนภูมิภาวะตัวตนของบุคลิกภาพ
2. สังเกตจากการวิเคราะห์โครงสร้างบุคลิกภาพของตนเองจากแผนภูมิภาวะตัวตนของบุคลิกภาพ
3. สังเกตจากความสามารถจำแนกความแตกต่างภาวะตัวตนของบุคลิกภาพของนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย

แผนภูมิแสดงบุคลิกภาพของคนที่มีบุคลิกภาพดี คือ คนที่มีสุขภาพจิตดี มีความเป็นผู้นำ
 มนุษย์สัมพันธ์ดี และมีการปรับตัวที่ดี

แผนภูมิแท่งแสดงบุคลิกภาพที่พึงประสงค์

ครั้งที่ 4

เรื่อง การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล : รูปแบบการติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ และนำไปใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนทราบถึงรูปแบบของการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. เพื่อให้ นักเรียนทราบถึงรูปแบบของการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
3. เพื่อให้ นักเรียนวิเคราะห์รูปแบบของการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

- อุปกรณ์
1. แผ่นนาฬิกาเกี่ยวกับรูปแบบการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำนวน 3 แผ่น
  2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
  3. เอกสารบทบาทสมมติ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยอธิบายรูปแบบของการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลตามทฤษฎีการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยใช้แผ่นนาฬิกาเกี่ยวกับรูปแบบการติดต่อสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ ประกอบการอธิบาย
2. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างเกี่ยวกับรูปแบบของการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ได้แก่
  - 2.1 การติดต่อสื่อสารที่รับกัน
  - 2.2 การติดต่อสื่อสารที่ขัดแย้งกัน
  - 2.3 การติดต่อสื่อสารที่แอบแฝงความรู้สึกที่แท้จริง

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติที่ไม่ได้กำหนดบทบาท ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ในรูปแบบต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สถานการณ์

เพื่อนต่างเพศของนักเรียนในสัปดาห์ที่ผ่านมาในวันเปิดเทอมวันแรก เพื่อนคนนี้เดินเข้ามาหานักเรียน นักเรียนจะพูดอย่างไร

4. ให้นักเรียนที่แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บอกถึงความคิดและความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้แสดง

5. ให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศที่เพื่อนแสดง

6. นักเรียนสรุปรูปแบบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

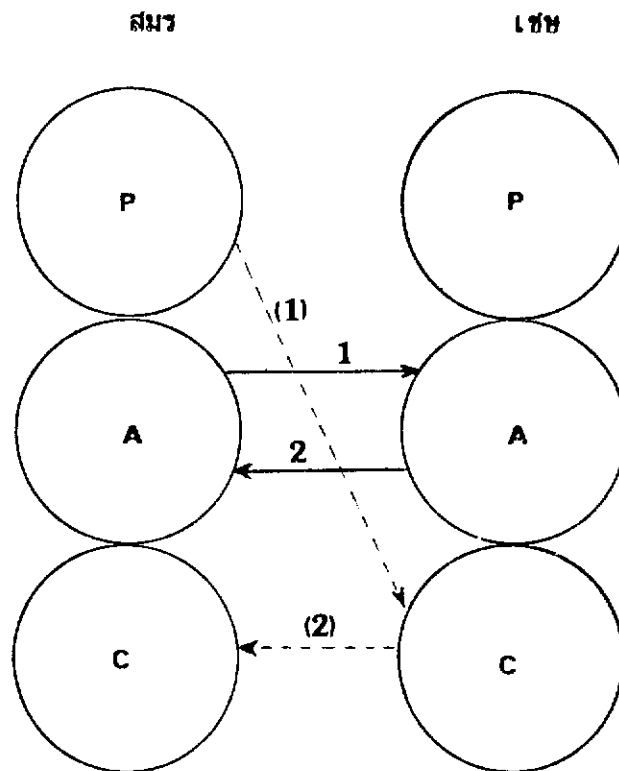
1. สังเกตจากการตั้งใจฟังของนักเรียนขณะผู้วิจัยอธิบาย
2. สังเกตจากการแสดงและวิเคราะห์บทบาทสมมติการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
3. สังเกตจากการสรุปรูปแบบของการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

ตัวอย่างที่ 2

1. ลูกศรทึบ : เลือกว่านี้เป็นอย่างไรบ้าง
1. ลูกศรประ : คนอย่างเธอไม่มีปัญหาข้อหอรอก
2. ลูกศรทึบ : สีสดาสดี
2. ลูกศรประ : สีแดงแจ๋ ยังกล้าสู้ฮัก

ครั้งที่ 5

เรื่อง การวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล : การใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ให้นักเรียนสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ โดยใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกัน

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์ เอกสารสถานการณ์จำลอง

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์และให้นักเรียนแต่ละคนแสดงตามสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

สถานการณ์

หลังจากเพื่อนต่างเพศซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นกับนักเรียนเสร็จจากการซ้อมวิ่ง เพื่อนคนนี้ได้เดินเข้ามาในห้องเรียนซึ่งเพื่อน ๆ นั่งคุยกันอยู่ และพูดขึ้นว่า "วันนี้เด็ดจริงจัง ซ้อม 3 รอบเหนื่อยจังเลยอะ" ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนที่นั่งอยู่ในห้อง นักเรียนจะพูดอย่างไรกับเพื่อน

2. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับความเหมาะสมในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และสังเกตการใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่แสดงว่าสอดคล้องกันหรือไม่

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางตามรูปแบบของการสื่อสารทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ การติดต่อสื่อสารที่รับกัน การติดต่อสื่อสารที่

ขัดกัน และการติดต่อสื่อสารที่แอบแฝงความรู้สึกที่แท้จริง ตลอดทั้งความคิด ความรู้สึกของนักเรียนภายหลังการใช้การสื่อสารรูปแบบนั้น ๆ กับเพื่อนต่างประเทศ

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ โดยคำนึงถึงภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สิ่งเกิดจากการแสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลอง
2. สิ่งเกิดจากการแสดงความคิดเห็น
3. สิ่งเกิดจากการสรุปถึงรูปแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ
4. สิ่งเกิดจากการบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึก

ครั้งที่ 6

เรื่อง การวิเคราะห์เกมทางจิตวิทยา และการนำเกมทางจิตวิทยาไปใช้ในการสื่อสาร
กับเพื่อนต่างเพศ : ความหมาย ลักษณะ และประโยชน์ของ การเสี่ยงหนี
(Withdrawal) และพิธีการ (Ritual)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้แก่นักเรียนทราบความหมาย ลักษณะ ประโยชน์ของ เกมทางจิตวิทยา
2. เพื่อให้แก่นักเรียนทราบความหมาย ลักษณะ การเสี่ยงหนี และพิธีการ
3. เพื่อให้แก่นักเรียนวิเคราะห์การเสี่ยงหนี และพิธีการ
4. เพื่อให้แก่นักเรียนทราบถึงประโยชน์ของการใช้การเสี่ยงหนี และพิธีการ ใน

การสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์ เอกสารบทบาทสมมติเกี่ยวกับการเสี่ยงหนี และพิธีการ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างเกี่ยวกับความหมาย ลักษณะและประโยชน์
ของ เกมทางจิตวิทยา
2. ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึง เกมทางจิตวิทยาที่จะนำมาฝึกฝนครั้งนี้
ซึ่งได้แก่ การเสี่ยงหนี พิธีการ กิจกรรม การพูดคุย เกม และความใกล้ชิด
3. ผู้วิจัยอธิบายความหมายพร้อมยกตัวอย่าง และลักษณะของการเสี่ยงหนี
และพิธีการ
4. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติที่ไม่ได้กำหนดบทบาท ที่เกี่ยวข้องกับ
การเสี่ยงหนี และพิธีการ ตามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สถานการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงหนี

ครูมอบหมายให้นักเรียนทำรายงานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น กลุ่มของนักเรียนได้มีการประชุมเพื่อแบ่งงาน และหารูปแบบการทำรายงาน การประชุมครั้งนี้ตกลงกันไม่ได้ นักเรียนในกลุ่มมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน การประชุมยืดเยื้อ มีเพียง 2 คนที่พูดมาก นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการประชุมครั้งนี้มาก นักเรียนจะทำอย่างไร

สถานการณ์เกี่ยวกับพิธีการ

เพื่อนต่างเพศซึ่งอยู่คนละห้องกับนักเรียน เดินสวนกับนักเรียนที่บันได นักเรียนจะทักทายเพื่อนอย่างไร

5. ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์บทบาทสมมติในข้อ 4 โดยให้นักเรียนวิเคราะห์ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง
6. ให้นักเรียนแสดงความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับการแสดงออกของตนเองในการใช้การเลี้ยงหนี และพิธีการ ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
7. นักเรียนสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้ การเลี้ยงหนี และพิธีการ ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตั้งใจฟังขณะที่ผู้วิจัยอธิบาย
2. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
3. สังเกตจากการวิเคราะห์บทบาทสมมติที่เพื่อนแสดง
4. สังเกตจากการสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้การเลี้ยงหนี และพิธีการ ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

ครั้งที่ 7

เรื่อง การวิเคราะห์เกมทางจิตวิทยา และการนำเกมทางจิตวิทยาไปใช้ในการสื่อสาร
กับเพื่อนต่างเพศ : ความหมายลักษณะ และประโยชน์ของกิจกรรม (Activity)
การพุดคุย (Pastimes) และความใกล้ชิด (Intimacy)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมาย ลักษณะของกิจกรรม การพุดคุย และความใกล้ชิด
2. เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรม การพุดคุย และความใกล้ชิด กับเพื่อน
ต่างเพศ
3. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์กิจกรรมการพุดคุย และความใกล้ชิด
4. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงประโยชน์ของ การพุดคุย กิจกรรม และความใกล้ชิด

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างเกี่ยวกับ ความหมาย และลักษณะของกิจกรรม
(Activity) การพุดคุย (Pastimes) และความใกล้ชิด(Intimacy)
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรม การพุดคุย และ
ความใกล้ชิด ที่นักเรียนเคยประสบมา
3. ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์สิ่งที่เพื่อนเล่า ในข้อ 2 โดยให้นักเรียนวิเคราะห์
ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง
4. ให้นักเรียนแสดงความคิด ความรู้สึก เกี่ยวกับการแสดงออกของตนเอง
ทั้งภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
5. นักเรียนสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมการพุดคุย และความใกล้ชิด

งานการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตั้งใจฟังขณะที่ผู้วิจัยอธิบาย
2. สังเกตจากการตั้งใจฟังขณะที่เพื่อนเล่าประสบการณ์
3. สังเกตจากการวิเคราะห์สิ่งที่เพื่อนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรม

การพูดคุย และความใกล้ชิด

4. สังเกตจากการสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรม การพูดคุย และความใกล้ชิด

งานการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

ครั้งที่ 8

เรื่อง การวิเคราะห์เกมทางจิตวิทยา : ความหมาย ลักษณะ และ ประโยชน์และโทษของเกม ที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมาย ลักษณะของเกม
2. เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับเกม และการใช้เกม ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
3. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์เกม
4. เพื่อให้นักเรียนบอกถึงประโยชน์ และโทษของเกม ที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์ เอกสารบทบาทสมมติเกี่ยวกับเกม

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างความหมาย และลักษณะของเกม (Game)
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับเกมตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์บทบาทสมมติที่เพื่อนแสดงในข้อ 2 โดยให้วิเคราะห์ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง
4. ให้นักเรียนแสดงความคิด ความรู้สึก เกี่ยวกับการแสดงออกของตนเอง ทั้งภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศโดยใช้เกม
5. นักเรียนร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ของเกมที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สิ่งเกิดจากการตั้งใจฟังขณะที่ผู้วิจัยอธิบาย
2. สิ่งเกิดจากการแสดงบทบาทสมมติ
3. สิ่งเกิดจากการวิเคราะห์บทบาทสมมติที่เพื่อนแสดง
4. สิ่งเกิดจากการสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของเกมในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

สถานการณ์ที่ 1 (เกมชื่อ "Yes, But")

เพื่อนต่างเพศซึ่งสนิทกับนักเรียนมีปัญหาเรื่องการเรียน จึงนำปัญหาดังกล่าวมาขอคำแนะนำจากนักเรียน

บทบาทของเพื่อนที่มีปัญหาเรื่องการเรียน

ให้นักเรียนนำปัญหาการเรียนขึ้นมาปรึกษาเพื่อน และในการสนทนาให้นักเรียนปฏิเสธคำแนะนำทั้งหลายด้วยการพูดว่า "ใช่, แต่....." แล้วตามด้วยเหตุผลต่าง ๆ ที่ว่าทำไมคำแนะนำนั้น ๆ จึงไม่ได้ความ

บทบาทของเพื่อนที่ให้คำแนะนำ

ให้นักเรียนพยายามให้คำแนะนำกับเพื่อนที่มีปัญหาดังกล่าว

สถานการณ์ที่ 2 (เกมชื่อ "ติเตียน")

ให้นักเรียนติเกี่ยวกับข้อบกพร่องในเรื่องต่าง ๆ ของเพื่อนต่างเพศ

ครั้งที่ 9

เรื่อง การสำใจ (Stroke) กับเพื่อนต่างเพศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับความหมาย และรูปแบบการสำใจ
2. เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการสำใจกับเพื่อนต่างเพศ
3. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงประโยชน์ของการสำใจในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์ สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยอธิบายความหมาย และรูปแบบของการสำใจซึ่งกันและกัน
2. ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติแสดงการสำใจกับเพื่อนต่างเพศ ตามสถานการณ์จำลอง

ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สถานการณ์ที่ 1

เพื่อนต่างเพศของนักเรียนได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนของห้องอ่านทานองเสนาะในวันสุนทรภู่ นักเรียนจะพูดกับเพื่อนอย่างไร

สถานการณ์ที่ 2

เพื่อนต่างเพศของนักเรียนเดินเข้าห้องมาด้วยอาการอึดโรย ทำทางอ่อนเพลีย นักเรียนเป็นเพื่อนร่วมชั้นกับเพื่อนคนนี้ นักเรียนจะพูดอย่างไร

3. นักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ และรูปแบบการสำใจในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สิ่งเกิดจากการตั้งใจฟังขณะที่ผู้วิจัยอธิบาย
2. สิ่งเกิดจากการแสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลอง
3. สิ่งเกิดจากการสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ และรูปแบบการใส่ใจในการสื่อสารกับ

เพื่อนต่างประเทศ

ครั้งที่ 10

เรื่อง การวิเคราะห์ทัศนคติในชีวิต : ลักษณะของทัศนคติในชีวิต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบลักษณะของทัศนคติในชีวิต
2. เพื่อให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์ทัศนคติในชีวิต

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์ บทบาทสมมติเกี่ยวกับทัศนคติในชีวิต

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบเกี่ยวกับลักษณะของทัศนคติในชีวิต

ซึ่งประกอบด้วย

- 1.1 ฉันดี เธอก็ดี
- 1.2 ฉันดีแต่ เธอไม่ดี
- 1.3 ฉันไม่ดี แต่เธอดี
- 1.4 ฉันไม่ดี และเธอก็ไม่ดี
2. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์เกี่ยวกับทัศนคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สถานการณ์

เพื่อนต่างเพศของนักเรียนได้เกรด 4 ทุกวิชา นักเรียนจะพูดกับเพื่อนอย่างไร

3. ให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์ทัศนคติในชีวิตตามสถานการณ์ในข้อ 2
4. นักเรียนสรุปเกี่ยวกับทัศนคติในชีวิต และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สิ่งเกิดจากการตั้งใจฟังขณะที่ผู้วิจัยอธิบาย
2. สิ่งเกิดจากการแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับทัศนคติในชีวิต
3. สิ่งเกิดจากการสรุปเกี่ยวกับทัศนคติในชีวิต

ครั้งที่ 11

เรื่อง การวิเคราะห์ทัศนคติในชีวิตร : การฝึกวิเคราะห์ทัศนคติในชีวิตรของตนเอง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนทราบถึงประโยชน์ของทัศนคติในชีวิตรที่เกี่ยวข้อง และส่งผลต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์ทัศนคติในชีวิตรของตนเอง
2. นักเรียนร่วมกันสรุปว่าทัศนคติในชีวิตรแต่ละลักษณะเกี่ยวข้องกับ และส่งผลต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศอย่างไร
3. นักเรียนร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้เกี่ยวกับทัศนคติในชีวิตร และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการฝึกวิเคราะห์ทัศนคติในชีวิตรของตนเอง
2. สังเกตจากการสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับเกี่ยวกับทัศนคติในชีวิตรในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

ครั้งที่ 12

เรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อสรุปผลของการฝึกการวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์ -

การดำเนินการ

1. ให้นักเรียนสรุปผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
2. ผู้วิจัยสรุปและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
3. ให้นักเรียนสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับ ตลอดจนการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน
4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย
5. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
6. ผู้วิจัยกล่าวขอขอบคุณความร่วมมือของนักเรียน และกล่าวปิดการทดลอง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการสรุปผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
2. สังเกตจากการซักถามข้อสงสัย
3. สังเกตจากการสรุปถึงประโยชน์ และการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	<p>1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน นักเรียน และนักเรียน และเพื่อสร้างบรรยากาศที่สานการเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการสอนแบบปกติ เรื่องการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ และหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติ ตลอดจนประโยชน์ที่จะได้รับ</p>	<p>1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ผู้วิจัยแนะนำตนเองและให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตนเอง เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกัน โดย</p> <p>1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม "สายใยแห่งความสัมพันธ์"</p> <p>1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนในการสอนแบบปกติ เรื่องการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ</p> <p>3. ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องปฏิบัติในการสอนแบบปกติ</p> <p>4. ผู้วิจัยบอกถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ</p> <p>5. ผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ พร้อมทั้งชี้แจงถึงจำนวนครั้งในการทดลอง</p> <p>6. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม</p>

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
		3. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบถึงระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง วัน เวลา จำนวนครั้ง และสถานที่	
2	ความหมายและความสำคัญเกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ	1. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความหมายและความสำคัญเกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศได้ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกความแตกต่างระหว่างการสื่อสารกับเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ	โปรแกรมการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 2 - 11 ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการเช่นเดียวกัน โดยจัดตรวจสอบการดำเนินการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละหัวข้อ ดังนี้ 1. <u>ขั้นนำ</u> ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ 2. <u>ขั้นสอน</u> ผู้วิจัยใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบการบรรยายและเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็น และเสนอแนวคิด
3	ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ	เพื่อให้ให้นักเรียนทราบภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ	เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
	: ภาษาไทยคำ และ ภาษา ท่าทาง		3. <u>ชั้นสรุป</u> นักเรียนช่วยกันสรุป และผู้วิจัยสรุป เพิ่มเติม
4-5	ภาษาที่ใช้ใน การสื่อสารกับ เพื่อนต่างเพศ : ภาษาไทยคำ และ ภาษา ท่าทาง	เพื่อให้ นักเรียนบอก ถึงความสำคัญของ การใช้ภาษาไทยคำ และภาษาท่าทาง ในการสื่อสาร กับเพื่อนต่างเพศ	
6	การใช้ภาษา ไทยคำ และ ภาษาท่าทางที่ เหมาะสม และ ไม่เหมาะสม ในการสื่อสาร กับเพื่อน ต่างเพศ	เพื่อให้ นักเรียนได้ เรียนรู้เกี่ยวกับการ สื่อสารด้วยภาษาไทย คำ และภาษาท่าทาง ที่เหมาะสม และไม่ เหมาะสมในการ สื่อสารกับเพื่อน ต่างเพศ	

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
7-8	การใช้ภาษา ถ้อยคำ และ ภาษาท่าทางที่ เหมาะสมและ ไม่เหมาะสม ในการสื่อสาร กับเพื่อน ต่างเพศ	เพื่อให้ นักเรียนได้ เรียนรู้เกี่ยวกับ การสื่อสารด้วยภาษา ถ้อยคำและภาษา ท่าทางที่ เหมาะสม และไม่ เหมาะสม และ ไม่ เหมาะสม ตลอดถึงผลดี และ ผลเสียในการสื่อสาร กับเพื่อนต่าง เพศ ผลเสียที่เกิดจากการ สื่อสารที่ไม่ เหมาะสม กับเพื่อนต่าง เพศ	
9-11	การใช้ภาษา ถ้อยคำ และ ภาษาท่าทางที่ เหมาะสมใน การสื่อสารกับ เพศต่าง เพศ ในสถานการณ์	1. เพื่อให้ นักเรียนได้ เรียนรู้ถึงการสื่อสาร ด้วยภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่ เหมาะสมในการ สื่อสารกับเพื่อน ต่างเพศใน	

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
	ต่าง ๆ	สถานการณ์ต่าง ๆ 2. เพื่อให้นักเรียนได้ เรียนรู้เกี่ยวกับการ ใช้ภาษาถ้อยคำและ ภาษาท่าทางที่ สอดคล้องกัน	
12	ปัจฉิมนิเทศ	เพื่อให้นักเรียนสรุปผล ของการสอนแบบปกติ เรื่องการสื่อสารกับ เพื่อนต่างเพศ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับการสื่อสาร ที่เหมาะสมทั้งด้านภาษาถ้อยคำ และภาษา ท่าทางกับเพื่อนต่างเพศ 2. ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 3. นักเรียนร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับ ตลอดจนการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อ สงสัย 5. ผู้วิจัยกล่าวขอขอบคุณความร่วมมือของ นักเรียนทุกคน และผู้วิจัยกล่าวปิด การทดลอง

หมายเหตุ การฝึกแต่ละครั้งใช้เวลา 1 ชั่วโมง

ครั้งที่ 1

ชื่อเรื่อง   **ปฐมนิเทศ**

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน และเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ ลักษณะของการฝึกรวมทั้งบทบาท และหน้าที่ของนักเรียน ตลอดจนประโยชน์ที่จะได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครั้งนี
3. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมาย และความสำคัญของการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
4. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงระยะเวลาที่ใช้ในการฝึก วัน เวลา จำนวนครั้งและสถานที่ที่ใช้ในการทดลอง

เวลาที่ใช้   1 ชั่วโมง

- อุปกรณ์**
1. เชือกถักลักษณะคล้ายใยแมงมุม จำนวน 1 ชุด
  2. ปากกาเมจิก จำนวน 10 ด้าม
  3. กระดาษการ์ดสี ขนาด 5 x 7 จำนวน 10 แผ่น
  4. ลวดเสียบกระดาษ จำนวน 10 ตัว

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยโดย ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และนักเรียนแต่ละคนแนะนำตนเอง หลังจากนั้นให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อให้รู้จักกันมากยิ่งขึ้นโดย

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม "สายใยแห่งความสัมพันธ์"

1.1.1 ให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำชื่อ และลักษณะเด่นของตนเอง

คนละ 1 อย่าง

- 1.1.2 ผู้วิจัยแจกกระดาษการ์ดสีให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น ซึ่งภายในกระดาษมีชื่อเพื่อน แผ่นละ 1 คน ทุกคนจะได้ชื่อเพื่อนในกลุ่ม
- 1.1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนสิ่งที่ประทับใจในตัวเพื่อนคนที่นักเรียนได้ชื่อ ลงในกระดาษที่ผู้วิจัยแจกให้ แล้วนำกระดาษไปติดไว้บนใบเมฆมุมที่ผู้วิจัยจัดเตรียมไว้
- 1.1.4 ให้นักเรียนทุกคนออกมาอ่านสิ่งที่เพื่อนเขียนถึงตนเอง
- 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม
- 1.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ และลักษณะของการฝึก รวมทั้งบทบาท หน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องปฏิบัติภายในกลุ่ม ตลอดจนบอกถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครั้งนี้
3. ผู้วิจัยอธิบายและซักถามนักเรียน เกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามแล้วบอกถึงระยะเวลา วัน เวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ที่จะใช้ในการฝึก

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตั้งใจฟัง และการซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ ของนักเรียน
2. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม "สายใยแห่งความสัมพันธ์"
3. สังเกตจากการสรุปผลที่ได้จากกิจกรรม

ครั้งที่ 2

เรื่อง ความหมายและความสำคัญของการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความหมาย และความสำคัญของการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
2. เพื่อให้นักเรียนบอกความแตกต่างระหว่างการสื่อสารกับเพื่อนเพศเดียวกัน และเพื่อนต่างเพศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ
ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการที่จะทำให้ผู้อื่นเข้าใจถึงสิ่งที่เราต้องการ
2. ขั้นสอน
  - 2.1 ผู้วิจัยอธิบายถึงความหมาย และความสำคัญของการสื่อสารระหว่างบุคคล และโยงไปถึงการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
  - 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างของการสื่อสารระหว่างเพื่อนเพศเดียวกัน กับเพื่อนต่างเพศ
  - 2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศที่เรียนไป
3. ขั้นสรุป
  - 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการสื่อสารกับเพื่อนเพศเดียวกัน และกับเพื่อนต่างเพศ

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปความหมาย และความสำคัญของการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

3.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สิ่งเกิดจากการตั้งใจฟัง และซักถามข้อสงสัยและผู้วิจัยอธิบาย
2. สิ่งเกิดจากการแสดงความคิดเห็น
3. สิ่งเกิดจากการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 3

เรื่อง ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ : ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนทราบถึงภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของคนหนุ่มสาว คนเข้า
และคนปกติ

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยอธิบายถึงภาษาที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างบุคคล และโยงไปถึง
ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

2.2 ผู้วิจัยอธิบายพร้อมยกตัวอย่างการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง
ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องภาษาถ้อยคำ
และภาษาท่าทางที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

3. ขั้นสรุป

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัย
สรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตั้งใจฟัง และซักถามข้อสงสัยขณะผู้วิจัยอธิบาย
2. สังเกตจากการสรุป

ครั้งที่ 4

เรื่อง ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ : ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนบอกถึงความสำคัญของการใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

- อุปกรณ์
1. วัสดุทัศน
  2. เครื่องฉายวัสดุทัศนพร้อมทั้งโทรทัศน์

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศที่สอนไปในคาบที่แล้ว และผู้วิจัยกล่าวถึงภาษาที่ใช้สื่อสารของคนหนุ่มสาว เป็นนัย และคนตาบอด เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนชมวัสดุทัศนเกี่ยวกับการสนทนาระหว่างนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย โดยผู้วิจัยปิดเสียง ให้นักเรียนดูแต่เฉพาะภาพ เพื่อสังเกตเฉพาะภาษาท่าทาง แล้วให้นักเรียนช่วยกันทายว่าสนทนานั้นเกี่ยวกับเรื่องใด

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนฟังเสียงการสนทนาระหว่างนักเรียนหญิง และนักเรียนชาย จากวัสดุทัศนใดผู้วิจัยให้ฟังเฉพาะเสียงการสนทนาไม่เปิดภาพให้ดู แล้วให้นักเรียนทายว่าสนทนาครั้งนี้ผู้สนทนาจะแสดงท่าทางอย่างไร

2.5 ผู้วิจัยเปิดวัสดุทัศนอีกครั้ง เพื่อให้นักเรียนดูว่าสิ่งที่นักเรียนทายตรงกับภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางของตัวละครหรือไม่

2.6 ผู้วิจัยซักถามนักเรียนถึงความรู้สึกของนักเรียนขณะชมวีดิทัศน์ที่มีแต่ภาพ
ไม่มีเสียง และขณะฟังแต่เสียงไม่มีภาพ เปรียบเทียบกับการชมวีดิทัศน์ที่มีทั้งภาพและเสียง

2.7 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญของภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง
ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตั้งใจชมวีดิทัศน์
2. สังเกตจากการทนายภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางของตัวละครในวีดิทัศน์
3. สังเกตจากการซักถามข้อสงสัย
4. สังเกตจากการสรุปถึงความสำคัญของภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางในการสื่อสาร
กับเพื่อนต่างประเทศ

ครั้งที่ 5

เรื่อง ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ : ภาษาไทยคำและภาษาท่าทาง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนบอกถึงความสำคัญของการใช้ภาษาไทยคำและภาษาท่าทางในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

เวลาที่ให้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาถึงความสำคัญ of ภาษาไทยคำและภาษาท่าทางที่ใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยอธิบายถึงความสำคัญของการใช้ภาษาไทยคำ และภาษาท่าทางให้ถูกต้องและชัดเจน เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ตรงตามที่ต้องการ

2.2 ผู้วิจัยอธิบาย พร้อมยกตัวอย่างผลเสียของการใช้ภาษาไทยคำ และภาษาท่าทางที่ไม่ถูกต้องและชัดเจน

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าถึงประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยคำและภาษาท่าทางที่ไม่ถูกต้องและชัดเจน แล้วให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เพื่อนเล่าให้ฟัง

2.4 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญในการใช้ภาษาไทยคำ และภาษาท่าทาง

าที่ถูกต้องและชัดเจน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สิ่งเกิดจากการตั้งใจฟังและสนใจซักถามข้อสงสัยขณะผู้วิจัยอธิบาย
2. สิ่งเกิดจากการเล่าถึงประสบการณ์ของตนเอง
3. สิ่งเกิดจากการตั้งใจฟังเพื่อน และร่วมแสดงความคิดเห็นในสถานการณ์ที่

เพื่อนเล่าให้ฟัง

4. สิ่งเกิดจากการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 6

เรื่อง การใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมในการสื่อสาร
กับเพื่อนต่างเพศ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เด็ก เรียนได้ เรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารด้วยภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง
ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ตลอดจนผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

- อุปกรณ์
1. แผ่นใสค้ำกลอนเกี่ยวกับการพูด
  2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

วิธีดำเนินการ1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของคำพูด โดยใช้บทกลอนของ
สุนทรภู่ ที่กล่าวไว้ว่า

"อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก แต่ลมปากหวานหูมิรู้หาย

แผ่นเจ็บอันหมิ่นแสนจะแคลนคลาย เจ็บจนตายนั้นเพราะเพิ่นทำให้เจ็บใจ"

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยอธิบายถึงคำพูดที่สุภาพ ไพเราะ นอกจากนี้ผู้วิจัยกล่าวถึงภาษา
ท่าทางที่สุภาพ ซึ่งเหมาะสมในการใช้สื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนยกตัวอย่างเพื่อนร่วมห้อง นักเรียนในโรงเรียน หรือ
บุคคลในสังคม ที่สุภาพทั้งคำพูด และท่าทาง ผู้วิจัยถามถึงความรู้สึกของนักเรียนในฐานะผู้ฟัง

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนยกตัวอย่างคำพูดที่ทำให้เจ็บใจ โดยเล่าประสบการณ์ที่
ที่นักเรียนประสบ แล้วผู้วิจัยซักถามถึงความรู้สึกของผู้ฟัง

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดี ของการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่สุภาพในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

2.5 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

ให้นักเรียนสรุปการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่สุภาพในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และสรุปถึงผลดีของการใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่สุภาพในการสื่อสารกับเพื่อนเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตั้งใจฟัง และซักถามข้อสงสัย
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการสรุป

ครั้งที่ 7

เรื่อง การใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนได้ เรียนรู้ เกี่ยวกับการสื่อสารด้วยภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ตลอดจนผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

- อุปกรณ์
1. แผ่นใสคากลอนเกี่ยวกับการพูด
  2. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

วิธีดำเนินการ1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของคำพูดที่ดีและไม่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อผู้พูดและผู้ฟังได้ โดยนำใบทกลอนของสุนทรภู่ ที่กล่าวว่่า

"ถึงบางพูดพูดดีมีศรีศักดิ์	มีคนรักรสถ้อยอร่อยจิต
แม้พูดชั่วตัวตายทำลายมิตร	จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพูดจา"

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยอธิบายถึงการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ซึ่งส่งผลถึงการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศอย่างไร

2.2 ผู้วิจัยเล่าสถานการณ์เกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศให้นักเรียนฟัง โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าถ้านักเรียนอยู่ในสถานการณ์นักเรียนจะพูดอย่างไรกับเพื่อน โดยมีสถานการณ์ดังนี้

สถานการณ์

เพื่อนต่างเพศของนักเรียนเป็นคนที่ผิวดำ และใบหน้ามีสิวมมาก เพื่อนคนนี้ชนะเลิศการแข่งขันป้องกันภัยในกีฬาอ้อมและจะต้องไปแข่งขันกีฬาที่จังหวัด ซึ่งเพื่อนคนนี้ก็กลัวแพ้ และจะทำให้ทุกคนทางโรงเรียนผิดหวัง นักเรียนเป็นเพื่อนร่วมชั้น นักเรียนจะพูดและแสดงอย่างไร

2.3 ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนพูดและแสดงจากสถานการณ์ ในข้อ 2.2 โดยพิจารณาว่าใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางเหมาะสมหรือไม่ และส่งผลดีหรือผลเสียอย่างไร

2.4 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการสื่อสารที่เหมาะสม และผลดีที่เกิดขึ้นในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตั้งใจฟัง และซักถามข้อสงสัย
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการสรุป

ครั้งที่ 8

เรื่อง การใช้ภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมในการสื่อสาร
กับเพื่อนต่างประเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารด้วยภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง
ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ตลอดจนผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์ เอกสารสถานการณ์

วิธีดำเนินการ1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาเกี่ยวกับผลดีของการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่เหมาะสม
และผลเสียของการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่ไม่เหมาะสม

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยเล่าสถานการณ์เกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศให้นักเรียนฟัง
โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ดังกล่าว ว่าเหมาะสม หรือไม่เหมาะสม
อย่างไรในการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ และส่งผลดี
หรือผลเสียอย่างไร

สถานการณ์

มาลีมาโรงเรียนสายเป็นประจำ วันนี้อมาลีมาโรงเรียนแต่เช้า เพื่อนในห้องเข้า
ไปด้วยกับมาลี

- ประสิทธิ์ : เอ๊ย ! มาแต่เช้าเลยนะ กลัวเจอด่านะซี (จ้องมองเพื่อน)
- มาลี : เรื่องของเรา เธอไม่ต้องมายุ่ง (พูดเสียงดัง แล้วสะบัดหน้าหนี)
- ภาณุ : มาแต่เช้าเลยนะ ดีแล้วแหละจะได้ไม่ต้องถูกอาจารย์ตุ (ยิ้ม)
- มาลี : ขอบใจนะที่เป็นห่วง (ยิ้ม)
- มานะ : มาแต่เช้าเลยนะ (มองที่ไหล่ของมาลี)
- มาลี : ทานมสะ เป็นเรื่องแปลกหรือ (พูดเสียงกระซอก แล้วเดินเลยไป)
- พีระ : มาแต่เช้าเลยนะ (ยิ้มให้มาลี)
- มาลี : - (ก้มหน้าไม่พูดอะไร แล้วเดินหนีไป)

2.2 ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ ในข้อ 2.1 โดยพิจารณาว่าใช้ภาษาด้อยค่า และภาษาท่าทางเหมาะสมหรือไม่ และส่งผลดีหรือผลเสีย ใดๆในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนเล่าถึงประสบการณ์เกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ ที่นักเรียนเคยประสบมา และผู้วิจัยถามถึงความรู้สึก

2.4 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการสื่อสารที่เหมาะสม และผลดีที่เกิดขึ้น ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สิ่งเกิดจากการตั้งใจฟัง และซักถามข้อสงสัย
2. สิ่งเกิดจากการแสดงความคิดเห็น
3. สิ่งเกิดจากการสรุป

ครั้งที่ 9

เรื่อง การให้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่เหมาะสมในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ
ในสถานการณ์ต่าง ๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนได้ เรียนรู้ถึงการสื่อสารด้วยภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง
ที่เหมาะสมในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ
2. เพื่อให้ นักเรียนได้ เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง
ที่สอดคล้องกัน

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์

เอกสารสถานการณ์

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยพูดถึงการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่เหมาะสมคาบที่แล้ว

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยอธิบายถึงการให้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางให้สอดคล้องกัน

ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยยกตัวอย่างสถานการณ์ให้นักเรียนฟัง

สถานการณ์

เพื่อน ๆ แสดงความยินดีกับจักรวาลที่ชนะเลิศการประกวดอ่านทำนองเสนาะ

ในวันสุนทรภู่

- สมาใจ : จักรวาลเธอเก่งจังเลย (สมาใจมองหน้าจักรวาลแล้วยิ้ม)
- สมชาย : เฮ้ย ! เอ็งแจ่มมากเลยวะ (สมชายจับมือจักรวาลเขย่าแล้วเอาก็มือตบศีรษะ)
- ฤดี : เออ ! เธอก็เก่งดีนี่ (พูดเสียงกระซิก ๆ ตามองไปทางอื่น)
- ขวัญใจ : ไร้อโฮ ! เธอโคตรเก่งเลย เกิดมายังไม่เคยเห็นใครเสียงเพราะอย่างเธอเลย (พูดแล้วหัวเราะเสียงดัง เอามือไปที่แขนจักรวาล)
- กฤษฎา : ยินดีด้วยนะ เธอยอดจริง ๆ (ขณะพูดมองหน้าจักรวาล)

2.2 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม
ซึ่งควรใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

ให้นักเรียนสรุปถึงการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางการสื่อสาร
กับเพื่อนต่างประเทศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตั้งใจฟัง และซักถามข้อสงสัย
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการสรุป

ครั้งที่ 10

เรื่อง การใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่เหมาะสมในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
ในสถานการณ์ต่าง ๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการสื่อสารด้วยภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง
ที่เหมาะสมในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศในสถานการณ์ต่าง ๆ
2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง
ที่สอดคล้องกัน

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์

เอกสารสถานการณ์

วิธีดำเนินการ1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยพูดถึงการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกัน
ในคาบที่แล้ว

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยอธิบายถึงการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางให้สอดคล้องกัน
ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยยกตัวอย่างสถานการณ์ให้นักเรียนฟัง

สถานการณ์

สุภาไปตรวจสายตา ปรากฏว่าสายตาสั้น ต้องตัดแว่น วันแรกที่ใส่แว่นมาโรงเรียน
สุภา รู้สึกอายเพื่อน เพื่อน ๆ เห็นสุภาแปลกไปจึงเข้ามาคุย

- ภานู : สุภาสายสั้นหรือ เกอ ! แวนสวยดีนะ (พูดแล้วมองไปที่แวนเพื่อน)
- จักรกฤษ : ไฮ้ไฮ้ ! ไฮ้เด็กเรียน (พูดเสียงดังแล้วดึงแวนของสุภามาใส่)
- สมชาย : ไฮ้แวน (หัวเราะเสียงดัง)
- พดก : ไม้แปลกหรือใคร ๆ ก็ใส่แวนทั้งนั้น คนไม่ได้ใส่สายตาสั้นยังอยากใส่แวนเลย (ยิ้ม และมองตาสุภา)

2.2 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม ซึ่งควรใช้ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ

2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

ให้นักเรียนสรุปถึงการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศที่สอดคล้องกันทั้งภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตั้งใจฟัง และซักถามข้อสงสัย
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการสรุป

ครั้งที่ 11

เรื่อง การใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่เหมาะสมในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ
ในสถานการณ์ต่าง ๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการสื่อสารด้วยภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง
ที่เหมาะสมในการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศในสถานการณ์ต่าง ๆ
2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง
ที่สอดคล้องกัน

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์

รูปภาพ ขนาด 10 x 12 นิ้ว จำนวน 1 ภาพ

วิธีดำเนินการ1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยพูดถึงการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกัน
ในคาบที่แล้ว

2. ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนดูภาพ โดยในภาพเป็นรูปเด็กผู้หญิงวิ่งหกล้มหัวคว่ำ
ผู้วิจัยซักถามนักเรียนทุกคนว่า ถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์ นักเรียนจะทำอย่างไร

2.2 ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำของเพื่อน
ว่าใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางเหมาะสม และสอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าถึงประสบการณ์ที่ตนเองเคยประสบมาเกี่ยวกับ
การใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางที่สอดคล้อง และไม่สอดคล้องกันในการสื่อสารกับเพื่อน

ต่างประเทศ ในสถานการณ์ต่าง ๆ

2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

3. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปถึงการใช้ภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางให้สอดคล้อง และเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ในการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตั้งใจฟังขณะผู้วิจัยสนทนา และขณะที่เพื่อนเล่าถึงประสบการณ์
2. สังเกตจากการตั้งใจดูภาพ และร่วมแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตจากการซักถามข้อสงสัย และสรุปบทเรียนที่เรียนไป

ครั้งที่ 12

เรื่อง ปัจฉิมนิเทศวัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนสรุปผลของการสอนแบบปกติ เรื่องการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

อุปกรณ์ -

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับการสื่อสารที่เหมาะสมทั้งด้านภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางกับเพื่อนต่างประเทศ
2. ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
3. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับตลอดจนการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย
5. ผู้วิจัยกล่าวขอใบใจในความร่วมมือของนักเรียนทุกคน และผู้วิจัยกล่าวปิดการทดลอง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการสรุปเกี่ยวกับการสื่อสารกับเพื่อนต่างประเทศ และประโยชน์ที่ได้รับ และการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน
2. สังเกตจากการซักถามข้อสงสัย

ภาคผนวก ค

1. ตารางเปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. ตารางเปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. ตารางเปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ตาราง 5 เปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง
การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

คนที่	คะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ		ผลต่างของคะแนน การสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง				
1	75.00	43.00	32.00	3.5	+3.5	
2	75.00	45.00	30.00	2	+2	
3	79.00	44.00	35.00	8	+8	
4	78.00	37.00	41.00	10	+10	
5	77.00	43.00	34.00	6	+6.5	
6	78.00	44.00	34.00	6.5	+6.5	
7	73.00	40.00	33.00	5	+5	
8	77.00	45.00	32.00	3.5	+3.5	
9	79.00	53.00	26.00	1	+1	
10	76.00	40.00	36.00	9	+9	
Mdn	77.00	43.50	33.50			
Q.D.	1.50	2.25	3.25			

$$T^* = 0$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 เปรียบเทียบการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลัง
การสอนแบบปกติ

คนที่	คะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ		ผลต่างของคะแนน การสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศ	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง				
1	57.00	46.00	11.00	1	+1	
2	67.00	47.00	20.00	5	+5	
3	58.00	39.00	19.00	3.5	+3.5	
4	63.00	42.00	21.00	6	+6	
5	56.00	37.00	19.00	3.5	+3.5	
6	62.00	36.00	26.00	8	+8	
7	73.00	43.00	30.00	10	+10	
8	59.00	35.00	24.00	7	+7	
9	59.00	43.00	16.00	2	+2	
10	70.00	42.00	28.00	9	+9	
Mdn	59.50	42.00	20.50			
Q.D.	4.50	3.12	3.62			

$$T^* = 0$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 เปรียบเทียบคะแนนการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับ
การฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอน
แบบปกติ

คนที่	กลุ่มทดลอง	อันดับ	กลุ่มควบคุม	อันดับ
1	73.00	10.5	56.00	1
2	75.00	12.5	57.00	2
3	75.00	12.5	58.00	3
4	76.00	14	59.00	4.5
5	77.00	15.5	59.00	4.5
6	77.00	15.5	62.00	6
7	78.00	17.5	63.00	7
8	78.00	17.5	67.00	8
9	79.00	19.5	70.00	9
10	79.00	19.5	73.00	10.5
Mdn	77.00		59.50	
Q.D.	1.50		4.50	

$$R_E = 154.50$$

$$R_C = 55.50$$

$$U^* = 0.5$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวนิตยาชล	ชื่อสกุล พงศ์พานานาญเวช
วัน เดือน ปีเกิด	21 กุมภาพันธ์ 2506
สถานที่เกิด	136 หมู่ 5 ตำบลประสาธสิทธิ์ อําเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	99/86 ประชาานิเวศน์ 1 ถนนเทศบาลสงเคราะห์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๓ 10900 โทรฯ 5910925
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านสามแก้ว (นาคอําวิทยาลัย) อําเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

ประวัติการศึกษา

พุทธศักราช 2523	เตรียมอุดมศึกษา (แผนกวิทยาศาสตร์) จากโรงเรียนอรุณประดิษฐ์ จังหวัดเพชรบุรี
พุทธศักราช 2527	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) เอกชีววิทยา จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
พุทธศักราช 2536	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อ
การสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอดำเนินสะดวก
จังหวัดราชบุรี

บทคัดย่อ
ของ
นิตยาชล พงศ์พาชาภาณุเวช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
กุมภาพันธ์ 2537

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีต่อการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอตาในสะตอก จังหวัดราชบุรี ที่มีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศต่ำกว่าเบอร์เซินไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบของวิลคอกชัน และแมน - วิทนี

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่มีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้นหลังจากได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่มีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีการสื่อสารกับเพื่อนต่างเพศดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE EFFECTS OF TRANSACTIONAL ANALYSIS TRAINING ON COMMUNICATION
WITH OPPOSITE SEX OF MATHAYOM SUKSA II STUDENTS OF
SAITHAMACHAN SCHOOL IN AMPHOE DAMNERN SADAUK,
CHANGWAT RACHABURI

AN ABSTRACT

BY

NISAICHON PONGPACHAMNANVECH

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

February 1994

The purpose of this experimental research was to study the effects of Transactional Analysis training on communication with opposite sex of Mathayom Suksa II students of Saithammachan School in Amphoe Damnern Saduak, Changwat Ratchaburi in the academic year 1993. The subjects of twenty students whose scores in communication with opposite sex were lower than the percentile ranks of 25. Then the subjects were randomly divided into an experimental group and a control group, each group was consisted of ten students. The experimental group participated in Transactional Analysis training program while the control group was given the conventional instruction. The data were analyzed by Wilcoxon's Matched - Pairs Signed - Ranks Test and the Mann - Whitney U Test.

The results were as follows :

1. The scores in communication with opposite sex of the experimental group were significantly higher than before the experiment at .05 level.
2. The scores in communication with opposite sex of the control group were significantly higher than before the experiment at .05 level.
3. The scores in communication with opposite sex of students who participated in the Transactional Analysis training program were significantly higher than those who were given the conventional instruction at .05 level.